

revista economică

10 ^{12 • III}
1976

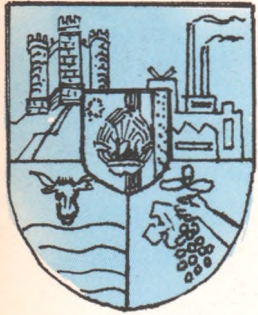
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

hărnicia și
prevederea
sporesc
roadele pământului

Județele țării pe traiectoria progresului

SĂLAJ

JUDEȚUL SĂLAJ

DE LA preponderența agriculturii la industria modernă și dezvoltarea economică armonioasă, acesta este „sensul unic” și „semnul” caracteristic al progresului în prezentul și perspectiva Sălajului. Peste 10 miliarde lei producție industrială în 1980, într-un județ a cărui principală caracteristică economică era pînă nu de mult agricultura — reprezintă obiectivul a cărui realizare o pregătesc prin muncă de cîteva cincinale gospodarii acestor meleaguri.

Desigur, și mai înainte bogatele resurse de materii prime și forță de muncă au favorizat dezvoltarea mineritului, a industriei de mobilă și mai ales a industriei materialelor de construcții. Totuși, cincinalul 1966—1970 rămîne momentul adevăratei conectări a județului la circuitul industrial al țării prin apariția în această perioadă a unor noi ramuri industriale: construcțiile de mașini, industria textilă ș.a.

Începînd cu 1971 dezvoltarea industrială a județului s-a accelerat vertiginos pînă în 1975, într-un ritm mediu anual de creștere cu mult superior mediei pe țară. Importantele fonduri de investiții alocate în această perioadă, cu 148,6 mai mari față de cele din cincinalul anterior, au permis nu numai modernizarea întreprinderilor existente, ci și construirea altora noi cum sînt, de exemplu: întreprinderea de armături industriale, întreprinderea de conductori electrice emailați din Zalău, Fabrica de materiale izolatoare Șimleu Silvaniei

ș.a. În acest fel, Zalău, Sărmășag, Șimleu Silvaniei, Ip, Surduc au devenit localități cu rezonanțe industriale în geografia economică a țării.

Pe ansamblu, producția globală industrială a înregistrat sporuri substanțiale în dinamică (vezi graficele). În paralel cu creșterile cantitative au avut loc și unele schimburi structurale semnificative în ce privește aportul diferitelor ramuri în producția globală industrială. În anul 1975, industria constructoare de mașini și prelucrare a metalelor de exemplu, deținea 41% din producția industrială a județului, față de numai 10% la începutul cincinalului.

Cincinalul revoluției științifice și tehnice amplifică considerabil și calitativ dimensiunile dezvoltării. Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în această perioadă va fi de 37%. Prin mai buna organizare a muncii și utilizarea înaltă a capacităților de producție, productivitatea muncii în industrie urmează să crească în 1980 de trei ori față de realizările anului 1975. Vor fi alocate economiei județului peste 12 miliarde lei fonduri de investiții, urmînd să se construiască și să intre în funcțiune peste 50 de obiective economice. Pentru dezvoltarea de amploare ca o va cunoaște sectorul industrial, vor fi pregătiți peste 22 000 de cadre care vor lucra în noile capacități de producție.

Agricultura reprezintă o ramură cu pondere importantă în economia județului. La sfîrșitul anului 1975 agricultura Sălajului era dotată cu 1459 tractoare fizice, 704 semănători mecanice 363 combine pentru păioase etc. Principalele culturi din județ le reprezintă cerealele, urmate de cultura cartofilor și legumelor, a plantelor uleioase, textile etc. Creșterea animalelor reprezintă o importanță subramură a agriculturii cu realizări importante favorizate de pășunile și fînețele întinse de pe teritoriul județului.

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ

1970	1971	1975	1980
100	113,4	276,2	1344,7

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

1970	1971	1975	1980
100	153,3	161,3	274,3

Un asemenea potențial valoros va fi mai deplin valorificat în actualul cincinal, cînd, prin folosirea eficientă a mijloacelor de mecanizare, executarea în timp optim a tuturor lucrărilor agricole vor fi realizate producții medii la hectar de cel puțin 2600 kg la grâu, 2800 kg la porumb, 36 000 kg la sfeclă de zahăr, 16 300 kg la cartofi. Efectivele de animale vor fi sporite cu 18% la bovine, 15% la ovine și 22% la porcine.

Toate aceste creșteri impresionante pe plan economic își vor găsi reflectarea normală și necesară în societatea socialistă — în ridicarea substanțială a nivelului de trai material și spiritual al locuitorilor acestor meleaguri. Alături de realizările însemnate obținute pînă în prezent în această direcție, peste 12 000 apartamente, un nou spital, însemnate spații pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii vor fi puse în acest cincinal la dispoziția oamenilor muncii.

Iată deci „cum” și iată „de ce” sînt prevăzute ritmuri înalte de dezvoltare industrială în tot cuprinsul județului. Realizarea lor va accelera înscrierea tot mai complexă a Sălajului pe traiectoria progresului.

FONDURI DE INVESTIȚII

1966-1970	1971-1975	1976-1980
100	248,6	814,9

DEZVOLTAREA SERVICIILOR ÎN CADRUL MODERNIZĂRII STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE

EXAMINÎND LUCID ȘI OBIECTIV configurația structurii economiei naționale, gradul de eficiență a acesteia și confruntînd-o cu ansamblul posibilităților și nevoilor societății, Congresul al X-lea, Conferința Națională din iulie 1972 și Congresul al XI-lea ale partidului au trasat obiectivele fundamentale pentru modernizarea structurii economiei și ridicarea nivelului de dezvoltare economică a țării în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism.

În determinarea locului și rolului serviciilor în structura economiei naționale, documentele programatice ale Congresului al XI-lea al partidului nostru pornesc de la condițiile obiective ale țării noastre, de la nivelul actual și perspectiva dezvoltării economice, de la cerințele crescînde ale societății și populației. Alocarea resurselor materiale și umane pentru sfera serviciilor, determinarea locului și rolului acestora în structura economiei naționale, nu pot fi stabilite în mod arbitrar, ci în funcție de volumul resurselor de care dispune societatea în fiecare etapă de dezvoltare, de nevoia socială, de dimensiunile și gradul de diversificare a acesteia. **Pe măsura creșterii gradului de complexitate și eficiență a economiei, a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, crește rolul, volumul, importanța și locul serviciilor de producție și de consum în structura economiei naționale.** Această legitate este confirmată, în primul rînd, de faptul că în acele țări unde venitul național pe locuitor este mai ridicat, ponderea serviciilor în structura economiei este mai mare, în al doilea rînd, de faptul că în țările mai dezvoltate ponderea populației ocupată în sfera serviciilor este mai ridicată, iar, în al treilea rînd, de faptul că în țările economic avansate, în structura consumului productiv și individual ponderea serviciilor în totalul consumului este mai mare. Are loc schimbarea corelației dintre creșterea producției și respectiv a consumului de servicii, în favoarea acestora din urmă. De aici rezultă necesitatea optimizării corelației dintre sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor, corelație fundamentală a economiei naționale. Avînd în vedere că în fapt **creșterea economico-socială** este o componentă esențială, și totodată o funcție a modernizării structurii economiei naționale, în stabilirea corelației optime dintre sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor trebuie să pornim tocmai de la această funcție. De aici rezultă că în repartizarea muncii vii și a muncii materializate între sfera producției materiale propriu-zise și sfera serviciilor trebuie să se aibă în vedere **asigurarea unei creșteri economico-sociale maxime cu cheltuieli minime, satisfacerea maximumului de nevoi materiale și spirituale cu minimum de eforturi materiale și umane**, Așadar, criteriul fundamental al repartizării resurselor societății între sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor, și respectiv al stabilirii unei structuri optime dintre aceste două sfere ale activității umane îl reprezintă tocmai **realizarea unei eficiențe economico-sociale maxime în ambele sfere, în vederea satisfacerii la un nivel maxim posibil a nevoilor societății și ale membrilor ei.** Prin aplicarea acestui criteriu se formează **optimele parțiale** în cadrul celor două sectoare, laturi esențiale ale optimului economico-social total (global). Numai astfel aceste optime parțiale converg spre realizarea **optimului economico-social total.**

Corelația optimă dintre sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor impune o repartizare judicioasă a fondului național de dezvoltare economico-socială între aceste două sfere prin intermediul investițiilor. Ca totalitate a resurselor materiale și bănești de care dispune societatea pentru creșterea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale, cuprinzînd cota din venitul național repartizată pentru dezvoltare, fondul de amortizare, precum și alte resurse,

fondul național de dezvoltare economico-socială este singura sursă de lărgire atât a sferei producției de bunuri materiale, cît și a sferei serviciilor. Mărimea cotei părții destinate dezvoltării serviciilor depinde de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială, de împărțirea lui pentru sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor, de mărimea veniturului național și de împărțirea acestuia pentru fondul de acumulare (dezvoltare) și fondul de consum.

Așa cum rezultă din diferitele sale destinații, fondul național de dezvoltare economico-socială se împarte, în ultima instanță, în fondul destinat dezvoltării economiei (**productivă**), și fondul destinat dezvoltării social-culturale. Această împărțire a fondului național de dezvoltare economico-socială are o însemnătate deosebită pentru stabilirea strategiei dezvoltării economico-sociale a țării. Dar numai pe baza acestei împărțiri nu se poate realiza pe deplin repartizarea optimă a fondului național de dezvoltare economico-socială între sfera producției de bunuri materiale și sfera serviciilor, ca sfere distincte ale economiei naționale, întrucît sfera serviciilor nu coincide cu sfera neproductivă. Pentru stabilirea locului și rolului serviciilor în structura economiei naționale și repartizarea corespunzătoare a fondului național de dezvoltare economico-socială, ar fi necesară **evidențierea separată a sferei serviciilor în general, iar în cadrul acesteia — evidențierea separată a serviciilor cu caracter productiv și a celor cu caracter neproductiv.** Numai pe această bază se poate prognoza științific dezvoltarea în perspectivă, în ansamblu, a acestei sfere și a diferitelor verigi ale ei, numai astfel se poate determina științific locul și rolul serviciilor în structura economiei naționale, și alocarea corespunzătoare a investițiilor pentru aceste activități.

Prin urmare, o condiție de bază a sporirii amploarei și rolului serviciilor în structura economiei naționale este **alocarea unei sume importante de investiții și repartizarea ei judicioasă pe diferite sectoare ale serviciilor, în funcție de importanța social-economică a lor.** Avînd în vedere rolul important al serviciilor în structura economiei naționale, Directivele Congresului al XI-lea al partidului nostru prevăd o serie de sarcini de mare însemnătate privind dezvoltarea științei și învățămîntului, transporturilor, circulației mărfurilor și a altor forme ale serviciilor de producție și de consum și alocarea, în mod corespunzător a unor însemnate sume pentru dezvoltarea acestor activități. Astfel, din totalul investițiilor de cca. 1000 miliarde lei, prevăzute pentru cincinalul 1976—1980 se vor aloca pentru învățămînt — 9,7 miliarde lei, pentru cultură — 1,8 miliarde lei, pentru ocrotirea sănătății educației fizice și sport — 6,7 miliarde lei, pentru construcția de locuințe și gospodăria comunală, aproape 100 miliarde lei.

Alături de factorul investițional, o altă condiție a creșterii rolului serviciilor în structura economiei naționale se referă la **factorul uman, la atragerea și utilizarea resurselor de muncă eliberate din celelalte sfere de activitate.** Creșterea foarte rapidă a numărului de lucrători în sfera serviciilor, tendință care se manifestă puternic pe plan mondial se poate constata și în țara noastră. Această tendință se va accentua și mai mult în perioada realizării sarcinilor cincinalului 1976—1980 și a liniilor directoare ale dezvoltării economico-socială a României pe perioada 1981—1990.

Sporirea rolului serviciilor în structura economiei naționale, privită prin prisma ponderii populației ocupate în sfera serviciilor în totalul populației active, rezultă din datele din tabelul de la pag. 2.

Sfera serviciilor va deveni, sub aspectul ponderii populației ocupate în totalul populației active, cel de al doilea

sector al economiei naționale, indicatorul respectiv dublându-se într-o perioadă de două decenii și ajungând la nivelul caracteristic în prezent unor țări dezvoltate din punct de vedere economic. Această creștere însemnată a numărului de lucrători în sfera serviciilor va avea loc în mod diferențiat în diverse subramuri și verigi ale acestora, ea realizându-se în funcție de importanța social-economică a diferitelor activități, în funcție de nevoia socială, respectându-se cu strictețe cerințele legii economiei de timp. Astfel unele verigi, ca știința și cercetarea științifică, învățământul, ocrotirea sănătății, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor vor fi verigi de „virf” ale dezvoltării serviciilor. Dintre acestea, locul central va reveni științei și cercetării științifice, care va deveni, de fapt, cea mai dinamică și eficientă ramură a economiei naționale. În același timp, în unele verigi ale serviciilor, ca de exemplu administrația propriu-zisă, ca rezultat al introducerii metodelor moderne de organizare și conducere a activității, ar putea să se înregistreze chiar o reducere a numărului de lucrători.

Prin urmare, locul și rolul serviciilor în modernizarea structurii economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sînt determinate de însăși dezvoltarea forțelor de producție, în special a ramurilor producției materiale propriu-zise, de apariția unor necesități obiective de servicii de producție și de consum, care generează mutații structurale îndeosebi în ceea ce privește repartizarea investițiilor și a forței de muncă pe ramuri și subramuri ale economiei naționale. În același timp, satisfacerea cerințelor sociale de servicii — îndeosebi de servicii de producție — devine tot mai mult un element esențial de stimulare a dezvoltării producției de bunuri materiale.

Pentru o privire succintă asupra perspectivei serviciilor, așa cum aceasta a fost definită în documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, vom împărți serviciile în trei grupe de bază: servicii de producție, servicii din fondul de consum social și servicii-marfă.

Serviciile de producție cuprind un complex de activități care au loc anterior, posterior sau paralel cu desfășurarea procesului de producție a bunurilor materiale: cercetarea, proiectarea, documentarea, informatica, planificarea, organizarea și conducerea producției, transporturile, finanțarea, aprovizionarea și desfacerea, întreținerea mașinilor și utilajelor etc. Amplificarea în perspectivă a serviciilor de producție, determinată, în primul rînd, de cerințele dezvoltării intensive și de necesitatea sporirii eficienței economice a industriei, agriculturii, construcțiilor etc., impune extinderea specializării serviciilor de producție și organizarea cooperării nu numai în cadrul sferei producției de bunuri materiale, ci și între această sferă și sfera serviciilor.

În cadrul serviciilor de producție un loc de frunte îl ocupă cercetarea științifică. Avînd în vedere rolul imens al științei în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a fundamentat necesitatea ca cincinalul actual să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate domeniile de activitate. În mod corespunzător, circa 70 la sută din obiectivele incluse în programul de dezvoltare a cercetării științifice, pînă în anul 1980, se referă la dezvoltarea industriei, în special a ramurilor ei de bază, industria construcțiilor de mașini și chimia, iar 30 la sută contribuie la rezolvarea problemelor privind agricultura, transporturile, construcțiile, ocrotirea sănătății și alte ramuri ale economiei naționale. Pentru perioada 1976—1980 activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică cuprinde circa 600 obiective, din care o bună parte se vor aplica în anii cincinalului. Pentru realizarea sarcinilor însemnate ce revin cercetării științifice în perioada următoare vor spori fondurile alocate și se va asigura o îmbunătățire a dotării cu mijloace materiale și forță de muncă calificată. Hotărîtor pentru asigurarea creșterii eficienței cercetării științifice este măsura în care rezultatele acesteia satisfac la timp nevoile societății.

Creșterea rolului și importanței științei în producție, devansarea producției de către cercetarea științifică trebuie să aibă drept rezultat sporirea considerabilă a producției bunurilor materiale și spirituale necesare societății.

	Mii persoane		In % față de total		1990 față de 1970 -procente-
	1970	1990	1970	1990	
Populația ocupată					
Total	9875	11500	100,0	100	116
din care:					
în industrie și construcții	3045	5750	38,8	50	189
în agricultură și silvicultură	4868	1725-1380	49,3	15-12	35-38
în sfera serviciilor	1962	4025-4370	19,9	35-38	205-222
Personal					
Total	5108,7	9500-10000	100,0	100	186-195
din care:					
în industrie și construcții	2748,5	5000-5500	53,8	53-55	182-200
în agricultură și silvicultură	472,1	700-1200	9,2	7-12	148-254
în sfera serviciilor	1888,1	3800	37,0	38-40	cca.2 ori

Sursa de date: Calculat după datele cuprinse în "Programul Partidului Comunist Român", "Directivile Congresului al XI-lea al P.C.R.", "Raportul la Conferința Națională a P.C.R." din 1972 și după Anuarul Statistic al R.S.R.-1971.

Un loc tot mai însemnat în cadrul serviciilor de producție îl ocupă serviciile de sistematizare a teritoriului, agrozootehnice și de gospodărire a apelor, chemate să asigure utilizarea complexă și cu maximă eficiență a pămîntului — element principal al patrimoniului național — și a apelor. Preocupările pentru sistematizarea teritoriului, care au căpătat noi dimensiuni ca urmare a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, urmăresc asigurarea organizării cît mai judicioase a teritoriului țării, a județelor și comunelor, zonarea funcțională a terenului, amplasarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție, a dotărilor social-culturale și tehnico-edilitare și a căilor de comunicații, în scopul creșterii eficienței economice a investițiilor, îmbunătățirii condițiilor de muncă, de locuit și de odihnă ale întregii populații.

Totodată, dezvoltarea intensivă a agriculturii solicită amplificarea serviciilor de mecanizare și chimizare, de introducere a cuceririlor agrotehnice moderne, de înfăptuire a programului de amenajări funciare.

Mecanizarea și chimizarea agriculturii, înfăptuirea programului național de gospodărire a apelor și extindere a irigațiilor, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii în agricultură vor contribui — așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — la lichidarea deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și din industrie, la transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

O contribuție sporită la modernizarea structurilor economice din țara noastră trebuie să-și aducă și serviciile de organizare și conducere planificată a economiei, cele de organizare a producției și a muncii, serviciile organelor financiar-bancare, de comerț exterior, de transporturi și aprovizionare tehnico-materială etc.

Serviciile din fondul de consum social au ocupat de la o perioadă la alta o pondere tot mai însemnată în satisfacerea cerințelor populației. Este demn de remarcat faptul că în perioada 1950—1975, la o creștere a retribuției nominale de 5,4 ori, cheltuielile pentru acțiuni sociale pe locuitor au crescut de 11,6 ori. Pe această cale, fiecare om al muncii primește venituri suplimentare de 23—25 la sută față de retribuție.

Ca rezultat al volumului însemnat de investiții, fondurile fixe din învățămînt, cultură și sănătate au sporit de la 18 miliarde lei în anul 1965, la 42 miliarde lei în anul 1975, urmînd să atingă în anul 1980 circa 57 miliarde lei.

În politica de repartizare a fondului de consum, partidul va acorda și în continuare o atenție deosebită stabilirii unei proporții judicioase între veniturile directe ale oamenilor muncii și cele provenite din fondul social de consum, aceasta din urmă acoperind, în perspectivă, zone tot mai întinse, îndeosebi din sfera cerințelor de servicii (odihnă, sănătate, învățămînt, cultură, artă, educație fizică și sport). Fondurile sociale de consum, așa cum se prevede în Programul P.C.R., vor deține în anul 1990 o pondere de 30—32% în totalul veniturilor populației. Numai în cincinalul actual cheltuielile social-culturale ale statului se vor mări cu peste 50 la sută acestea urmînd să

dr. N. NICHITA
dr. I. MĂRCULESCU

(Continuare în pag. 14)

UTILIZAREA CU ÎNALTĂ EFICIENȚĂ A FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

PORNIND DE LA UNITATEA INDISOLUBILĂ ce există între scopul producției sociale și mijloacele înfăptuirii lui, în politica de asigurare a prosperității societății noastre un rol esențial revine constituirii și utilizării fondului național de dezvoltare economico-socială. Subliniind importanța alocării unor însemnate resurse pentru creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale a producției, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Partidul nostru acordă cea mai mare atenție justei repartizări a venitului național pentru dezvoltare și pentru consum, de aceasta depinzând în mod hotărâtor progresul general al societății. În acest cadru un rol esențial revine formării și bunei gospodăririi a fondului național de dezvoltare economico-socială...”

Este cunoscut că în anii actualului cincinal din fondul național de dezvoltare se va alocă suma de 1 000 miliarde lei pentru investiții, ceea ce evidențiază potențialul investițional tot mai sporit al economiei românești. Dacă ne referim numai la primul an al cincinalului

Primatul constituirii resurselor

ASIGURAREA FONDURILOR pentru înfăptuirea programului de investiții și formarea mijloacelor circulante necesare desfășurării activității economice pe anul 1976 reclamă realizarea la nivelul prevăzut a venitului național și a fondului de amortizare, care alcătuiesc sursele de bază ale constituirii fondului național de dezvoltare.

După cum se știe, în acest an, din cele 258 miliarde lei reprezentând veniturile bugetului de stat, unitățile economice de stat urmează să furnizeze sub forma vârsămintelor din beneficii, impozitului pe circulația mărfurilor, impozitului de regularizare și a altor vârsăminte obligatorii suma de cca. 136,5 miliarde lei, adică cu 14% mai mult decât în anul 1975. Aceasta înseamnă că pentru a constitui fondul central de dezvoltare, (ce se formează în cadrul bugetului republican), este absolut necesar să se acționeze pentru realizarea integrală a veniturilor din care se formează fondul central de dezvoltare (acest fond este utilizat, potrivit sarcinilor aprobate prin planul național unic și bugetul de stat, pentru: investiții de interes republican privind construirea de noi întreprinderi sau combinate; acțiuni importante privind dotarea cu utilaje și mijloace de transport; alte obiective și acțiuni cu caracter social-cultural de natura investițiilor și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante și constituirea rezervelor de stat).

La formarea resurselor destinate fondului național de dezvoltare, acoperirii cheltuielilor de finanțare a programului de investiții, un rol important revine constituirii și utilizării fondului de amortizare. Faptul că unitățile economice își constituie fondurile de dezvoltare în bună parte și pe seama amortizării fondurilor fixe impune adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru realizarea fondului de a-

*) Fondul național de dezvoltare este alcătuit dintr-un sistem unitar și corelat de fonduri bănești din care fac parte: fondul central de dezvoltare, fondul local de dezvoltare, fondul propriu de dezvoltare, fondul de dezvoltare al organizațiilor cooperatiste și obștești și fondurile utilizate de populație pentru construcția de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului precum și pentru alte bunuri cu destinații similare.

mortizare, acesta urmînd să fie orientat cu prioritate către achiziționarea de mașini și utilaje, să aducă o contribuție sporită la dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție ale țării, la reînnoirea calitativă a fondurilor fixe productive din dotarea unităților economice.

Constituirea la nivelul prevăzut a tuturor resurselor fondului național de dezvoltare se realizează în cadrul bugetului republican din: a) veniturile acestuia, b) din veniturile proprii ale unităților economice, c) din veniturile unităților teritorial-administrative și al celor cooperatiste și obștești. În legătură cu aceasta se ridică problema adoptării tuturor măsurilor necesare asigurării integrale a veniturilor stabilite, urmărindu-se realizarea sarcinilor de producție, desfacere și prestări de servicii, la termen și în cantitățile și sortimentele necesare economiei naționale; aplicarea riguroasă a programelor de reducere a cheltuielilor de producție elaborate de către întreprinderi, centrale, ministere și organe locale; folosirea integrală a capacităților de producție existente și a celor noi, odată cu respectarea termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrelor tehnico-economice proiectați; creșterea susținută a productivității muncii în toate unitățile economice. Numai acționînd hotărît în aceste direcții se vor putea crea premisele asigurării la termen a resurselor constituirii fondului național de dezvoltare.

Pentru ca resursele ce au fost destinate constituirii fondului național de dezvoltare să poată fi fructificate din plin, să aducă efectele scontate, este necesar ca de la fiecare leu investit în circuitul productiv să se obțină o producție, un aport valutar, un nivel al beneficiului, al producției nete, al venitului național cît mai ridicate.

Eficiență maximă în realizarea investițiilor

POLITICA JUSTĂ de folosire a fondului național de dezvoltare este reliefată în primul rînd de faptul că principalul efort este îndreptat către acoperirea nevoilor de investiții, cu deosebire al celor productive, al înzestrării susținute a economiei noastre cu mașini și utilaje, al dezvoltării și modernizării potențialului tehnic, ca unul din factorii determinanți ai sporirii producției materiale, al creșterii avuției naționale.

Resursele societății destinate fondului

1976-1980, constatăm că, potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a României, fondul național de dezvoltare economico-socială *) ajunge la circa 182 miliarde lei.

Eforturile considerabile pe care economia noastră le face în acest prim an al cincinalului revoluției tehnico-științifice în vederea constituirii fondului național de dezvoltare au fost stabilite în condițiile structurării raționale și eficiente a acestui fond prin fundamentarea temeinică a fiecărui proiect de investiție, a alocării investițiilor în primul rînd pentru utilizarea tehnică a producției, a adoptării de soluții constructive moderne și ieftine, a reducerii cheltuielilor de construcții-montaj, a scurtării duratei de execuție a investițiilor, a dimensionării raționale a cantităților normate de materii prime, materiale și alte mijloace circulante necesare unităților economice pentru buna desfășurare a activității de producție, constituirii rezervelor necesare economiei naționale.

național de dezvoltare în 1976 au fost orientate în cea mai mare parte (88,5%) către acoperirea nevoilor de investiții, volumul total al acestora reprezentînd în acest an 159,5 miliarde lei, cu 19,4% mai mult decât în anul 1975. Din aceste investiții (exclusiv rezerva constituită de 15,8 miliarde de lei), 52,1% revin industriei, 12% agriculturii, peste 10% transporturilor, de importante fonduri urmînd să beneficieze și celelalte ramuri și sectoare de activitate economico-socială. Datele tabelului sînt cit se poate de concludente pentru orientarea prioritară a investițiilor către ramurile producției materiale.

Urmărind înzestrarea tehnică a producției materiale, introducerea unui arsenal modern de producție bazat pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, partea hotărîtoare din investițiile statului se va materializa în mașini, utilaje și instalații de înaltă productivitate. Această opțiune reflectată cu pregnanță în prevederile planului național unic pe acest an, vizează promovarea unei politici de maximă eficiență în domeniul investițiilor, eforturile societății urmînd să se materializeze într-un număr de 355 capacități de producție mai importante, din care 300 industriale și 55 agrozootehnice și de îmbunătățiri funciare.

Potențialul investițional la scara economiei naționale, eforturile făcute pe seama fondului național de dezvoltare sînt reliefate și de faptul că în acest an volumul investițiilor pe locuitor ajunge la cca.

INVESTIȚII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

	miliarde lei	
	143,7	100,0
Total din care:		
- industrie (inclusiv dotarea organizațiilor de foraj)	74,8	52,1
- construcții	7,6	5,3
- agricultură	17,2	12,0
- transporturi și telecomunicații	14,7	10,2
- cercetare științifică și dezvoltare tehnologică	0,9	0,6
- comerț, alimentație publică, turism, silozuri și baze de depozitare	4,2	2,9
- învățămînt, cultură și ocrotirea sănătății	4,4	3,1
- construcții de locuințe (inclusiv cămine pentru nefamiliaști)	12,8	8,9
- gospodărie comunală	4,1	2,9

7 500 lei față de cca. 3 950 lei în anul 1970, marcând o creștere de aproape 90% și contribuind simțitor la sporirea gradului de înzestrare a muncii vii cu noi fonduri fixe, la lărgirea și modernizarea continuă a avuției noastre naționale.

Experiența a confirmat pe deplin **legătura indisolubilă ce există între politica de investiții și creșterea economică**. Tranzpunerea în viață a politicii de investiții a creat posibilitatea înfăptuirii unor ritmuri înalte de dezvoltare, a asigurat dinamismul și echilibrul procesului reproducției lărgite, a promovat importante mutații structurale în economie. Pornind de la astfel de rațiuni economice, toți factorii care participă la desfășurarea activității de investiții au sarcina să analizeze și să controleze cu rigurozitate modul în care se cheltuiesc fondurile alocate și cu ce anume rezultate.

Dacă măsurăm la scara economiei naționale randamentul general al investițiilor, calculat orientativ ca un raport între venitul național pe acest an (400 mild. lei) și investițiile totale (159,5 mild. lei), rezultă că pe fiecare unitate de investiții se obțin 2,51 unități de venit național. Îmbunătățirea acestui raport de eficiență cu 0,5 unități, adică să obținem 2,56 unități de venit național pe o unitate de investiții permite realizarea unui spor suplimentar al venitului național de cca. 8 mild. lei, adică tot atâtea resurse sporite pentru creșterea bogăției noastre naționale și ridicarea nivelului de trai al poporului. Pentru atingerea unui astfel de obiectiv, care de fapt înseamnă promovarea unei politici de maximă eficiență în domeniul investițiilor, sînt necesare măsuri complexe din partea tuturor factorilor care sînt chemați să contribuie la îndeplinirea programului de investiții prevăzut pentru acest an: proiectanți, constructori, beneficiari.

În acest cadru, pe primul plan trebuie să se situeze **pregătirea investițiilor**. Proiectanții au datoria de a elabora la timp și la nivelul calitativ corespunzător documentațiile tehnico-economice și proiectele de execuție, beneficiarii să acționeze operativ pentru lansarea comenzilor și încheierea contractelor, furnizorii să-și însușească temeinic fabricația produselor și să pregătească livrarea lor la termenele stabilite, iar constructorii să asigure în modul cel mai corespunzător baza tehnico-materială și forța de muncă necesare execuției integrale a lucrărilor de investiții.

Fără îndoială că în procesul de înfăptuire a programului de investiții un aport important îl poate aduce organizarea mai bună a activității de **proiectare** prin îmbunătățirea calității soluțiilor adoptate și proiectate, prin elaborarea în termen a tuturor documentațiilor tehnico-economice. O dată cu creșterea sarcinilor și răspunderilor proiectanților, obligații sporite revin **unităților de construcții**, care sînt chemate să asigure organizarea cât mai bună a producției de construcții-montaj pe șantierele de construcții. Pentru a pregăti condițiile de începere și încheiere la timp a lucrărilor este necesar să se extindă mecanizarea și industrializarea lucrărilor de construcții-montaj, să sporească productivitatea muncii pe șantiere, să se îmbunătățească calitatea lucrărilor, să se gospodărească judicios materialele de construcții și să se reducă consumurile specifice, să se aducă beneficii și economii cât mai mari de către fiecare unitate de construcții.

În procesul de realizare a investițiilor, sarcini deosebite revin și **beneficiarilor** acestor investiții, chemați, la rîndul lor, să

respecte întocmai destinația stabilită a fondurilor primite, să supravegheze sistematic mersul lucrărilor de investiții, să acționeze pentru darea în exploatare la termenele stabilite a fiecărei capacități de producție. Numai printr-o acțiune simultană a tuturor acestor factori interesați se vor putea asigura premisele creșterii eficienței investițiilor pe acest an, se vor scurta duratele de execuție și se vor pune mai rapid în funcțiune noile obiective industriale și agricole, se vor preda în folosință, la termen, locuințele și toate celelalte lucrări de investiții de utilitate social-culturală, se va putea obține producția și acumulările bănești scontate.

Factorii de răspundere care se ocupă de problemele planificării și executării lucrărilor de investiții sînt chemați să întărească analiza asupra modului în care se materializează eforturile făcute în domeniul investițiilor, a randamentelor aduse în procesul de producție de către noile tehnologii, mașini și utilaje, a aportului adus în creșterea productivității muncii și sporirea rentabilității și, în cele din urmă, în formarea resurselor de constituire a fondului național de dezvoltare.

Dimensionarea judicioasă și folosirea rațională a stocurilor materiale

PENTRU A ÎNFĂPTUI prevederile planului pe 1976 de sporire rapidă a producției materiale, importante resurse din fondul național de dezvoltare au fost destinate creșterii stocurilor materiale.

Îndeplinirea sarcinilor înscrise în plan de creștere a volumului producției industriale (10,2%), a producției globale agricole (15—26,6%), a volumului transportului de mărfuri (5,8%), a lucrărilor de construcții-montaj (21,6%), precum și a celorlalte activități productive și neproductive, ridică problema asigurării cantităților necesare de fonduri circulante pentru buna desfășurare a întregii activități de producție. Ca urmare, partea ce a revenit din fondul național de dezvoltare creșterii stocurilor materiale reprezintă circa 11,5%, materializîndu-se în importante cantități de materii prime, materiale și alte mijloace circulante, stabilite în condițiile accelerării vitezei de rotație și a îmbunătățirii normelor de consum și de stoc și ținînd seama de specificul ramurii și, în general, de utilizarea rațională a mijloacelor materiale, de posibilitățile de acoperire a acestor nevoi crescînde ale producției.

Criteriul de bază care a stat la baza fundamentării necesarului de mijloace circulante, normate și creditate, l-a constituit opțiunea de a realiza un volum de producție și de activitate cât mai mare, cu o cantitate cât mai redusă de astfel de mijloace. Ca urmare, partea din fondul național de dezvoltare ce a revenit creșterii stocurilor materiale în acest an s-a redus simțitor în comparație cu anul trecut.

Înfăptuirea întocmai a acestei opțiuni de structurare a fondului național de dezvoltare are în vedere îmbunătățirea în continuare a procesului de aprovizionare tehnico-materială. Constituirea stocurilor trebuie să se facă în strînsă concordanță cu volumul producției, pe baza unor criterii științifice, asigurîndu-se desfășurarea ritmică a activității economice și, în același timp, evitarea imobilizării resurselor materiale.

În acest an realizarea nivelului și structurii prevăzute a stocurilor materiale, a

creșterii acestor stocuri care, după cum se vede, reprezintă o parte însemnată din resursele alocate de către societate din fondul național de dezvoltare, reclamă din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii din ministere, centrale și întreprinderi, din toate unitățile, gospodărirea rațională și cu maximum de randament. În acest cadru va trebui acționat pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, reducerea cheltuielilor de producție, scurtarea unor cicluri de fabricație, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și în general asigurarea unor norme de stoc raționale, optime, la producători și consumatori. Stocurile materiale existente în unitățile noastre economice nu trebuie să fie mari, peste necesar, dar nici mici; și aceasta pentru că, în primul caz, se pot constitui în economie importante imobilizări de fonduri materiale care influențează negativ eficiența generală a fondului național de dezvoltare, în timp ce în al doilea caz, poate fi influențată negativ ritmicitatea producției și gradul de utilizare a capacităților de producție, fiecare din aceste situații înseriindu-se cu repercursiuni directe și asupra rezultatelor economico-financiare ale fiecărei unități economice.

Pentru a putea obține deci eficiența scontată a fondurilor de dezvoltare constituite la nivelul tuturor unităților din economie, indiferent de subordonare și sector de activitate, este necesar să se acționeze în direcția respectării volumului și structurii stocurilor materiale, înlăturîndu-se orice cauze care ar putea genera depășiri ale creșterilor prevăzute. Aceasta pentru că este știut că investițiile productive, pentru utilarea tehnică a producției sînt acelea care au asupra dezvoltării economico-sociale un efect dinamizator, mai mare decît orice altă componentă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Se impune, totodată, urmărirea sistematică a stocurilor materiale, zilnic și decadal, **la un număr cît mai mare de materii prime și materiale de bază din țară și din import**, în scopul cunoașterii exacte a situației acestor stocuri și luării, după caz, a unor măsuri obiective de redistribuire și dirijare în circuitul economic, identificării și prevenirii formării de stocuri peste necesar la producători și consumatori.

NIVELUL ȘI STRUCTURA FONDULUI național de dezvoltare economico-socială pe anul 1976 au fost concepute pornind de la necesitatea dezvoltării, modernizării și reînnoirii în primul rînd a potențialului productiv al economiei naționale. Celor 1 200 miliarde lei cît reprezintă valoarea fondurilor fixe totale existente la finele anului 1975, din care aproximativ 40% au fost puse în funcțiune în cursul cincinalului încheiat, li se vor mai adăuga alte 124 miliarde lei, astfel că economia noastră va dispune la finele acestui an de un potențial tehnic de peste 1 300 miliarde lei, din acestea urmînd ca aproape trei sferturi să aparțină ramurilor producției materiale. Fructificînd din plin acest potențial tehnic, precum și mijloacele circulante, adică totalitatea fondurilor de producție de care dispune fiecare unitate economică, se vor crea premisele creșterii prevăzute a producției materiale, factorul hotărîtor al progresului general al țării, al prosperității societății noastre.

Gh. OBREJA

Comitetul de Stat al Planificării

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A MATERIALELOR PE ȘANTIERELE DE INVESTIȚII

CONSTRUIREA an de an a unui număr sporit de noi obiective industriale impune acordarea unei atenții deosebite modului de gospodărire a materialelor pe șantiere; nivelul cheltuielilor cu materiale, a căror pondere în cadrul devizului de construcții reprezintă cca. 60—65%, influențează sensibil costul investițiilor, respectiv rezultatele economico-financiare ale organizațiilor de construcții-montaj. Pentru a cunoaște felul cum sînt gospodărite resursele materiale pe șantierele de construcții, precum și măsurile care se impun a fi luate pentru ca obiectivele de investiții să fie realizate la costurile prevăzute, Revista economică cu sprijinul Sucursalei județene Prahova a Băncii de Investiții a efectuat o analiză, ale cărei concluzii le publicăm în rândurile care urmează.

Ordine și spirit gospodăresc în utilizarea materialelor

EXPRESIE GRĂITOARE a aplicării în viață a prevederilor Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor adoptate de cel de-al XI-lea Congres cu privire la îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, în cincinalul 1976—1980 județul Prahova este beneficiarul unui volum de investiții de aproape 34 miliarde de lei. Volumul total al investițiilor este mai mare cu 73% față de cincinalul 1971—1975, din care cu 55% la construcții-montaj. Semnificativ este și ritmul mediu anual al investițiilor, care în cincinalul 1976—1980 depășește cu 1,1% ritmul mediu anual al producției globale industriale. În anul 1976, primul an al noului cincinal, investițiile sînt mai mari cu 29% la total și cu 64% la construcții-montaj față de realizările anului 1975.

Producția anuală realizată de organizațiile de construcții prezintă an de an, în cincinalul 1971—1975, o curbă ascendentă. În anul 1975 realizările sînt cu 42% mai mari decît în anul 1971, iar cincinalul a fost depășit cu o producție de 115 mil. lei. Concomitent s-a realizat în condiții tot mai bune sarcina majoră ce revine constructorilor privind reducerea costurilor lucrărilor și economisirea fondurilor pe care le-au avut la dispoziție, astfel că activitatea lor s-a încheiat cu reducerea pierderilor planificate; la finele cincinalului 1971—1975, nici-o organizație de construcții nu a înregistrat pierderi de mijloace circulante.

În același timp, în sectorul construcțiilor, deși s-au obținut importante economii la prețul de deviz al lucrărilor executate, există încă rezerve care nu sînt puse în valoare sau chiar se înregistrează pierderi datorită unei insuficiente preocupări pentru gospodărirea rațională a materialelor. Deficiențele care se mențin pe unele șantiere sînt ilustrate de existența unor cantități importante de materiale degradate sau supuse deteriorării, datorită faptului că nu se iau măsuri corespunzătoare pentru folosirea lor în scurt timp de la achiziționare, pentru buna lor conservare și depozitare, ceea ce generează pagube însemnate, influențînd negativ prețul de cost al producției executate. Astfel, pe platformele industriale de la Brazi, Teleajen și Valea Călugărească importante cantități de mate-

riale (cărămidă, panouri, tuburi de beton etc.) au fost supuse degradării. La șantierul Pleașa al Grupului de șantiere Dîmbovița din Ministerul Industriei Metalurgice, datorită unei slabe organizări a muncii, s-a manifestat neglijență în manipularea, depozitarea și conservarea materialelor de construcții și a utilajelor tehnologice preluate pentru montaj de la beneficiar. Astfel, organele bancare au constatat la controalele efectuate utilaje tehnologice care depășiseră cu mult durata de staționare pe șantier, depozitate necorespunzător pe rampa de descărcare, pe drumurile de acces sau în incinta unității.

În situații ca cele semnalate se impune luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea depozitării corespunzătoare a materialelor, folosind eficient capacitățile de depozitare existente. Totodată, este necesar să se analizeze și posibilitatea restrîngerii depozitelor, prin gruparea acestora pentru mai multe puncte de lucru apropiate, asigurîndu-se în acest fel și o îmbunătățire a condițiilor de pază și securitate.

Dimensionarea optimă a necesarului de aprovizionat

ESTE EVIDENT rolul important ce revine organizațiilor de construcții-montaj în gospodărirea judicioasă a materialelor, în sensul luării tuturor măsurilor de eliminare a risipei, a degradării lor și a pierderilor de orice fel. Dar lor le revine o mare răspundere încă de la întocmirea planului de aprovizionare tehnico-materială, cînd trebuie să evite supradimensionarea volumului de aprovizionat, apariția de stocuri supranormative pe parcursul anului.

Analiza noastră a relevat faptul că pe unele șantiere de construcții necesarul de aprovizionat a fost supradimensionat din cauză că nu s-a ținut seama de stocul existent la începutul perioadei de plan (neluarea în considerare a unor cantități neconsumate la locurile de muncă). De pildă, la Trustul de construcții industriale Ploiești a existat o supradimensionare a planului de aprovizionare pe anul 1976 la oțel beton cu 130 t, la ciment cu 396 t, la carbid cu 18 t. Supradimensionări însemnate ale necesarului s-au constatat și la Grupul de șantiere de construcții în chimie din Ploiești la tablă groasă, țevi, electrozi sudură, bile manele, armături industriale etc. În schimb la această unitate nu s-a asigurat necesarul de aprovizionat pe anul în curs la laminate feroase, ulei pen-

tru mașini, motorină, cherestea rășinoasă și la piese de schimb pentru tractoarele și macaralele din dotare.

O altă problemă, la a cărei origine se află o deficiență de planificare, se referă la necorelarea termenului de întocmire a planului de aprovizionare la unele organizații de construcții cu planul de producție. Asemenea situație s-a constatat la Trustul de construcții și instalații petroliere Ploiești, care la 1 II 1976 nu avea definitivat planul de producție pe 1976 pentru lucrările în continuare și neterminare; la aceeași dată la Trustul de construcții industriale Ploiești din Ministerul Construcțiilor Industriale în momentul întocmirii planului de aprovizionare, documentația era asigurată numai în proporție de 64% din volumul anual de construcții.

Desigur că în asemenea condiții, organizațiile de construcții au contractat în mare parte materialele necesare pentru anul 1976, pe baza unor indici globali sau estimativi, fără a putea justifica în detaliu cantitățile și sortimentele incluse în devize, fapt care creează posibilitatea formării unor stocuri supranormative, cu efecte negative asupra situației financiare a întreprinderii și favorizează apariția de goluri la unele sortimente de materiale, cu repercusiuni asupra desfășurării ritmice a producției.

Pentru asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale bazată pe criterii științifice sînt necesare specificațiile de materiale extrase din documentații. În condițiile în care documentațiile nu sînt aprobate, se aplică sistemul cu indicatori de volum la 1 milion lei producție construcții-montaj, metodologie prevăzută în normative elaborate de foarte mult timp. Acești indicatori prezintă, în principal, două dezavantaje și anume:

— nu țin seama de modificările de structură;

— au o vechime de peste 20 de ani și nu mai corespund soluțiilor constructive existente și progresului înregistrat în construcții.

Iată pentru ce se impune cu necesitate **reactualizarea indicatorilor de aprovizionare la 1 milion lei producție de construcții-montaj și folosirea lor în mod excepțional numai pentru investițiile care nu au asigurată documentația.** Această propunere trebuie corelată cu îmbunătățirea pregătirii investițiilor, în sensul existenței avizării și a condițiilor de finanțare cu minim 6 luni înainte de termenul planificat de începere a investiției.

Pregătirea producției, în concordanță cu sarcinile planificate

O PRIMĂ PROBLEMA se referă la organizarea și pregătirea, încă din primele zile ale anului, a producției, în concordanță cu sarcinile planificate și la asigurarea unei juste corelări între capacitatea de producție și volumul lucrărilor de executat. Respectarea acestor coordonate impune o bună organizare a șantiereilor și

punctelor de lucru, în sensul restringerii numărului acestora.

Analiza efectuată a arătat că s-au obținut unele rezultate pozitive în acest sens. Astfel, în anul 1976, numărul șantierelor a scăzut cu circa 14% față de anul 1975, din care al celor cu valori pînă la 10 milioane lei a scăzut cu 13%. Cu toate acestea, numărul șantierelor și al punctelor de lucru se menține destul de mare, în special al celor cu valori pînă la 10 milioane de lei, și în destul de multe cazuri execuția lucrărilor se continuă pe perioade mari și după punerea în funcțiune a capacităților și obiectivelor.

Una din laturile esențiale ale activității de pregătire a producției o constituie asigurarea cu documentația de proiect și de deviz, lipsa acestora creînd constructorului importante greutăți în organizarea execuției lucrărilor și în aprovizionarea șantierelor cu materialele necesare. La începutul acestui an 7 lucrări din planul de producție al Trustului de Construcții Industriale Ploiești nu aveau aprobate studiile tehnico-economice, iar documentațiile de execuție nu erau asigurate decît în proporție de 76,6% din volumul planului anual, sub acest nivel aflîndu-se Trustul de Construcții și Instalații petroliere Ploiești (58,1%). De asemenea, avizarea investițiilor durează mult, iar perioada de la avizare la finanțarea lucrărilor este, de asemenea, prelungită din cauza obținerii unor aprobări care condiționează deschiderea șantierelor (scoateri din circuitul agricol și forestier, amplasamente, aprobări pentru combustibil, asigurarea utilajelor din import, demolări etc.). De exemplu, pentru noua linie de acid sulfuric de la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, indicatorii au fost aprobați în aprilie 1975, iar aprobarea de scoatere a terenului din circuitul agricol și forestier a fost obținută abia în luna februarie 1976, iar finanțarea cu o întârziere de 10 luni de la aprobarea investiției.

Din discuțiile purtate cu specialiștii a rezultat necesitatea ca la avizarea investiției sau cea mai tîrziu în termen de 30 de zile de la avizare, să asigure toate condițiile pentru finanțarea și începerea lucrărilor. Aceasta, întrucît este necesar să se asigure o corelare perfectă între termenele de proiectare, perioadele de avizare și aprobare și termenele de atacare a lucrărilor de către organizațiile de construcții.

Ținînd seama de implicațiile pe care le are nepunerea în funcțiune a capacităților de producție la termenul planificat asupra realizării sarcinilor de plan și a celorlalți indicatori economici și financiari din perioada următoare este necesar să se acționeze, după părerea specialiștilor consultați, în următoarele direcții :

1 Asigurarea documentației tehnico-economice pentru noile obiective de investiții care vor fi atacate în anul 1976. Din cauza întârzierilor în elaborarea și aprobarea documentației de proiect și deviz, în eliberarea amplasamentelor sau perfectarea contractelor de antrepriză, pînă în prezent nu au fost încă începute 10 obiective noi planificate în trim. I/1976, iar 5 obiective au început cu întârzieri între 2—5 luni. Se știe că neatacarea la timp a lucrărilor împiedică asupra stadiilor fizice și îndeosebi asupra închiderii construcțiilor pentru crearea condițiilor de execuție a lucrului pe timp friguros, precum și asupra executării ritmice a lucrărilor pe șantiere.

2 Livrarea la termen a utilajelor din țară și import. Acesta constituie un factor principal de care depinde respectarea termenului de punere în funcțiune a capacităților de producție. Analiza efectuată a scos la iveală faptul că nu la toate obiectivele sînt create condiții pentru respectarea termenelor planificate ; îndeosebi nu sînt asigurate utilajele tehnologice din țară sau din import, unele din acestea nefiînd încă contractate sau contractele încheiate prevăd termene de livrare necorelate cu necesitățile de montaj.

3 Organizarea rațională a executării lucrărilor pe șantiere. În prezent aceasta este afectată de neaprovizionarea ritmică cu materiale și prefabricate, neasigurarea șantierelor cu forță de muncă, folosirea insuficientă a unor utilaje și mecanisme din dotarea constructorilor, din care cauză unele șantiere n-au reușit să-și îndeplinească planul de construcții-montaj pe primele 2 luni ale anului. Folosirea judicioasă a capacităților de producție a întreprinderilor de construcții ar scurta durata de execuție a lucrărilor, fapt care impune măsuri pentru reducerea numărului de obiective în execuție simultană, concentrarea resurselor și mijloacelor de producție, încă din etapa de planificare a lucrărilor.

4 În vederea economisirii materialelor trebuie creată o adevărată acțiune de masă, cu caracter permanent, în care să fie antrenați toți factorii de concepție tehnică și organizatorică din unitățile economice. Lupta pentru economii nu trebuie dusă pe baza unor planuri de măsuri elaborate de către fiecare șantier.

Sarcini importante revin organelor bancare, cu deosebire pe linia :

— inițierii unei acțiuni preventive, împreună cu beneficiarii, constructorii, proiectanții etc. pentru rezolvarea tuturor problemelor care influențează începerea lucrărilor la termenul planificat ;

— urmării încă de la avizare a asigurării contractării din țară și import a utilajelor tehnologice cu termene de livrare corelate cu graficele de montaj și termenele de punere în funcțiune ;

— existenței sporite la recepțiile preliminare și de punere în funcțiune — pentru darea în exploatare a investițiilor cu asigurarea unui regim normal de lucrări și respectarea indicatorilor tehnico-economici proiectați ;

— urmării activității economico-financiare a constructorilor pe șantiere și exercitării unui riguros și exigent control asupra gospodării mijloacelor materiale și a forței de muncă, eliminării risipei și a stocurilor supranormative, întăririi controlului prin credite și celelalte pîrghii financiar-bancare.

— analizării permanente a activității proiectanților, pentru eliminarea rezervelor încă existente în documentații, a cheltuielilor supradimensionate pentru lucrări suplimentare și finisaje costisitoare care nu influențează funcțional capacitățile planificate.

Acțiunea de economisire a materialelor își găsește depline rațiuni obiective, fiind izvorîtă din necesitatea gospodării cît mai chibzuite a mijloacelor de care dispune societatea. Ea trebuie să aibă drept rezultat limitarea la strictul necesar a oricărui consum de mijloace materiale, eliminarea oricărei forme de risipă.

**Maria IONIȚA
Constantin DONOȘE**
(Ploiești)

DIN CRONICA ÎNTECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

● La Combinatul siderurgic Hunedoara au fost realizate în primele două luni a.c. peste prevederile de plan mai mult de 25 000 tone de fontă, oțel și cocs metalurgic. Întregul spor de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii și a ridicării la cote superioare a indicilor de utilizare a agregatelor.

● Activitatea desfășurată în primele două luni de oamenii muncii din industria Capitalei s-a concretizat în obținerea, peste prevederi, a unei producții marfă în valoare de 356 milioane lei. Cea mai mare parte a sporului amintit a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, indicator îndeplinit și depășit în proporție cu 101,5 la sută.

● De la începutul anului și pînă acum colectivul Instalației de polietilenă de înaltă presiune din cadrul Combinatului petrochimic de la Pitești a obținut o producție suplimentară de 1 100 tone polietilenă. Muncitorii, inginerii și tehnicienii Fabricii de negru de fum, aparținînd aceleiași combinat, au realizat, în această perioadă o producție peste prevederi de 480 tone negru de fum de calitate superioară.

● O producție suplimentară, evaluată la circa 60 milioane lei, a fost obținută în industria de petrol-chimie a județului Prahova. Au fost puse la dispoziția economiei, în plus, circa 200 000 tone derivate de țitei, aproape 2 000 de anvelope, 27 850 tone îngrășăminte chimice substanță activă.

INNOIREA PRODUSELOR. MODERNIZAREA TEHNOLOGIILOR

● La Întreprinderea de mecanică fină București, unde au fost asimilate în cinci-nalul trecut peste 3 000 de tipodimensiuni de aparate și scule, se acordă în continuare atenția cuvenită innoirii producției. Prin îmbunătățirea structurii sortimentale, în 1980 ponderea produselor noi și re-proiectate va deține 85% din valoarea totală a producției globale industriale.

● La Întreprinderea „Electromontaj” din Cluj-Napoca se introduc tehnologii noi la ridicarea stîlpilor și montarea conductoarelor, la extinderea prefabricatelor la toate tipurile de linii aeriene și la stațiile de transformare. Eficiența antecalculată a măsurilor preconizate se traduce într-o sporire a productivității muncii cu aproape 59 la sută la nivelul anului 1980.

● La Combinatul de celuloză și hîrtie Dej se realizează asimilarea în producție a unor noi sortimente de celuloză și hîrtie cu întrebunătăiri și performanțe sporite. Ansamblul acestor măsuri va permite, totodată, o diminuare a cheltuielilor de producție cu 20 milioane lei anual pe seama ridicării nivelului tehnic al fabricației.

PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI

● Preocuparea pentru îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației se concretizează zi de zi într-un volum sporit de bunuri puse la dispoziția cumpărătorilor. În primele două luni ale anului, de exemplu, numai unitățile Ministerului Comerțului Interior au desfășurat cu aproape 14 la sută mai multe mărfuri decît în aceeași perioadă a anului trecut, depășind prevederile.

● Întreprinderea „Farmec” din Cluj-Napoca a pus la punct, după rețete originale, noi loțiuni demachiante, emulsii hidratante, tonice, nutritive, purtînd denumirea „Magnolia”, în casete ce grupează produse destinate fiecărui tip de ten. În curînd își va face apariția în magazine uleiul „Bioton”, ale cărui caracteristici îl fac foarte util în tratamentul ridurilor din regiunea ochilor.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI DE LEGUME

PREGĂTIREA producției de legume în acest an se desfășoară în condiții tehnice și organizatorice îmbunătățite. Mijloacele materiale și financiare suplimentare puse la dispoziția unităților agricole în scopul sporirii producției de legume reflectă concordanța dintre sarcinile stabilite în toamna anului 1975 sectorului de producție a legumelor și preocuparea permanentă, de ordin mai general, de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare în stare proaspătă și conservată.

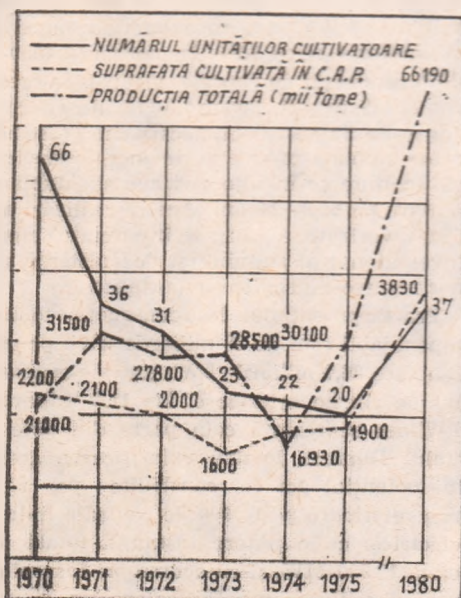
La recenta ședință de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a acordat o atenție deosebită problemelor care privesc realizarea planului în legumicultură, recomandând în acest sens un complex de măsuri. Înfăptuirea acestor măsuri este de natură să asigure condițiile necesare obținerii unor recolte bogate de legume în acest an și creșterea pe această cale a veniturilor țărănimii.

Preocupările pentru realizarea sarcinilor prevăzute în planul pe 1976 și pentru perioada cincinalului s-au concretizat, la nivelul județelor, în programe pe culturi. În acest număr prezentăm experiența județului Satu-Mare în pregătirea îndeplinirii programului de creștere a producției de legume în perioada 1976—1980.

CULTURA LEGUMELOR în județul Satu-Mare a intrat în preocupările producătorilor ca o activitate de bază, tradițională, dezvoltarea acesteia fiind determinată mai ales de consumul sporit de legume în stare proaspătă. Exigențele sporite ale populației față de calitatea produselor, față de aprovizionarea cu o gamă cât mai variată de legume, consumul în continuă creștere a determinat luarea unor măsuri tehnice și organizatorice care să asigure satisfacerea cerințelor populației de legume, pe întreaga perioadă a anului, cât și a necesarului pentru prelucrare industrială sau pentru export.

Producătorii de legume cunosc din practică că legumele sînt culturi dintre cele mai pretențioase și că la prețurile actuale de valorificare eficiența este asigurată numai în condițiile unor producții ridicate. De aceea, în preocupările legumicultorilor din județul Satu-Mare s-a impus cu prioritate necesitatea de a găsi soluții practice care, aplicate în unitățile producătoare, să se dovedească eficiente și prin aceasta să stimuleze prin ele însele interesul producătorilor; procedind astfel, am reușit să excludem impunerea unor planuri de producție prin mijloace administrative.

De la început precizăm că am ho-

Graficul nr. 1 — Evoluția suprafeței a producției totale și a numărului de cooperative agricole producătoare de legume

rit ca cincinalul 1976—1980 să fie pentru județul Satu-Mare și un cincinal al horticulturii, în care un loc preponderent îl ocupă legumele, în ideea respectării indicațiilor date de conducerea

Evoluția spațiilor destinate producerii răsadurilor

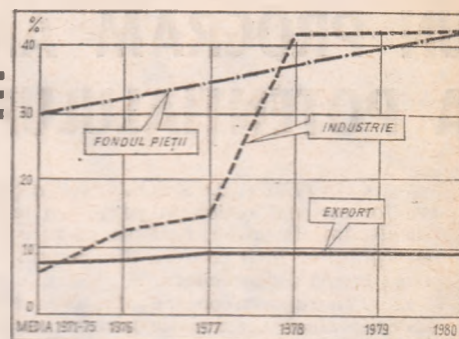
An	Sere în- Existență multitor tip local (mp)	Sere în- multitor tip in- dustrial (mp)	Solarii încăl- zite (mp)
1971	6300	3000	4000
1975	4330	35000	157000
1980	4000	42000	180000

superioară de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca fiecare județ să-și producă necesarul de produse agroalimentare. Astfel, județul Satu-Mare a reușit să-și producă integral cantitatea de legume de care are nevoie și chiar să realizeze excedente și să contribuie în felul acesta la acoperirea altor nevoi pe plan național (graficul 1 și 2).

Prima măsură luată a fost aceea de concentrare și specializare a producției de legume. Ca urmare, deși suprafața cultivată cu legume crește, numărul unităților cultivatoare s-a redus, amplasînd astfel unitățile cultivatoare în zona cea mai favorabilă: dacă în 1971 produceau legume 66 unități, în 1976, cu toate că suprafața crește cu 500 de hectare, numărul unităților producătoare se reduce la 20. În urma acestei acțiuni s-au creat ferme specializate de 100—150 hectare, situate în zone favorabile, apropiate de locul de consum (productiv sau individual). În cadrul fermelor s-a redus numărul de sortimente de la 5—7 la 2—3 culturi, formînd loturi cu posibilități de a produce partizi mari de legume dintr-un sortiment; în același timp se asigură producerea întregii game de legume care se cultivă în țara noastră.

Organizînd producția pe principiile specializării și concentrării, s-a reușit mecanizarea și chimizarea culturilor care, în final, a dus la o reducere substanțială a consumului de forță de muncă, element preponderent în cheltuielile directe productive. Totuși, în acest domeniu, sînt încă multe cerințe, în principal față de dotarea unităților cu tractoare și utilaje specifice, cu ierbicide, biostimulatori, substanțe de combatere, cu care, în doi ani, să putem mecaniza și chimiza complet aceste culturi.

O altă măsură de importanță majoră

Graficul nr. 2 — Dinamica livrărilor de legume

pentru dezvoltarea producției de legume a fost aceea a producerii răsadului necesar pe cale industrială în sere și solarii, care asigură acoperirea necesarului la nivelul județului în cantități suficiente și de calitate superioară. Această a dat posibilitatea cultivării întregii suprafețe planificate și realizării densității la hectar, elemente esențiale în producerea de legume. Evoluția spațiilor destinate producerii răsadurilor reiese din tabel.

Deși pentru județul Satu-Mare lipsa de apă nu constituie un factor limitativ, totuși, odată cu amplasarea legumelor în teritoriu, s-a ținut seama ca fiecare fermă să dispună de surse de apă proprie, și deci, în anumite perioade, să dispună de cantități suplimentare de apă. Această măsură s-a dovedit utilă sub aspectul garantării nivelului producției și calității acesteia.

Aplicarea unor tehnologii moderne, la nivelul tehnicii mondiale, în cadrul organizatoric menționat, a constituit un mijloc de bază pentru sporirea producției de legume în județul nostru. În prezent, fiecare fermă specializată este încadrată cu mijloace mecanice și specialiști. Aceștia dispun de posibilități concrete de documentare în domeniul producerii legumelor, reușindu-se astfel să se elaboreze pe baze noi tehnologii adecvate posibilităților noastre. În acest context, apreciem pozitiv instruirile pe plan central, documentarea care ne este pusă la dispoziție, dar aceasta numai în condițiile în care se lasă mai mult loc inițiativei și experienței acumulate în producție, specifice fiecărui județ. Tehnologiile aplicate trebuie să aibă un grad mai mare de adaptabilitate și este greu de înțeles, așa cum se întîmplă și în prezent, că se elaborează anumite tehnologii la centrală, fiind apoi înaintate unităților, cu caracter obligatoriu, fără a avea la bază calcule de eficiență. La elaborarea acestor tehnologii nu trebuie să se urmărească numai scopul, sporirea producției, ci și efectul economic al aplicării acestora la unitatea producătoare.

Un domeniu în care sprijinul centralei ar fi binevenit este asigurarea de sămînță din soiurile solicitate și de calitatea a I-a, precum și a unei mecanizări complexe, de la pregătirea terenurilor pînă la recoltare și sortare.

Pentru sporirea în general a producției de legume o mare importanță prezintă indicațiile date de secretarul general al partidului, de pregătire a solarilor realizate cu mijloace simple în gospodăriile țărănilor, de extindere a irigațiilor pe baza sistemelor locale, de asigurare a materialului săditor, a răsadurilor suplimentare, de extindere a culturilor de legume timpurii.

ing. Nicolae BABICI

director general al Direcției generale județene Satu-Mare pentru Agricultură și Industria Alimentară

UN PROGRAM AMPLU DE AMENAJARE A POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC

CONTINUA DEZVOLTARE a forțelor de producție în România și amplasarea lor cât mai rațională pe întreg teritoriul țării, perfecționarea sistematizării teritorial-administrative, care să asigure o dezvoltare proporțională a tuturor județelor și regiunilor țării conferă dimensiuni noi problemei energetice, în care energia electrică ocupă un loc central.

Preocuparea pentru obținerea în cantitățile necesare, cu eficiență sporită a energiei electrice și valorificarea superioară a acesteia a reprezentat o problemă fundamentală a politicii economice a P.C.R. încă de la începuturile industrializării. În anii socialismului, ramura energetică a cunoscut o dezvoltare prioritară, înregistrându-se un ritm anual de creștere a producției de energie electrică de circa 15 la sută, față de circa 13 la sută cât a fost ritmul producției industriale.

Cincinalul revoluției științifice și tehnice, dezvoltarea economiei românești în ansamblul său, a pus exigențe sporite în fața ramurii energetice, solicitând intens toate rezervele de energie primară și accentuând necesitatea optimizării utilizării lor. Reducerea continuă și accentuată a consumului în scopuri energetice a unor combustibili primari (care pot fi valorificați superior în alte ramuri ale economiei naționale), ca un principiu aplicat cu consecvență în politica energetică a partidului, a determinat intensificarea programului de valorificare a resurselor hidraulice.

0 concepție științifică

AMENAJĂRILE hidroenergetice, urmărind valorificarea optimă a resurselor hidraulice ale țării, s-au dezvoltat având la bază o concepție științifică, bazată pe următoarele principii:

1 Alcătuirea de scheme de amenajare pe bazine mari hidrografice. Potrivit reglementărilor din domeniul folosinii complexe a resurselor hidraulice ale țării hotărâte de conducerea de partid și de stat și cuprinse în Legea apelor, utilizarea stocurilor de apă disponibile pe întreg teritoriul țării se face pornind de la scheme de amenajare pe bazine mari hidrografice elaborate pentru toate cursurile de apă. La alcătuirea acestor scheme se ia în considerare folosirea complexă a resurselor hidraulice pentru alimentări cu apă potabilă și industrială, irigații, energetică, navigație, piscicultură etc. O mare atenție în cadrul schemeilor se acordă măsurilor de combatere a viiturilor, prevăzându-se acumulări, îndiguiri, regularizări de albie, împăduriri și alte lucrări de protecție împotriva eroziunii solului pentru reducerea coeficienților de scurgere a apelor și atenuarea vîrfurilor de viitură.

Aceste scheme se alcătuesc în strînsă colaborare cu organele competente din fiecare județ al țării și se supun unor dezbateri largi pentru a cuprinde cât mai bine toate problemele. În mod concret, în cadrul studiilor de ansamblu și în dezbaterile acestor studii sînt inventariate necesitățile diverselor ramuri ale economiei din bazinul studiat și se stabilesc soluționările convenabile pentru toți beneficiarii, optimizate pe ansamblu.

2 Construirea unor amenajări hidroenergetice în zone de munte, cu lacuri de acumulare importante și cu centrale de vîrf. Este vorba aici de amplasarea lacurilor de acumulare la altitudini cât mai ridicate și realizarea lor cu volume capabile să asigure o compensare anuală sau superanuală a debitelor naturale, pentru utilizarea cât mai completă a stocurilor de apă disponibile; concentrarea unor debite cât mai mari, colectate de pe suprafețe întinse, din bazinul propriu sau derivate din bazinele învecinate, folosind în acest scop captările și derivațiile secundare; concentrarea căderilor amenajate prin amenajarea într-o singură centrală a potențialului energetic de pe un sector cât mai mare al riului. În fine, pentru valorificarea maximă a stocului afluenților derivați în acumularea principală se prevăd pe acești afluenți acumulări secundare necesare derivărilor gravitaționale sau prin pompaj.

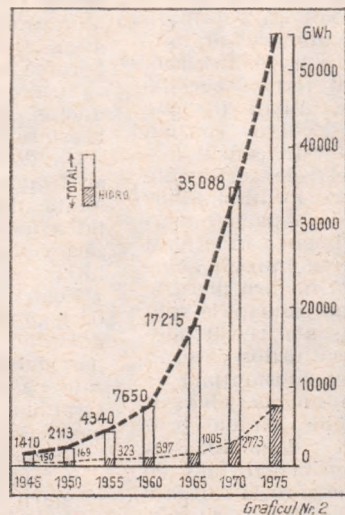
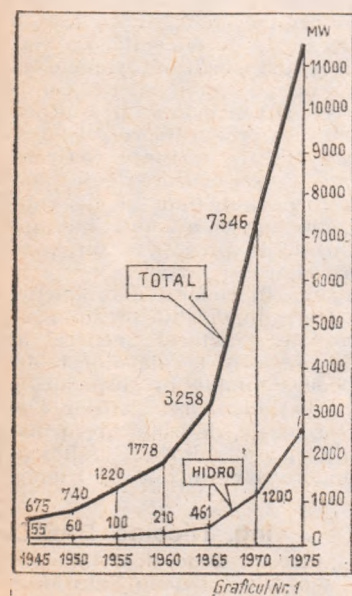
Adoptarea acestui gen de amenajare a permis realizarea unor centrale hidroenergetice cu puteri pînă la 500 MW, concentrînd căderi de pînă la 800 m, la care s-au instalat debite de 4—5 ori mai mari decît debitele medii captate. Aceste centrale de vîrf asigură anual 1 800—2 000 ore utilizare a puterii instalate.

3 Amenajarea, pe cursurile mijlocii și inferioare ale rîurilor inferioare a unor centrale hidroenergetice cu caracter de semivîrf și bază, dispuse în cascadă. În acest caz există avantajul unei concentrări a debitelor realizată în amenajările amonte și al efectului regularizator al acumulărilor superioare, ceea ce permite instalarea economică a unor puteri mari și obținerea unor producții sporite de energie electrică. Aceste amenajări se realizează urmărindu-se în principal ca pe cascada de centrale hidroenergetice, funcție de condițiile naturale, să se intercaleze lacuri compensatoare care să ofere centralelor o independență în exploatare și o utilizare a puterii lor spre vîrfurile graficului de sarcină.

Pe secțiile în care riul traversează zone populate sau de interes agricol, amenajările sînt concepute astfel încît să se încadreze în sistematizarea teritorială a zonei respective. Se urmărește ca barajele și digurile acumulărilor să se racordeze cu lucrările de protecție cât mai sigură a în-tregului teritoriu riveran împotriva inundațiilor. Pe secțiile în care, potrivit studiilor elaborate, se prevede dezvoltarea navigației, amenajările sînt concepute astfel încît să permită implantarea ulterioară a construcțiilor specifice navigației.

4 Realizarea unor centrale hidroenergetice cu caracter de bază pe lungă acumulările create pentru irigații sau pentru alimentări cu apă, pe cursurile mijlocii sau inferioare. Valorificînd energetic, la o scară din ce în ce mai largă, resursele hidraulice ale țării, într-o serie de amenajări hidroenergetice răspindite pe întregul teritoriu, alături de alte resurse de energie primară de care dispune (lignit, huile, gaze naturale etc.), energetică românească s-a dezvoltat viguros (graficele 1 și 2), puterea instalată în centrale electrice — hidro și termo — pînă la începutul anului 1976 fiind de 11.530 MW, iar producția de energie electrică în 1975 de 53,7 miliarde kWh, din care energia hidro a reprezentat circa 16%. În perioada 1950—1975 producția de energie electrică a crescut de 25 de ori, iar producția de energie hidro de 52 de ori. La fiecare cinci-șase ani a fost dublată producția de energie electrică, în timp ce în alte țări această dublare a avut loc la 8—10 ani. Aceste realizări au fost favorizate, alături de însemnatul efort investițional al statului, și de existența unor resurse hidraulice importante.

Practic potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil este de 38 miliarde kWh pe an, din care 26,7 miliarde kWh an este realizabil pe rîurile inferioare, iar 11,3 miliarde kWh/an reprezintă cota parte din potențialul Dunării. Pentru valorificarea acestui potențial pot fi construite pe rîurile inferioare peste 600 de centrale hidroenergetice, cu o putere instalată totală de circa 12 500 MW, și cu acumulări însumînd peste 8 miliarde mc. Dintre acestea, 20 pot avea puteri mai mari de 100 MW, alte 20 puteri între 50 și 100 MW, iar restul puteri sub 50 MW.

Evoluția puterii instalate și a producției de energie electrică în România.

Dinamica realizărilor

DE LA APROBAREA primului plan de electrificare (1950) și pînă la finele anului 1975 s-au realizat și dat în exploatare 38 centrale hidroelectrice, cu o putere instalată totală de 2 640 MW realizîndu-se astfel la nivelul anului 1975 o producție de energie electrică de 8,7 miliarde kWh. În cadrul acestor amenajări s-au construit 50 de baraje cu acumulări însumînd un volum de 4,7 miliarde mc. De asemenea, alte 20 de centrale hidroelectrice, cu o putere instalată de 1 100 MW și o producibilitate de 2,3 miliarde kWh (în an hidrologic normal) se găsesc în diverse stadii de execuție și vor fi date în exploatare în anul 1976 și în anii următori.

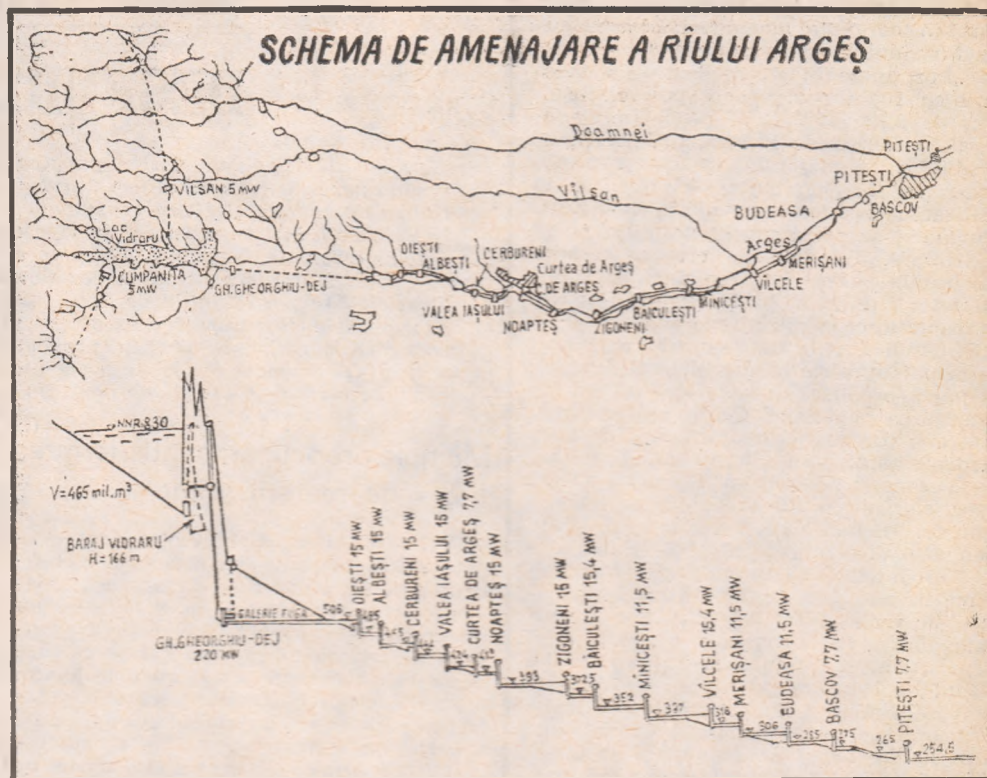
● **CENTRALA HIDROELECTRICĂ DE LA BICAZ**, situată pe riul Bistrita, a fost dat în exploatare în anul 1960, fiind prima amenajare hidroenergetică de mare importanță realizată în România. Pe acest rîu, cu un debit mediu multianual de 45 mc/sec., s-a construit un baraj de 127 m înălțime cu un volum de beton de 1 625 000 mc. Lacul de acumulare creat are un volum total de 1 230 milioane mc. Centrala are o putere instalată de 210 MW și o capacitate medie anuală de producție de 400 milioane kWh. În continuarea lucrării de la Bicaz, s-a amenajat cursul Bistriței printr-o cascadă de 12 centrale hidroelectrice, care însumează o putere instalată de 244 MW și o capacitate medie anuală de producție de 750 milioane kWh. Pentru întreaga cascadă s-au construit 8 baraje și 61 km de canale.

Centrala hidroelectrică de la Bicaz a deschis, de fapt, seria marilor realizări hidroenergetice ale țării. A început, succesiv, execuția amenajărilor de pe riurile Argeș, Lotru, Olt, Someș, Sebeș, Cerna, amenajarea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier de pe Dunăre, (dat în funcțiune la întreaga capacitate în anul 1972).

● **AMENAJAREA HIDROENERGETICĂ ARGEȘ** (vezi schema) cuprinde centrala hidroelectrică Gheorghe Gheorghiu-Dej, două centrale pe derivații secundare și o cascadă de 14 hidrocentrale pe sectorul Oiești-Pitești. Prima hidrocentrală amenajează potențialul cursului superior al acestui rîu pe un sector de 27 de km, și cuprinde în primul rînd barajul de la Vidraru, amplasat în Cheile Argeșului superior, de tipul arc cu dublă curbă, cu o înălțime de 166 metri. Acumularea astfel realizată este utilizată pentru producerea energiei electrice, irigarea a 100 000 ha terenuri agricole, alimentarea cu apă a platformelor industriale și a orașelor Pitești și București, și pentru atenuarea viiturilor cu scoaterea de sub inundații a 10 000 de hectare. Amenajarea include, de asemenea, tunelul de aducțiune și centrala Cetățuia, cu o putere instalată de 220 MW și o producție de energie electrică de 400 milioane kWh/an.

Pe derivațiile secundare, Doamnei și Topolog, s-a executat câte o centrală de 5 MW (Vilsan și Cumpănița), care uzinează debitele derivate în lacul de acumulare. Pe principalul afluent al Argeșului, rîul Doamnei, derivat în lacul de acumulare, s-a construit un baraj de 34 m înălțime.

Debitele regularizate în lacul Vidraru sînt folosite în aval într-o cascadă de 14 centrale hidroelectrice, care însumează o putere instalată de 179 MW și o producție anuală de energie electrică de 352 milioane kWh (în an hidrologic mediu). Sectorul amenajat în această cascadă are o lungime de 60 km și este cuprins în-

tre localitatea Oiești și orașul Pitești. Primul sector, situat între Oiești și Curtea de Argeș, cuprinde 4 centrale hidroelectrice cu puteri de cite 15 MW grupate cite două pe același canal de derivație. Un al doilea sector, între Curtea de Argeș și Vilcele, cuprinde centralele de la Curtea de Argeș (de 7.7 MW), centrala Noaptes, situată pe canalul de fugă al centralei Curtea de Argeș (de 15 MW), centralele Baiculești (de 15 MW), Minicesti (de 11.5 MW), ș.a. Ultimul sector al cascadei, între Vilcele și Pitești, cuprinde lacul de acumulare de 40 milioane mc și centrala Vilcele, de 15 MW, centralele Merisani și Budeasa, centralele Bascov și Pitești.

Pe ansamblul cascadei volumele lacurilor însumează circa 82 milioane mc, ceea ce permite regularizarea debitelor afluențe și asigurarea apei necesare pentru irigații și alimentare cu apă. Ultimele două trepte din zona orașului Pitești au ca scop principal alimentarea cu apă a platformelor industriale dezvoltate la sud și la nord de oraș. Amenajarea Argeș-aval cuprinde 7 baraje, 22 km diguri și 35 km canale.

● **AMENAJAREA HIDROELECTRICĂ LOTRU** cuprinde centrala hidroelectrică Lotru-Ciunget, pe cursul superior al rîului, și două centrale în aval pînă la confluența cu rîul Olt. Centrala hidroelectrică Lotru-Ciunget are o putere instalată de 510 MW, cu o producție de energie electrică de 1 000 milioane kWh pe an, fiind astfel cea mai mare de pe riurile interioare. Amenajarea acestei centrale electrice cuprinde barajul Vidra, tunelul de aducțiune sub presiune, galeria forțată. Ea cuprinde, de asemenea, centrala Ciunget, cu generatoare de cite 165 MWA. Execuția lucrărilor de construcții și montaj dispersate pe un teritoriu de circa 2 000 kmp, cu relief muntos a impus construirea, refacerea sau modernizarea unei rețele de drumuri de acces în lungime de circa 280 km, cu o rețea electrică de înaltă tensiune în lungime de 200 km.

Debitele concentrate și regularizate în lacul Vidra sînt utilizate pe sectorul aval al rîului Lotru pînă la confluența sa cu rîul Olt pe o diferență de nivel de 180 m, în două centrale, Mălaia și Brădișor, cu o putere totală de 133 MW și o producție de energie de 257 GWh/an.

● **SISTEMUL HIDROENERGETIC ȘI DE NAVIGAȚIE „PORȚILE DE FIER”**. Amenajarea sectorului românesc al fluviului Dunărea prezintă o importanță deosebită în cadrul programului de valorificare energetică a resurselor hidraulice ale României. Circa 30% din bazinul de recepție al Dunării, care în total însumează peste 817 000 km.p. se află pe teritoriul românesc; un procent tot atît de mare din lungimea sa, de 2 900 km, se află situat în partea de sud a țării, unde formează frontiera de stat cu Iugoslavia, Bulgaria și Uniunea Sovietică. Pe teritoriul româno-iugoslav Dunărea dispune de un potențial hidroenergetic specific, cel mai mare din Europa, care se ridică în medie la peste 8 000 kW/km, atîngînd în unele zone, din defileul numit Porțile de Fier, 82 000 kW/km. Potențialul hidroenergetic total, calculat pentru întregul sector al Dunării care revine României, este de 11,3 miliarde kWh.

Pînă în anii din urmă navigația era permanent îngreunată în special de o serie de obstacole naturale situate pe sectorul româno-iugoslav în defileul Porților de Fier: vilezi mare, vârtejuri, praguri cu adîncime insuficientă determinau o navigație lentă, efectuată numai ziua, limitată la un trafic de 15-16 milioane tone capacitate anuală, cu un preț unitar de 3-4 ori mai mare decît pe alte sectoare ale fluviului. Pe sectorul aval navigația se desfășoară în regim normal, aproape în tot cursul anului pentru vase cu pescaj pînă la 2,50 m. Ultimii 100 km înainte de vîrsare sînt navigabili în regim natural, de vase maritime, cu pescaj de 7,0 m.

În ceea ce privește Dunărea utilizarea

potențialului său hidroenergetic se realizează în mai multe amenajări. Dintre acestea Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier”, realizat în colaborare cu Iugoslavia, are o putere instalată de 2100 MW și o producție de energie electrică de 10,6 miliarde kWh/an. posibil a fi majorată în etapa următoare la 11,6 miliarde kWh/an. Prin realizarea acestei amenajări, navigației fluviale i se oferă mari posibilități de dezvoltare. Totodată, se creează condiții favorabile pentru irigarea unei suprafețe de peste 2 milioane ha în Cimpia Dunării, în condiții economice favorabile.

Sistemul Porțile de Fier are ca obiect principal uvrajele care realizează bararea Dunării, producerea energiei electrice și asigurarea navigației. Centralele electrice, câte una pentru fiecare țară, sînt de tipul centrale-baraj și au o înălțime de la fundația la acoperiș de 74,70 m. Fiecare centrală este echipată cu cîte 6 grupuri hidrogeneratoare. Ecluzele de navigație, realizate pentru o diferență de nivel maximă de 34,0 m sînt în două trepte; adîncimea minimă la prag este de 4,50—5 m, iar gabaritul de aer asigurat 10—12 m. Pot fi ecluzate, fără a fi descompuse, convoaie de 9 șlepurî, a 1200 tone și un remorcher. Ciclul de ecluzare pentru un convoi este de 62—74 minute, iar capacitatea de trafic prin ambele ecluze depășește 52 milioane tone anual. Lacul de acumulare se întinde pe 270 km. Zonele cele mai apropiate de baraj, inundate, au fost reconstruite. Pe amplasamente noi, a fost înălțat un număr de circa 17 localități, cu 25 000 de locuitori. 160 km șosele, 27 km cale ferată, 7 porți etc.

În perspectivă, programul de dezvoltare a energiei românești prevede amenajarea integrală, într-un termen cît mai scurt, a întregului potențial hidroenergetic tehnic amenajabil al țării, în cadrul unor etape corelate armonios cu dinamica consumului general de energie electrică. Pentru a exprima avantajele acestei politici energetice, trebuie arătat ca element de comparație că prin amenajarea unei centrale hidroelectrice de vîrf cum este, de exemplu, Rîul-Mare—Retezat, se va realiza anual o economie de 360 000 t.c.c. La nivelul întregii producții de energie hidroelectrică din anul 1975, economia de combustibil convențional echivalează cu cca. 4 milioane tone anual. Pentru perioada 1976—1980 este prevăzută realizarea unui spor de putere instalată în centrale hidroelectrice noi de circa 1 700 MW, astfel încît la nivelul anului 1980 producția de energie hidroelectrică va fi de peste 12 miliarde kWh. Planurile de perspectivă prevăd ca în deceniul 1990—2000 întregul potențial hidroenergetic al țării să fie amenajat. Lucrările aflate în prezent în execuție privind amenajările de pe râurile Someș, Sebeș, Argeș, Drăgan, Rîul Mare, Buzău etc. vor fi terminate în anii următori. Vor continua lucrările la cascada de centrale de pe rîul Olt. Pe Dunăre sînt studiate amenajări complexe pentru scopuri hidroenergetice, irigații, navigație, alimentări cu apă, în trepte de cădere de 7—12 m.

Realizarea tuturor acestor prevederi va permite o sporire a contribuției energetice la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

AI. NOURESCU

director al Institutului de studii și proiectări hidroenergetice

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

DEȘEURILE MENAJERE

CIVILIZAȚIA MODERNĂ presupune un consum considerabil de materii prime și energie. Este semnificativ în această privință faptul că, pe plan mondial, cantitatea de energie electrică consumată de un locuitor a crescut de la 6 kWh în 1900 la 1 000 kWh în 1960, ajungînd în prezent la 1 300 kWh, pentru ca în anul 2000, potrivit datelor existente, consumul mediu să atingă 4 500 kWh pe un locuitor pe an.

Această creștere uriașă a consumului de energie implică imperios îndreptarea atenției spre posibilitățile de asigurare a nevoilor, care trebuie să țină seama de rezervele de resurse ce se obțin prin procedee clasice, ca și de posibilitatea asigurării nevoilor cu energie provenită din alte surse decît cele clasice. În cele ce urmează ne vom ocupa de acele probleme care privesc posibilitatea de sporire a bazei de materii prime și energie, prin utilizarea deșeurilor menajere.

Multiple preocupări pentru lărgirea bazei de materii prime

ÎN ÎNTREAGA LUME există o preocupare susținută pentru depistarea și valorificarea de noi surse care să satisfacă „foamea” de materii prime. În acest sens au loc cercetări și căutări asidue pentru găsirea de tehnologii cît mai ieftine cu care să se poată extrage substanțele utile din materiile prime cu conținut scăzut de asemenea substanțe. Dar, ținînd seama, pe de o parte, de scumpirea pe plan mondial a materiilor prime, iar, pe de altă parte, de consumul lor din ce în ce mai mare, datorită atît ridicării nivelului de trai, cît și creșterii demografice, se pune problema găsirii și altor surse decît cele uzuale, curente. Consumul sporit pe un locuitor și pe total duce implicit la sărăcirea surselor clasice de materii prime: lemn, hîrtie, minereuri, țîței, cauciuc etc. La acestea se adaugă faptul că o bună parte din materiile prime care intră în prelucrare nu ajung în produsul finit (aceasta datorită imperfecțiunii tehnologiilor aplicate și caracteristicilor materiilor prime); industria „reține” numai o parte din ele, restul transformîndu-se în deșeuri.

În unele industrii, deșeurile reprezintă 30% și chiar mai mult din totalul materiei prime introdusă în procesul de transformare. La acestea se adaugă și o altă categorie de deșeuri care provin din aruncarea unor produse sau resturi de produse după folosirea lor, ca urmare a defectării, uzurii sau, pur și simplu, a lipsei de funcționalitate în utilizare. Parte din acestea provin de la fiecare gospodărie, de la fiecare individ și sînt numite deșeuri menajere.

Deșeurile menajere conțin o serie de materii prime prețioase (ambalaje diferite, resturi de hîrtie, coji, încălțăminte uzată, resturi de textile etc.), care pot fi recuperate prin tehnologii adecvate, realizîndu-se astfel reciclarea materiilor prime. O asemenea tendință se manifestă tot mai larg pe plan mondial, și ea are la bază ideea economicității atît pentru viitor, prin protejarea rezervelor de materii prime, cît și

pentru prezent, prin faptul că tehnologiile respective privind recuperarea materiilor prime prin reciclare sînt mai ieftine.

Tendința este ca volumul tuturor felurilor de deșeuri să sporească în anii următori. O creștere însemnată în volumul total al deșeurilor cunosc, în special, cele care provin din materialele utilizate ca ambalaje.

Ambalajele — atît cele de transport, cît și cele de prezentare — se integrează din ce în ce mai mult în procesul de producție al produselor și, ca atare, producția acestora (cît și a instalațiilor destinate ambalării) a crescut și crește într-un ritm mai mare decît al producției bunurilor materiale în ansamblu. În producția de materiale pentru ambalaje se remarcă, în special, creșterea ponderii hîrtiei, cartoanelor și maselor plastice. Producția mondială de carton ondulat urmează să crească la 10 mil. tone în 1980 față de 1,2 mil. tone în 1971, cantitatea de materiale plastice utilizate în Europa de vest pentru ambalaje va crește de la 8 mil. tone în 1969 la 16,2 mil. tone în 1980, iar în S.U.A. de la 650 mil. tone în 1971 la 1 300 mil. tone în 1980. O asemenea orientare se manifestă și în țara noastră, unde ponderea hîrtiei și cartonului în ambalaje a crescut de la 26% în 1966 la 34% în 1970; în 1975 volumul lor a sporit de 1,7 ori față de 1970. Producția cartonului ondulat s-a dublat în 1975 față de 1970.

Un indicator important și specific în vederea stabilirii investițiilor necesare valorificării deșeurilor menajere este cantitatea de deșeuri pe un locuitor. În funcție de nivelul acestora, fiecare țară poate lua măsuri de valorificare — calculele permițînd aplicarea metodei celei mai eficiente. De altfel, trebuie spus că acest indicator are variații foarte largi de la o țară la alta (tabelul nr. 1).

Pe ansamblu, se estimează că, pînă în anul 2000, cantitățile de deșeu pe un locuitor vor crește la mai mult decît dublu. Cantitățile anuale de reziduuri solide estimate numai pentru un număr de 16 țări vest-europene, cu o populație de 316 mil. locuitori, sînt de circa 115 mil. tone, din care peste 70% sînt deșeuri menajere.

Compoziția și caracteristicile deșeurilor menajere

DIN STUDIILE FĂCUTE în diferite țări (Franța, Olanda, Italia, R.F. Germania, S.U.A.) rezultă că în compoziția medie a deșeurilor menajere ponderea cea mai mare o reprezintă deșeurile de hîrtie și carton — aproximativ 30—40% (tabelul nr. 2).

Ca oricare produs, deșeurile prezintă anumite caracteristici exprimate prin: volum specific, umiditate, putere calorică,

Tabelul nr.1

Cantitățile de deșeuri menajere pe un locuitor

Țara	kg deșeu menajere zilnic pe un locuitor		
	Minim	Maxim	Mediu
S.U.A.	—	—	2,00
Luxemburg	0,95	1,10	1,00
Țările de Jos	0,55	1,35	0,90
Anglia	0,60	0,90	0,80
R.F.G.	0,55	1,10	0,80
Franța	0,60	0,90	0,70
Italia	0,40	0,95	0,65
Elveția	0,40	0,60	0,50

SURSA DE MATERII PRIME ȘI DE ENERGIE

masă combustibilă, cenușă, care diferă de la anotimp la anotimp, de la o țară la alta, de la un oraș la altul și chiar de la un cartier la altul, în funcție de sistemul de încălzire. În țările menționate în tabelul nr. 1 aceste caracteristici au următoarele valori :

— volumul specific, care este în continuă scădere, de la 0,6 kg/dm³ în anul 1962 la 0,2 kg/dm³ în anul 1970 ; în 1990 se prevede a fi 0,1 kg/dm³ ;

— umiditatea variază între 25 și 35% pentru anul 1980 preconizându-se 15% ;

— puterea calorică este una din caracteristicile de bază ale deșeurilor și este în continuă creștere, ca urmare a scăderii umidității, sporirii ponderii hârtiei, cartonului și maselor plastice (se apreciază că în anul 1990 puterea calorică va atinge în țările dezvoltate valoarea de 2 000—2 600 kcal/kg).

Tabelul nr.2

Compoziția medie a deșeurilor menajere în unele țări europene	
Denumirea deșeurilor	%
Hârtie, carton	30-40
Materiale pulverulente (cenușă etc.)	20-30
Resturi alimentare și vegetale	12-18
Sticlă	5-9
Metale	4-6
Lemn, textile	3-4
Materiale ceramice	3
Materiale plastice	2-5
Altele	3-5

Caracteristicile deșeurilor menajere din țara noastră prezintă, de asemenea, o mare varietate. Din ultimele analize efectuate pentru municipiul București, structura deșeurilor menajere are forma pe care o regăsim în tabelul nr. 3 (ca valori medii). Această compoziție, cu putere calorică foarte scăzută (între 600 și 1 400 kcal/kg, în unele cazuri chiar și sub aceste valori), cu umiditate de 40% (datorită proporției mai mari de substanțe organice), cu masa combustibilă de numai 20—25% din total este o urmare a mai multor factori, și anume :

— trecerea masivă la încălzirea locuințelor prin sistemul de termoficare care, pe lângă faptul că aduce importante economii de combustibil, face să scadă conținutul în cenușă al deșeurilor menajere ;

— reglementarea, prin acte normative, a valorificării diferitelor deșeuri, între care unele cu putere calorică mai mare (hârtie, textile). De aceea, aceste deșeuri cu conținut caloric mai mare se găsesc în cantități scăzute în gunoaiile menajere, ele fiind valorificate pe calea reciclării ca materii prime.

O cantitate importantă de deșeuri menajere continuă să fie, însă aruncată în fiecare an în gropi sau terenuri virane, în afara zonelor de locuit și deci, este nevalorificată.

Procedee de valorificare eficiente

FIREȘTE, există în lume o gamă variată de procedee, atât pentru evacuarea deșeurilor în locuri în care să nu dăuneze climatului, cât mai ales pentru valorificarea lor. Din suita acestor procedee enumerăm câteva :

● **Compostarea.** Ca procedeu, compostarea asigură fermentarea aerobă a materii-

lor organice cu ajutorul microorganismelor prezente în deșeuri. După tocarea (mărunțirea) deșeurilor și cernerea lor, partea trecută prin ciururi (denumită compost) este lăsată să fermenteze pe o platformă deschisă. Restul care nu trece prin ciur se transportă și depozitează în gropi. Compostul, după fermentare, este utilizat ca îngrășământ în agricultură. Acest procedeu creează, totodată, condiții pentru extragerea metalului, hârtiei, textiliilor. Desigur, procedeul prezintă și unele dezavantaje, deoarece pentru obținerea compostului se consumă energie (pentru mărunțire și sifonaj) și necesită spațiu pentru depozitare.

● **Incinerarea cu recuperare de căldură.** Acest procedeu elimină neajunsurile provocate de alte practici și aduce și avantaje, deoarece nu ocupă terenuri, se obține energie, nu se poluează atmosfera — resturile (cenușa și zgura) reprezentând un material util pentru construcții. Arderea deșeurilor urmează în principiu aceleași legi fizice ca și ale combustibililor. Echipamentele pentru incinerare cu recuperare de căldură ce se construiesc în lume sînt în prezent diversificate după modul de ardere, compoziție și puterea calorică a deșeurilor. Există diferențieri, în special în ce privește grătarele cazanelor : înclinate în formă de trepte, oscilante mobile în cupe, înclinate acționate independent, cu bare fixe, cu împingere răsturnată și altele.

● **Piroliza.** În cazul respectiv deșeurile sînt închise în recipiente speciale unde se descompun sub influența căldurii, transformându-se, în final, în cărbune, gaze, combustibil, gudroane. Pentru piroliză, deșeurile se macină, se separă magnetic (fierul) și apoi se introduc într-o atmosferă săracă în O₂ la temperatură ridicată de unde rezultă : abur, CO, CO₂, cărbune, hidrocarburi volatile, gaze, combustibili, precum și metanol, etanol, pentanol, acid acetic și alcooli, cetone și gudroane.

Tendința în majoritatea țărilor este de a utiliza cu precădere procedeul de incinerare cu recuperare de căldură și materiale componente. Faptul are în vedere recuperarea energiei, a materialelor, eliminarea poluării mediului, costurile scăzute de exploatare etc. Există în funcțiune instalații de incinerare cu recuperare de căldură în Franța, R.F.G., Italia, Austria, S.U.A. Dintr-un studiu editat la Londra în anul 1972 rezultă că erau în funcțiune un număr de 23 instalații de incinerare, parte din ele în stadiu experimental. Aceste instalații ard deșeurile care au o putere calorică de peste 1 500 kcal/kg, și produc abur de termoficare sau energetic. O parte din aceste instalații funcționează cu aport de combustibil (lichid sau gazos) în porpție de circa 10%.

Și în țara noastră există preocupări pentru valorificarea resturilor menajere. Dar, așa după cum am arătat, datorită unor măsuri economice severe — de largire a termoficării și recuperare prin colectări și achiziții a materiilor prime din resturile menajere — puterea calorică a acestora este relativ mică (în medie 700 kcal/kg), iar umiditatea relativ mare (circa 40%). Cu toate acestea, prin cercetările efectuate de specialiști s-a ajuns a se realiza un procedeu original de ardere a acestor deșeuri (ardere fără aport de combustibili

clasici pentru cele cu putere calorică peste 600 kcal/kg), cu efecte economice remarcabile. Cităm câteva din ele :

— se recuperează un procent ridicat din puterea calorică conținută în deșeuri prin transformarea ei în apă caldă ;

— se recuperează fierul vechi, care se reciclează ;

— se utilizează cenușa rezultată din ardere pentru obținerea de elemente de construcție cu caracteristici similare celor dobîndite prin procedee clasice.

În acest fel se obțin o serie de avantaje între care : reciclarea materiilor prime, recuperarea de energie și eliminarea poluării mediului înconjurător. În incinta uzinei de incinerare intră cantități uriașe de gunoai și ies pe poartă numai materii prime. Instalația este complexă, în aceeași incintă fiind liniile complexe de ardere, de balotare a metalului și de preparare a elementelor de construcții. Prin extinderea acestui procedeu în toate orașele din țară cu populație de peste 100.000 locuitori (17 municipii și la întreaga Capitală) se va ajunge, după unele estimări, la obținerea unor importante economii anuale : peste 40 000 tone de fier vechi, peste 70 milioane elemente de construcții (echivalente în cărămidă), aproape 300 mii Gigacalorii etc. Volumul acestor economii se ridică la peste 45 milioane lei/an. La aceasta mai trebuie adăugată eliberarea unei suprafețe de circa 500 ha de teren.

Tabelul nr.3

Denumirea deșeurilor	
Hârtie și materiale plastice	3- 8 %
Fier	1- 4 %
Sticlă	1- 3 %
Parti animale	0,2- 1 %
Materiale lemnos	0,2- 1 %
Cenușa	0-10 %
Parti vegetale și alte resturi	75-85 %
Umiditate totală	25-40 %
Putere calorică	700 kcal/kg

Dacă avem în vedere și faptul că volumul de cheltuieli reclamate de sistemele de neutralizare a deșeurilor menajere care se practică în prezent, sînt de cca 110 mil. lei/an pentru un număr de 18 orașe, care au o populație totală de peste 4,6 milioane locuitori, că în jurul anului 1980 actualele gropi de depozitare a deșeurilor menajere numai din preajma Bucureștiului și a celorlalte municipii se vor astupa, perspectiva nu ne dă altă soluție decît de a trece la valorificarea lor prin procedeele amintite. Din unele studii rezultă că, dacă se va merge, în continuare, pe linia depozitării gunoaielor în gropi, fapt ce va impune utilizarea altor terenuri, la distanțe mult mai mari, situate la cca. 60 km de București, iar pentru alte municipii, la distanțe de cca 10 km, cheltuielile vor crește considerabil — la aproape 38 mil. lei/an pentru București și cca. 12 mil. lei pentru restul orașelor mari din țară cu peste 100 000 locuitori (17 orașe), în total 50 mil. lei.

Iată considerente economice care pledează pentru valorificarea resturilor menajere, problemă ce va trebui să stea în mai mare măsură în atenția organelor de decizie, în special a consiliilor populare județene și municipale.

ing. Stelian DUMITRESCU

CREȘTEREA GRADULUI DE PRELUCRARE A PRODUSELOR EXPORTATE

INTEGRATE pe deplin înfăptuirii uneia din laturile principale ale politicii economice a partidului — participarea intensă pe baze reciproc avantajoase la schimbul internațional de valori — întreprinderile din fiecare județ al țării își amplifică și adâncesc contribuția la realizarea unui volum tot mai mare de mărfuri desfăcute beneficiarilor externi. O evoluție pozitivă — cantitativă și calitativă — înregistrează în această direcție și unitățile industriale din județul Caraș-Severin ale căror produse cu inscripția „made in România” poartă pe multe meridiane ale lumii girul competenței profesionale a colectivelor de muncă respective.

Pentru a facilita cunoașterea realizărilor în acest domeniu, preocupările colectivelor de oameni ai muncii pentru ridicarea producției realizate la un cît mai înalt grad de competitivitate, am adresat tovarășului ing. Chirilă Vrăjitor, secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R. rugămîntea de a răspunde la cîteva întrebări:

● **Mai întii, am dori să ne spuneți ce semnificație acordați faptului că întreprinderile din județul Caraș-Severin și-au onorat sarcinile la export în cincinalul încheiat cu aproape 5 luni mai devreme ?**

— Este, desigur, un rezultat important al activității muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și economiștilor din unitățile de producție pentru export care își materializează eforturile în valorificarea superioară și eficientă a potențialului material din dotare, a experienței creatoare pentru fabricarea de produse competitive. Aș vrea să menționez că unele unități — Combinatul de prelucrare a lemnului Caransebeș, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (unități cu pondere însemnată în volumul desfacerilor la export al județului), au atins acest obiectiv încă din anul 1974.

Realizarea suplimentară pînă la sfîrșitul anului 1975, față de sarcinile inițiale ale cincinalului, a unei producții destinată beneficiarilor din străinătate în valoare de cca. 300 milioane de lei valută a reprezentat un răspuns concret pe care comuniștii, toți oamenii muncii din județul Caraș-Severin l-au dat chemării adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara comună din 21—22 iulie a.c. a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, de întensificare a comerțului exterior al țării printr-o dinamică mai înaltă a exporturilor și diminuarea importurilor.

● **Care au fost principalele caracteristici cantitative ale dezvoltării activității de export ?**

— Dinamica rapidă este, desigur, caracteristica dominantă a exportului nostru în cincinalul 1971—1975. Față de 1970 volumul mărfurilor desfăcute în alte țări a crescut cu 464% Revelatoare sînt salturile înregistrate de multe din întreprinderile județului nostru (vezi tabelul).

Aceste creșteri spectaculoase dovedesc caracterul competitiv al structurii industriei județului și, bineînțeles, aprecierea de care se bucură pe piața externă produsele

fabricate în întreprinderile noastre. O confirmare a acestei aprecieri este de altfel și ponderea mare pe care o are volumul exportului unor produse în totalul producției realizate la nivelul întregului județ. Livrăm beneficiarilor externi, 20% din boghiurile fabricate la I.C.M. Reșița, 75% din construcțiile metalice de la I.C.M. Boeșa, 20% din mașinile agricole realizate de I.U.M. Topleț, aproape 90% și 55% din mobilierul din lemn al C.P.L. Caransebeș și, respectiv, al întreprinderii județene de industrie locală etc.

● **Vă rugăm să faceți și unele referiri asupra evoluției structurii producției pentru export a industriei județului ?**

— Ceea ce caracterizează în mod deosebit evoluția desfacerilor de mărfuri către beneficiarii externi este dinamica rapidă a vânzărilor de produse ale industriei construcțiilor de mașini, iar în cadrul acestora, a acelor sortimente cu înalt grad de prelucrare. Am să concretizez cele afirmate. Astfel, dacă față de anul 1970, exportul industriei județului a crescut în 1975 de peste 4,6 ori, în aceeași perioadă unitățile din ramura construcțiilor de mașini au desfăcut un volum de mărfuri de peste 7,6 ori mai mare. În 1975 ponderea a numai 4 unități constructoare de mașini (Întreprinderile de construcții de mașini din Reșița și Caransebeș, de construcții metalice din Boeșa, de utilaj pentru morărit din Topleț), reprezintă aproape 67% din totalul exportului județului.

Alt aspect semnificativ ni-l oferă situația înregistrată la I.C.M. Reșița. În 1971 din cele patru grupe principale de produse exportate, utilajul metalurgic (care înglobează un volum ridicat de materiale cu grad scăzut de prelucrare), deținea peste 50%. În 1975, din totalul volumului exportului întreprinderii respective, peste 80% l-au reprezentat echipamentele termo și hidroenergetice, produsele și piesele de material rulant, în timp ce ponderea utilajului metalurgic s-a redus la numai 2,4%. Se poate aprecia astfel că producția mașinilor și utilajelor constituie sectorul cel mai dinamic al exportului industriei județului.

● **Această coordonată favorabilă a producției pentru export necesită desigur și o permanentă înnoire a gamei sortimentale fabricate ?**

— În cincinalul recent încheiat au fost asimilate un număr de peste 150 produse noi într-o gamă sorti-

mentală largă, cu caracteristici tehnico-constructive superioare. De asemenea, o bună parte din produsele aflate în fabricație de serie au fost modernizate și perfecționate. Cele mai importante realizări au fost obținute în domeniul echipamentelor energetice, mașinilor de ridicat și transport, motoarelor Diesel, boghiurilor, iar în sectorul siderurgic a fost lărgită gama sortimentală a mărcilor de oțeluri și a tipodimensiunilor de laminate de calitate.

În prezent, pe baza unui susținut efort de concepție proprie, unitățile noastre realizează asemenea produse care pot concura de la egal la egal cu multe din cele similare fabricate de diferiți parteneri din țări cu vechi tradiții industriale. Aș da și un exemplu. Industria județului nostru este principala producătoare a țării de boghiuri pentru locomotive. De mai mulți ani aceste produse se exportă, în cadrul unei colaborări fructuoase, în R.S.F. Iugoslavia și, de asemenea, prin intermediul Întreprinderii „Electroputere”-Craiova, în R.P. Bulgaria, și R.P. Chineză. În decursul anilor datorită creării și dezvoltării la Reșița a unor puternice sectoare de creație și execuție, s-a reușit ca aceste produse să fie larg diversificate și perfecționate. Ca urmare, în 1975, am livrat un lot important de subansamble de boghiuri pentru locomotive de 3500 CP (executat după proiecte și tehnologie proprii) unui beneficiar din Anglia.

Nu putem spune, însă, că în acest domeniu nu este loc pentru mai bine. Dimpotrivă, Comitetul județean de partid acordă o atenție deosebită accelerării procesului de înnoire a producției, respectării și chiar micșorării fazelor de asimilare, participării active a specialiștilor la valorificarea propriei experiențe. Vrem, și putem spune că într-o anumită măsură am reușit, ca activitatea de cercetare din compartimentele uzinale și din unitățile de profil — cum este Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice din Reșița, cu filiale în Timișoara, Caransebeș, Boeșa — să se reflecte mai pregnant în producție, în efortul de diminuare a importurilor, în fabricarea de produse competitive. În felul acesta, creșterile prevăzute pentru 1976 și pentru întreg cincinalul actual (în 1980 vom exporta de peste trei ori mai multe produse decît în 1975), vor situa întreprinderile industriale ale județului mai intens în circuitul economic mondial.

● **În încheiere, v-am ruga să vă referiți și la rezultatele obținute în realizarea planului de export în primele 2 luni din 1976 ?**

— Doresc să subliniez din capul locului faptul că măsurile luate din vreme pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare înfăptuirii prevederilor de plan pe 1976 și-au dovedit din plin eficacitatea. Pe ansamblul județului planul producției globale industriale, în primele 2 luni, a fost nu numai îndeplinit ci și depășit. În ce privește producția la export, prevederile pe intervalul 1 ianuarie — 1 martie 1976 au fost depășite cu 12,6 milioane lei valută. Evident, marea majoritate a produselor exportate au făcut parte din grupa celor cu un înalt grad de prelucrare — turbine, boghiuri pentru locomotive Diesel, bare trase, mobilă etc. Acest început bun îl vom continua, fiecare colectiv de muncă fiind hotărît să mărească volumul exportului, din rîndul produselor cu înalt grad de prelucrare și eficiență ridicată.

Convorbire consemnată de
Constantin RĂDUȚ

Întreprinderea	1975 în % la 1970				
	1971	1972	1973	1974	1975
I.C.M. Reșița	104,4	349,6	364,0	577,0	785,4
I.C.M. Boeșa	260,1	380,9	380,5	454,6	596,4
I.U.M. Topleț		1555,5	de 18 ori	de 20 de ori	de 34 ori
C.S. Reșița	65,6	137,8	369,6	2252	2242,3
C.F.L.C. - Sebeș	120,3	134,6	139,4	137,5	149,5
I.J.I.L.	125,8	165,8	224,9	269,5	272,2

21 1975 = 100%

CONDUCERE ORGANIZARE

PERFECTIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ÎN SPRIJINUL CONDUCERII ECONOMICE

ÎN CUVINTAREA SA la Conștiințarea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale din aprilie 1974, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a scos în evidență lipsurile serioase în organizarea muncii, în controlul îndeplinirii hotărârilor și în îndrumarea operativă a unităților de producție, subliniind că această situație „este determinată de faptul că practicile birocratice, cu toate rezultatele obținute în lichidarea lor se mentin destul de puternic, se lasă greu învinse, iar în unele locuri reușesc chiar să se impună”.

Rezolvarea pe baze științifice a multelor probleme pe care le pune sistemul informațional economico-social și în cadrul acestuia sistemul de evidență, condiționează în foarte mare măsură perfecționarea întregii activități de conducere, atât la nivelul și în interiorul fiecărei verigi ierarhice, cât și la nivelul conducerii vieții economice și sociale.

Acțiuni convergente la toate nivelele ierarhice

ÎN URMA CONSFĂTURII AMINTITE a fost întocmit un plan de măsuri, care a prevăzut acțiuni hotărâte pentru eliminarea birocratismului, reducerea numărului și circuitului documentelor și materialelor în interiorul ministerului și în relațiile cu unitățile subordonate, precum și intensificarea acțiunii de simplificare și raționalizare a întregului sistem de evidență, eliminarea paralelismelor și elaborarea unui sistem informațional într-o concepție unitară în fiecare unitate din economie.

În cadrul acestei ample acțiuni, ministerele și organele centrale și locale au luat o serie de măsuri concrete cum sînt: implementarea formularelor tipizate aprobate de Conducerea superioară și de Comisia guvernamentală în perioada 1973—1975; extinderea tipizării documentelor specifice unor activități din cadrul ministerelor și organelor centrale, reducerea numărului de exemplare și a periodicității elaborării lor, precum și eliminarea informațiilor și documentelor inutile. În același timp s-a acordat atenția cuvenită utilizării mai corespunzătoare a spațiului de înscrisere a informațiilor pe documente și formulare, reducerii formatului hîrtiei acestora, precum și folosirii ei pe ambele fețe, ceea ce trebuie să conducă la reducerea cu 40% a muncii de evidență și a consumului de hîrtie.

Astfel, în perioada sem. II 1974 și pînă în prezent au fost inventariate un număr de peste 35 mii documente, din care mai mult de jumătate (57,3%) au fost raționalizate sau eliminate. Totodată, organele colective de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale au aprobat măsuri privind simplificarea unor metode de lucru în cadrul competențelor ce le revin și anume: reducerea numărului de instrucțiuni, circulari și ordine; renunțarea la unele avize, eliminarea corespondenței între compartimente din aparatul central, eliminarea adreselor de însoțire a unor lucrări transmise în afară, folosindu-se în acest scop chiar formularele în cauză; limitarea numărului de pagini a lucrărilor etc.

În cadrul acțiunii au fost abordate multe aspecte privind îmbunătățirea și simplificarea unor instrucțiuni și ordine ale miniștrilor și conducătorilor organelor centrale, precum și elaborarea de propuneri în legătură cu modificarea prevede-

rilor unor acte normative în vigoare, în scopul rezolvării unor probleme de sistem care să contribuie la reducerea în fond a muncii în evidență.

Măsurile de simplificare și raționalizare a evidenței, adoptate în perioada amintită s-au reflectat în reducerea volumului muncii de evidență în comparație cu începutul anului 1973 cu circa 5 milioane ore/an respectiv cu peste 38,3%, iar consumului de hîrtie cu peste 200 tone, respectiv cu aproape 46%, realizându-se astfel degrevarea personalului de unele activități de rutină, în folosul muncii de concepție, îndrumare și control pe teren, precum și reducerea cheltuielilor de administrație.

Pe fondul acestor rezultate, fără îndoială pozitive, este necesar să fie relevate și unele aspecte negative. Astfel, obiectivul prevăzut în programul de măsuri privind reducerea volumului muncii de evidență cu 40% nu a fost încă atins. Din totalul celor 37 de ministere și organe centrale angrenate în această acțiune 32 s-au încadrat în obiectivul stabilit, iar celelalte 5 ministere și organe centrale (Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Comerțului Interior etc.) continuă analiza în vederea atingerii obiectivului stabilit.

O altă deficiență constatată în cadrul acțiunii este întîrzierea elaborării și aprobării lucrărilor de simplificare și raționalizare a sistemului de evidență în aparatul central al ministerelor și organelor centrale. Astfel dacă termenul stabilit în acest scop prin programul de măsuri a fost 1 septembrie 1974, pînă la acea dată un singur organ central a elaborat și aprobat lucrările cerute (Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor), iar alte ministere și organe centrale pînă la sfîrșitul anului 1974. În 1975 erau încă în restanță 3 ministere și organe centrale care deși au elaborat lucrările nu le-au aplicat încă integral în practică (Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară).

Situația privind elaborarea acestor lucrări este nesatisfăcătoare la consiliile populare, unde pînă în prezent, numai 19 organisme au elaborat și aprobat lucrările respective, alte 11 le-au elaborat fără a le aproba, 3 nu au realizat decît parțial obiectivele stabilite, iar 7 nu au definitivat încă lucrările (jud. Arad, Dîmbovița, Dolj, Ilfov, Mureș, Satu Mare, Suceava).

Experiența cîștigată pînă în prezent arată că lucrările au fost elaborate în con-

● Un obiectiv prioritar — reducerea volumului muncii de evidență în economie cu 40% ; ● Pînă în prezent 5 milioane ore/an economisite ; ● Din 35 de mii de documente analizate, mai mult de jumătate eliminate sau raționalizate ; ● Un dușman neîmpăcat al birocratismului, al circulației inutile de informații ; ● Principalul beneficiar al reducerii activităților de rutină — munca de concepție, de îndrumare și control pe teren.

diții mai bune la ministerele, organele centrale și locale care au aplicat măsurile organizatorice stabilite prin programul Comisiei guvernamentale, actualizarea și activizarea subcomisiilor pentru perfecționarea sistemului informațional, acordarea atenției și importanței cuvenite elaborării acestor lucrări de către conducerea ministerului, organului central sau local, precum și de fiecare șef de compartiment din aparatul acestora, stabilirea unui număr restrîns de specialiști care să execute lucrările prevăzute, analiza periodică a stadiului acțiunii etc. (Ministerul Turismului, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerul Construcțiilor Industriale, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, C.P.M. București, C.P.J. Prahova, Timiș, Cluj etc.).

Un alt obiectiv deosebit de important din programul Comisiei guvernamentale — în plină desfășurare — este elaborarea într-o concepție unitară a întregului sistem informațional și intensificarea acțiunii de simplificare și tipizare a formularelor la toate unitățile, în vederea obținerii în fiecare unitate a reducerii volumului de muncă pentru evidență și al consumului de hîrtie cu cel puțin 40%, pînă la finele sem. I a.c.

Realizarea acestui obiectiv în toate unitățile economice și social-culturale se bazează pe un complex de lucrări cu caracter unitar elaborate și aprobate de Comisia guvernamentală în ultimii 3 ani.

Proiectele pe domenii de activitate

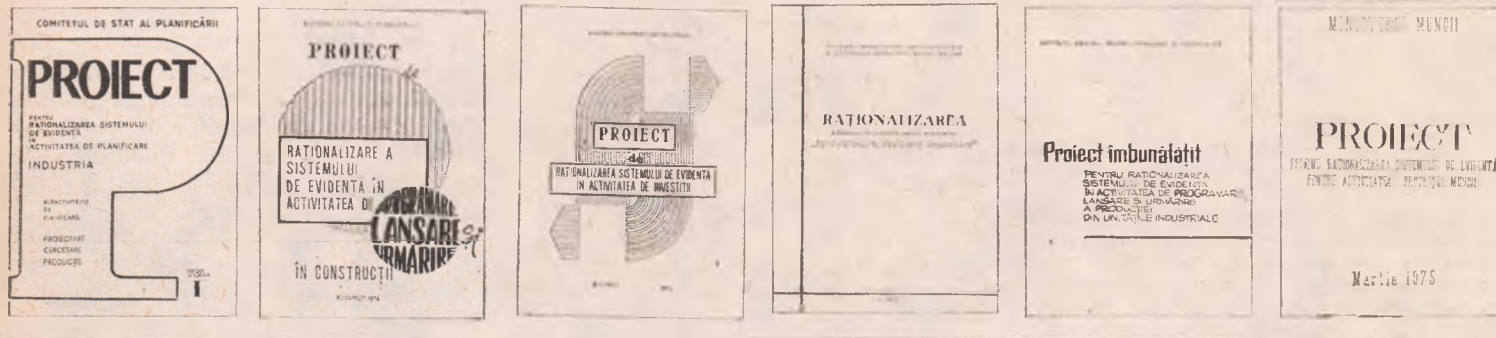
PROIECTELE DE RAȚIONALIZARE A EVIDENȚEI stabilesc în mod unitar pe domenii de activitate sistematizarea concluziilor rezultate din analiza sistemului informațional, reprezentarea grafică a principalelor legături în informații dintre părțile componente ale sistemului, dintre acestea și celelalte activități de la care se primesc sau se transmit informații, indicarea surselor informațiilor de intrare, a

destinatariilor informațiilor de ieșire, a locurilor de decizie, a principalelor operații de prelucrare a datelor care fac să funcționeze sistemul de evidență; urmărirea modului cum se formează sistemul de circulație a informațiilor și identificarea destinatarilor; determinarea fluxurilor informaționale și a modurilor de prelucrare unde este avantajoasă utilizarea echipamentelor de birou, a mijloacelor mecano-grafice sau a sistemelor de prelucrare automată a datelor; proiectarea sau reproiectarea suporturilor de informații (formulare, registre, fișe etc.) cuprinzând conținutul de informații și unde este cazul machete ale formularelor tipizate; calculul sau evaluarea eficienței economice exprimate

tor formulare decât cele aprobate. Totodată, pentru îndrumarea unitară a celor ce lucrează în domeniul raționalizării evidenței, precum și în scopul cunoașterii conținutului formularelor tipizate aprobate care se tipăresc și se difuzează prin rețeaua comercială, a fost tipărit **Catalogul formularelor tipizate aprobate**. Astfel de cataloage, pe baza prevederilor programului de măsuri al Comisiei guvernamentale, vor fi tipărite în cursul acestui an de către ministere și organe centrale pentru formularele tipizate cu caracter specific aprobate de către acestea pe baza competențelor stabilite.

Analiza efectuată în ultima perioadă, a evidențiat că în afara formularelor tipizate aprobate la nivelul economiei, unită-

formatică, Comisia guvernamentală a aprobat „**Criterii de care trebuie să se țină seama la proiectarea formularelor pentru asigurarea cerințelor prelucrării datelor cu mijloace moderne de calcul**”. Obiectivul principal urmărit cu ajutorul acestor criterii este ca formularele reproiectate sau adaptate pe baza lor, să permită în general prelucrarea datelor atât manual cât și automat în condiții de utilizare eficientă. În acest scop se are în vedere precizarea informațiilor ce urmează a fi conținute în formulare, respectiv informațiile ce urmează a fi prelucrate cu mijloace moderne de calcul și informațiile suplimentare de control necesare validării datelor, numerotării de poziții, coduri etc., specifice prelucrării cu mijloace moderne de calcul.

în reducerea volumului de muncă de evidență și a consumului de hirtie, ca urmare a eliminării paralelismelor și reducerii duratei circulației informațiilor.

Pînă în prezent au fost elaborate și aprobate 31 de astfel de proiecte, din care 26 au fost tipărite în tiraje corespunzătoare cerințelor arătate de unitățile din economie. Printre aceste proiecte pot fi menționate cele referitoare la: activitatea de planificare (în 9 volume pe ramuri ale economiei și pe secțiuni de plan); investiții; programarea, lansarea și urmărirea în activitatea de construcții; aprovizionare, desfacere, depozitare; întreținere și reparații; controlul tehnic de calitate; financiar-bancar; comerț interior; transport intern; sănătate; învățămînt etc. Față de prevederile programului sînt încă restante proiectele de raționalizare a sistemului de evidență în activitățile: transporturi auto, cooperatie, comerț exterior, cercetare, secretariat și alte 8 proiecte referitoare îndeosebi la activități cu caracter social-cultural.

Prin conținutul lor, proiectele de raționalizare a sistemului de evidență elaborate reprezintă un ghid util pentru analiza unitară, critică a sistemului informațional pe domenii de activitate, ceea ce poate contribui într-o măsură însemnată la elaborarea într-o concepție unitară și cu o eficiență ridicată a întregului sistem informațional al unităților. De aceea este necesar ca proiectele aflate în restanță să fie neîntîrziat finalizate și difuzate de organele centrale coordonatoare la toate unitățile interesate din economie.

Formulare tipizate

PE BAZA COMPETENȚELOR acordate Comisiei guvernamentale, pînă în prezent au fost aprobate cca 2400 formulare tipizate de mare circulație pentru 36 domenii de activitate. Pentru impulsivarea acestei acțiuni a fost interzisă tipărirea al-

te economice și social-culturale mai folosesc încă un număr important de formulare, care într-o bună măsură pot fi raționalizate și tipizate. În acest scop au fost stabilite măsuri, care sînt în curs de desfășurare.

Un accent deosebit trebuie să fie pus, de asemenea, pe perfecționarea continuă a formularelor tipizate aprobate, ținînd seama de experiența cîștigată, de cerințele pe care le ridică conducerea economiei naționale precum și de adaptarea acestora într-o măsură crescîndă la cerințele prelucrării automate a datelor, corespunzător cu dotarea economiei naționale cu tehnica modernă de calcul. Analiza atentă a acestor formulare, elaborarea unor propuneri fundamentate de îmbunătățire a lor și transmiterea acestora la ministerele și organele centrale coordonatoare ale domeniilor respective de activitate în vederea aprobării lor de către Comisia guvernamentală, este de natură să contribuie la continua perfecționare a sistemului nostru de evidență.

Analiza sistemului informațional deschisă către nou

METODOLOGIA privind analiza de sistem informațional și indicațiile de lucru aprobate de Comisia Guvernamentală asigură un cadru unitar pentru desfășurarea acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență în toate unitățile economice și social-culturale, fiind în același timp sensibilă la perfecționările aduse fluxurilor informațional-decizionale, compatibilă cu metodele moderne de calcul electronic.

Astfel, în scopul impulsivării adaptării formularelor la cerințele prelucrării automate a datelor și ale asigurării unor procedee unitare de lucru, la propunerea Institutului Central pentru Conducere și In-

întreaga grupare, ordonare și dispunere a informațiilor în aceste formulare se face în ordinea logică a procesului de prelucrare, avînd în vedere cerințele impuse de caracteristicile tehnice și utilizarea maximă a capacității echipamentelor cit și de procedurile manuale prevăzute de sistem. De asemenea, se are în vedere ca machetele formularelor să aibă un conținut funcțional, care să faciliteze urmărirea și prelucrarea informațiilor: încadrarea rubricilor completate de mină în căsuțe, precizarea modului de aliniere a datelor, înscrisura coloanei din cartelele de perforare a datelor, dispunerea rubricilor pe verticală, cînd acestea au lungimi diferite, încasarea rubricilor ce se preiau în sistem prin linii mai groase sau colorate diferite de restul formularului etc.

Indicațiile de lucru prevăd ca toate documentele propuse pentru tipizare să fie însoțite de o **fișă de prezentare** care conține: denumirea documentului; rolul acestuia în fluxul informațional; propunerea de tipizare pe economie, pe ramură sau pe subramură; formatul hirtiei și modul de tipărire (față-verso, carnete etc.); numărul exemplarelor la o completare și destinația fiecărui exemplar; semnăturile de pe document și cînd este cazul, funcția celor care semnează; frecvența completării; simplificările aduse documentului sau dacă este nou propus ce alte documente înlocuiește și ce simplificări produce în fluxul informațional; tehnicile preconizate pentru completarea documentului (manual, mecanizat etc.); dacă documentul este adaptat la necesitățile de prelucrare automată a datelor; eficiența utilizării documentului, exprimată prin reducerea volumului de muncă și a cantității de hirtie în raport cu situația existentă.

Experiența cîștigată pînă în prezent scoate în evidență necesitatea acordării

dr. I. BATI

(Continuare în pag. 20)

Începem cu acest număr al revistei publicarea consultațiilor de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic. Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică, de sub conducerea prof. univ. dr. docent **N.N. Constantinescu**, de la Academia de Studii Economice din București.

1. PRODUȚIA DE MĂRFURI ȘI BANII ÎN CONDIȚIILE PROPRIETĂȚII PRIVATE

Producția de mărfuri

Existența și dezvoltarea societății omenești sînt condiționate de consumul continuu al unui volum crescînd de bunuri materiale. O perioadă foarte îndelungată în istoria societății omenești, bunurile necesare consumului au fost create pentru consumul direct, nemijlocit. **Acest mod de organizare a economiei în care produsele muncii sînt destinate satisfacerii necesităților de consum ale producătorului respectiv și nu pentru schimb poartă numele de economie naturală.**

Dezvoltarea forțelor de producție, creșterea și diversificarea trebuințelor societății, dezvoltarea schimbului, au dus — spre sfîrșitul comunei primitive — la apariția **producției de mărfuri. Producția de mărfuri reprezintă acel mod de organizare a economiei în care produsele se creează de către diferiți producători separați unii de alții, fiecare dintre ei, fiind specializați în confecționarea unui produs oarecare, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor sociale este necesară vînzarea-cumpărarea de produse pe piață.**

Producția de mărfuri a apărut pe baza a două condiții :

a) **diviziunea socială a muncii** — adică diferențierea și separarea diferitelor categorii de muncă din ansamblul muncii sociale și fixarea acestora ca activități specializate, de sine stătătoare. Numai în condițiile în care producătorii specializați produc bunuri cu valori de întrebuintare diferite este necesar schimbul pe piață :

b) **independența, autonomia producătorilor**, adică libertatea producătorilor, dreptul de a dispune de produsele lor, se bazează pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Aceasta determină posibilitatea schimbului prin vînzare-cumpărare deoarece numai produsele unor producători independenți, de sine stătători se pot întîlni în calitate de mărfuri.

Din punct de vedere istoric producția de mărfuri a apărut acum 6 000—7 000 de ani, în perioada descompunerii comunei primitive cînd au început să existe, cele două condiții arătate mai sus. Apariția producției de mărfuri nu a dus însă la dispariția economiei naturale. Aceasta a continuat să existe în toate orînduirile precapitaliste, constituind — în aceste orînduiri — tipul predominant de economie.

Producția de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, se poate întemeia a) pe mica proprietate a țărănilor și meșteșugarilor liberi pe munca lor proprie și este **producția de mărfuri simplă sau mica producție de mărfuri** ; b) pe proprietatea exploataretilor : în acest din urmă caz a existat producția de mărfuri sclavagistă, feudală și capitalistă. În orînduirile precapitaliste, producția de mărfuri a ocupat un loc redus. Ea dobîndește un caracter general, dominant în capitalism, orînduire în care nu numai produsele muncii, ci chiar și forța de muncă îmbracă forma de marfă.

Producția de mărfuri capitalistă se deosebește de producția de mărfuri simplă prin următoarele trăsături principale :

— în cadrul producției de mărfuri simplă producătorul nemijlocit este, în același timp, proprietarul mijloacelor de producție, producția întemeindu-se pe munca personală a producătorului ; în producția de mărfuri capitalistă, producătorii direcți sînt muncitori salariați, pe cînd proprietarii mijloacelor de producție sînt capitaliștii, producția bazîndu-se pe exploatarea muncii salariale ;

— dacă scopul nemijlocit al producției de mărfuri simplă este satisfacerea necesităților de consum ale producătorului (țăranul sau meșteșugarul își vînd mărfurile cu scopul de a cumpăra alte mărfuri cu valori de întrebuintare care satisfac necesitățile lor de trai), scopul nemijlocit al producției capitaliste este obținerea de plusvaloare ;

— dacă producția de mărfuri simplă are un caracter individual, fărîmițat ; se desfășoară în cadrul micii gospodării țărănești sau în micile ateliere meșteșugărești, producția de mărfuri capitalistă are loc în întreprinderi capitaliste în care este reunit un mare număr de muncitori salariați.

Producția de mărfuri simplă și producția capitalistă sînt de același tip : amîndouă au la bază proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Această trăsătură comună determină ca, în anumite condiții, producția de mărfuri simplă să se poată transforma în producție capitalistă.

Marfa și cei doi factori ai ei

Marfa este un produs al muncii omenești care satisface o necesitate socială și este destinat schimbului prin intermediul vînzării-cumpărării. Marfa are doi

factori : valoare de întrebuintare și valoare. **Valoarea de întrebuintare reprezintă însușirea unei mărfi-determinată de proprietățile ei fizice și chimice — de a satisface o anumită trebuință omenească.** Mărfurile pot satisface necesități directe ale omului (îmbrăcămintea satisface nevoia omului de a-și proteja corpul, alimentele — nevoia omului de a se hrăni etc.), sau pot servi ca mijloace de producție.

Pe măsura dezvoltării producției și a științei oamenii descoperă lucrurilor noi valori de întrebuintare. De exemplu țigetele — folosite la început numai la iluminat și încălzit servește în prezent la obținerea unei serii de produse ca : benzină, uleiuri, mase plastice, fibre și fire sintetice etc.

Valoarea de întrebuintare este un factor indispensabil al mărfii, dar nu orice lucru care are o valoare de întrebuintare este marfă. De pildă, obiectele din natură, au valori de întrebuintare, dar nu sînt mărfuri pentru că nu sînt produse ale muncii omenești, sau, produsele create și consumate de producător pentru satisfacerea nevoilor sale și ale familiei, nu sînt mărfuri deoarece nu sînt destinate schimbului prin vînzare-cumpărare.

Valoarea reprezintă însușirea mărfii de a avea materializată în ea muncă omenească abstractă. Măsurarea și compararea mărfurilor pe piață este posibilă tocmai pentru că toate au o însușire comună : sînt produse ale muncii omenești. Spre deosebire de valoarea de întrebuintare, valoarea se manifestă abia pe piață sub forma valorii de schimb care reprezintă raportul cantităților în care se schimbă între ele două valori de întrebuintare diferite. De pildă :

20 m pînză = o haină

Aceste două mărfuri se pot schimba între ele, deoarece pentru producerea celor 20 m pînză s-a cheltuit o cantitate de muncă egală cu cea consumată pentru producerea hainei. Dubla proprietate a mărfii de a avea valoare de întrebuintare și valoare este determinată de dublul caracter al muncii întruchipată în marfă : **muncă concretă și muncă abstractă.** Munca producătorilor diferit specializați, se deosebește în ceea ce privește : modul cum se desfășoară, uneltele de producție folosite, obiectul muncii asupra căruia se acționează și rezultatul final urmărit. Munca cismarului, de pildă, este deosebită de cea a croitorului, iar fiecare dintre ele este deosebită de munca tîmplarului. **Activitatea productivă a omului desfășurată într-o formă specială, cu anumite uneltele și obiectele de muncă, avînd ca rezultat o anumită valoare de întrebuintare se numește muncă concretă.**

Munca concretă dă mărfurilor valoare de întrebuintare. Dacă se face abstracție de caracterul concret al muncii diferiților producători (croitori, cismari, tîmplari etc.), se observă că, înălăturînd învelișul care le deosebește, toate aceste munci, oricît de diferite ar fi au o trăsătură comună : reprezintă cheltuire de energie omenească, omogenă, nediferențiată din punct de vedere calitativ. **Munca privată ca simplă cheltuire de forță de muncă în general este munca abstractă.** Munca abstractă este o formă specifică a muncii sociale, proprie economiei de mărfuri. Munca abstractă dă mărfurilor valoare.

În condițiile producției de mărfuri bazată pe proprietate privată, producătorii sînt separați, independenți și **munca lor se manifestă nemijlocit ca muncă particulară.** În același timp, diviziunea socială a muncii creează o strînsă legătură între producători : produsele fiecăruia satisfac necesitățile societății și fiecare are nevoie de produsele altor producători. Deci **munca fiecărui producător reprezintă o parte din munca socială.** Pentru a i se recunoaște caracterul social, munca particulară trebuie să fie cheltuită pentru crearea unei valori de întrebuintare socialmente utilă. Verificarea și totodată recunoașterea caracterului util al muncii concrete prestate are loc pe piață în procesul schimbului.

Mărimea valorii. Timpul de muncă socialmente necesar

Mărimea valorii este dată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, iar cantitatea de muncă se măsoară prin timpul de muncă calculat în ore, zile etc. Pentru producerea aceleiași fel de mărfuri, producătorii cheltuiesc însă un număr mai mare sau mai mic de ore de muncă, corespunzător condițiilor de producție diferite.

lector dr. S. LINTARU

(Continuare în pag. 32)

ALIMENTAȚIE RAȚIONALĂ ȘI IMPLICAȚII ECONOMICO-SOCIALE

C. IONESCU-TIRGOVIȘTE
doctor în științe medicale

UNUL DIN PRINCIPALELE aspecte ale relației om-mediul este alimentația. Problemele legate de ea sînt multiple și variate. Se poate spune fără a greși că fiecare țară își are problemele ei de alimentație. În țările subdezvoltate, problema unui aport minim dar suficient de hrană constituie aspectul socio-economic cel mai important. În țările dezvoltate din punct de vedere economic, excesul alimentar se dovedește a avea consecințe nefaste asupra stării de sănătate ca și subalimentația. Organismele internaționale axate pe probleme de alimentație încearcă să contribuie la stabilirea unui echilibru cât mai rațional al hranei la populația Terrei, care în ultimele decenii a făcut un salt numeric apreciabil. Cu această constatare a fost pusă în discuție din nou așa-zisa „ecuație a lui Malthus“ care vrea să afirme existența unei disproporții între creșterea mai rapidă a populației decît cea a producției alimentare. Totuși, raportul F.A.O. din 1974 arată că în realitate, nu se constată o devansare a ritmurilor de creștere a populației față de producția alimentară, concluzie verificabilă chiar și în cazul regiunilor de pe glob în care condițiile geografice și climaterice sînt cele mai favorabile. Cauza perpetuării problemei alimentației trebuie căutată în primul rînd în nivelul inegal de dezvoltare economică a diferitelor zone ale globului.

ANALIZA producției alimentare și a repartiției ei pe glob a arătat că numai o treime din această producție își are originea în țările în curs de dezvoltare, deși populația acestor țări reprezintă 2/3 din populația globului. Numai 7 din peste 130 de țări produc mai multe alimente decît consumă populațiile lor; în 75 de țări există un echilibru între producție și consum, în timp ce în 50 de țări producția alimentară este mai mică decît consumul. În aceste țări, mortalitatea cea mai ridicată, generată de combinația malnutriție-boli infecțioase, atinge cote impresionante. Mulți copii mor înainte de 5 ani, iar cei care supraviețuiesc sînt de cele mai multe ori subdezvol-

tați fizic, intelectual și psihic, situație care în viața adultă va reduce capacitatea de randament și scurtează cu mult durata medie de viață. Aceasta, în timp ce, Europa, de exemplu, importă zeci de mii de tone de arahide din zonele infometate ale Africii și Indiei pentru furajarea animalelor, cantități care ar fi suficiente pentru a preveni subnutriția unui număr de 150 milioane de oameni, dacă ei și-ar putea permite să cumpere hrana produsă în propriile lor țări. Există și numeroase exemple în care țări dezvoltate din punct de vedere economic, pentru a menține prețul unor produse au distrus cantități imense de alimente, în timp ce milioane de oameni continuă să moară de foame. Ar mai trebui amintit că în multe țări dezvoltate, consumul de carne depășește cu mult necesarul fiziologic. Pentru a putea oferi 1 kg de proteine animale, o bovină are nevoie de 20 kg de proteine vegetale. S-a calculat că numai șeptelul american consumă proteine vegetale echivalente cu de 6 ori consumul tuturor locuitorilor țării, și făcînd abstracție de consumul rațional necesar în S.U.A., ar însemna echivalentul substanțelor nutritive necesare hrănirii întregii populații din sud-estul Asiei. În anul 1960, numai Olanda, pentru a-și hrăni vițeele importa mai mult lapte degresat decît toate țările sărace la un loc.

Toate acestea exprimă inechitatea dintre producție și repartiție la nivel mondial și nu imposibilitatea Terrei de a hrăni toți locuitorii săi. În cadrul eforturilor pentru instaurarea noii ordine economice internaționale, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — „este necesar să se acorde o atenție deosebită soluționării urgente a crizei alimentare mondiale, prin dezvoltarea producției agricole în toate țările lumii, în special în cele în curs de dezvoltare, pe baza atragerii în circuitul agricol a suprafețelor necultivate, creșterii randamentului la hectar, sporirii gradului de înzestrare tehnică și chimică a agriculturii, a folosirii celor mai noi rezultate ale științei și tehnicii agricole“. Aceste propuneri realiste pornesc de la constatarea că în prezent numai 40% din totalul terenurilor arabile de pe glob sînt cultivate efectiv. Cele mai mari suprafețe nefolosite sînt înregistrate tocmai în regiunile în care deficitul de

hrană este foarte grav. Se apreciază, pe bună dreptate, că dacă resursele agricole mondiale ar fi folosite rațional și distribuite echitabil, aceasta ar ajunge să hrănească suficient toată lumea.

II

ALIMENTAȚIA este una din principalele aspecte ale relației om-mediul. Zilnic, un adult sănătos ar trebui să consume aproape 2000 g produse alimentare, cea mai mare parte fiind utilizate în scop energetic, adică de asigurare a proceselor ce caracterizează viața. Organismul uman are însă o structură bine definită, în care asigurarea raportului între diferiții săi constituenți este una din condițiile esențiale menținerii stării de sănătate. Pentru aceasta, substanțele din alimente prezintă o importanță cu totul particulară pentru buna funcționare a sistemului biologic reprezentat de organismul uman. În prezent, după studii îndelungate efectuate în numeroase țări ale lumii, s-a ajuns la precizarea normelor de alimentație rațională. Asemenea norme, adaptate condițiilor existente în țara noastră au fost întocmite de Clinica de Nutriție și Boli Metabolice din București și publicate în Buletinul oficial din 15 martie 1975. Conform normelor de alimentație, considerate ca cele mai adecvate pentru țara noastră, rația zilnică a unui individ trebuie să cuprindă 7 categorii de elemente: proteine, glucide, lipide, vitamine, minerale, substanțe de balast și apă (vezi figura).

Proteinele, lipidele și glucidele se mai numesc și factori nutritivi energetici, fiind singurele care aduc un aport caloric. Producția zilnică de energie este variabilă în raport cu activitatea fizică depusă. Minimum necesar menținerii proceselor vitale, în condiții de repaos este pentru un adult sănătos de cca. 1 700 calorii. Necesarul caloric suplimentar pentru o viață sedentară este de 800—900 calorii, pentru o activitate ușoară de 900—1 000 calorii, pentru o activitate medie de 1 100—1 500 calorii, iar pentru o activitate grea 1 500—3 500 calorii.

Pentru a se asigura raportul optim al principiilor alimentare în dieta unui om, aceasta va trebui să cuprindă un raport judicios între principalele grupe de alimente: carne, lapte și derivate,

cereale și derivate, legume și fructe. Un astfel de raport este redat în fig. 1. Evident, pentru ca o alimentație rațională să fie posibilă este necesară :

- (a) cunoașterea normelor de alimentare și alegerea alimentelor adecvate pentru acoperirea acestor norme ;
- (b) existența, în cantități suficiente, a produselor care să asigure raporturile alimentare amintite ;
- (c) asigurarea unor venituri bănești suficiente pentru procurarea alimentelor respective.

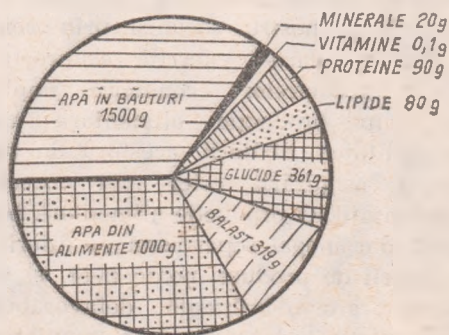
În statul nostru socialist se fac eforturi permanente pentru ca aceste deziderate să fie acoperite treptat în mod cât mai corespunzător. Se mai înregistrează încă abundența exagerată a unor categorii de produse alimentare (în general făinoase) în dauna altora (în special a legumelor verzi în timpul iernii, a fructelor, uneori a cărnii etc.). Cît privește primul deziderat, acela al cunoașterii normelor de alimentație și alegerea alimentelor adecvate pentru acoperirea acestor norme, ne aflăm încă sub limitele necesităților obiective. De altfel în țara noastră nu există încă un centru coordonator al problemelor de Nutriție, iar rețeaua de nutriție și boli metabolice este și ea deficitară. Publicarea în 1975 a Normelor de alimentație rațională reprezintă un prim succes care trebuie consolidat printr-o amplă acțiune informativ-educativă și prin măsuri profilactice.

III

DATELE STATISTICE arată că țara noastră se numără printre cele în care mortalitatea prin boli cardio-vasculare ocupă primul loc, cu o pondere depășind cifra de 50%. Or, este bine stabilit în prezent că unul dintre factorii determinanți ai aterosclerozei (cu manifestările sale principale, infarctul de miocard și accidentele vasculare cerebrale) este alimentația dezechilibrată. Se poate afirma, fără exagerare, că epoca modernă este epoca bolilor de nutriție. Se apreciază că aproximativ jumătate din populația „sănătoasă” prezintă una din principalele trei boli metabolice : obezitate, dislipemie sau diabet.

Obezitatea se întâlnește în 20% din populația de la sate și 30% din populația de la oraș. Este bine stabilit în prezent că durata medie a vieții unui obez este cu aproximativ cu 10 ani mai mică decît a unui normoponderal. În țara noastră, după estimările aproximative ale Clinicii de Nutriție și Boli Metabolice din București, făcute pe baza unor studii din diferite localități, există în prezent peste 4 milioane de obezi. Cu excepția Centrului de Nutriție și Boli Metabolice din București, care dispensarizează o mică parte (cca. 10 000) din obezii municipiului București, nu există în prezent nici o evidență a acestora, și bineînțeles nici o acțiune organizată de combatere a acestei stări. Nu trebuie uitat că un in-

divid devenit obez la 30 de ani ajunge în situația de a fi pensionat cu 5 ani mai devreme decît un individ normoponderal și de a muri cu 10 ani mai devreme decît acesta. S-a apreciat că dacă s-ar descoperi un tratament eficient împotriva cancerului, durata medie a vieții populației ar crește cu un an. Dacă greutatea individului ar fi menținută normală de-a lungul întregii vieți, durata medie a vieții ar crește cu 5 ani. Excesul ponderal întîlnit la noi se

APORT ZILNIC -- 3365 g.

Carne, pește	180
Lapte	240
Brinzeturi	20
Ouă	20
Unt și alte grăsimi animale	15
Ulei și alte grăsimi vegetale	30
Piine	270
Derivate de cereale	40
Cartofi	250
Legume proaspete	450
Legume uscate	20
Fructe	250
Zahăr și derivate	45
HRANA	1 830 g.

ALIMENTAȚIA ADULTULUI SĂNĂTOS

datorește în cea mai mare parte alimentației dezechilibrate, în care pe lîngă un aport caloric excesiv se înregistrează și o predominanță în alimentație al glucidelor. Cantitatea de piine, de exemplu, consumată la noi pe cap de locuitor, este dublă și uneori chiar triplă față de cea consumată în alte țări. Este o problemă de tradiție alimentară, tradiție care trebuie corectată în sensul recomandărilor științelor medicale.

Dislipemiile (hipercolesterolemia și ori hipertrigliceridemia) este a doua categorie de afecțiuni metabolice cu mare extindere în masă. Un studiu amplu efectuat de clinica de Nutriție și Boli Metabolice din București, a arătat că în acest oraș, frecvența diferitelor forme de dislipemie se întâlnește în aproape 15% din populația „sănătoasă”. La sate, frecvența pare a fi în jur de 10%. În întreaga țară, numărul dislipemicilor depășește probabil cifra de 2 milioane. Se știe în prezent, cu mare precizie, că dislipemiile constituie unul din principalii „factori de risc vascular”. Cu toate acestea, cu excepția a 3 000 dislipemici dispensarizați la Centrul de Nutriție și Boli Metabolice din București și a unui număr mai mic la Insti-

tutul de Medicină Internă, nu există în prezent nici o evidență și nici un program concret de preîntîmpinare a consecințelor morbide ale acestor maladii. Și totuși, mai mult de 2/3 din aceste 2 milioane de bolnavi sînt expuși pericolului de infarct miocardic, accident vascular cerebral sau altor complicații aterosclerotice. Întrucît această eventualitate poate surveni după 10—12 ani de la apariția unei dislipemii, și întrucît prezența ei nu se trădează printr-o suferință evidentă, diagnosticarea și aplicarea unui tratament (de fapt a unui regim alimentar rațional) sînt considerate de cei mai mulți bolnavi „un lux” prea costisitor. Cu toate acestea, cheltuielile ce ar fi suficiente pentru prevenirea lor sînt incomparabil mai mici decît cele făcute în momentul apariției unei complicații invalidante. Să nu uităm că infarctul de miocard sau accidentul vascular cerebral poate apare înainte de 50 ani și uneori înainte de 40 ani, scoțînd individul din circuitul economic și social al țării cu cel puțin 10—20 ani mai devreme. Un fapt ce rezultă din experiența Clinicii de Nutriție și Boli Metabolice din București arată că aproximativ jumătate din cazurile de dislipemie pot fi corectate printr-un regim alimentar adecvat fiecărei forme clinice în parte. De altfel, în majoritatea țărilor din lume au fost inițiate ample programe naționale de combatere a dislipemiilor, acestea constînd de fapt, în promovarea în sînul populației a unei alimentații raționale, adică a evitării excesului de lipide animale și de glucide rafinate, suportul obișnuit al excesului caloric și deci al excesului ponderal al omului modern.

Diabetul zaharat, care recunoaște, de asemenea, în mare parte dezechilibre alimentare importante, se întâlnește în aproape 3% din populația țării. Cifra aproximativă a diabeticilor din întreaga țară, depășește probabil 500 000. Atenția cu totul particulară ce i se acordă se datorește faptului că un diabetic corect îngrijit și tratat este un individ activ, încadrat în circuitul economic și social pînă la vîrsta pensionării.

IV

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ este o știință. Poate cea mai exactă dintre științele medicale. Ea presupune respectarea unor norme stricte privind tehnologiile de preparare a produselor alimentare astfel încît să se asigure menținerea cantităților maxime de vitamine și calitatea alimentelor care constituie dieta zilnică. Promovarea unei alimentații raționale este o problemă mult mai dificilă decît își poate cineva imagina. Este vorba de coordonarea activității unor unități productive și de cercetare din agricultură, zootehnie, industria alimentară (Centralele industriale ale laptelui, cărnii, u-

1) U. S. News and World Raport, martie 1974.

leurilor etc), care vor trebui să asigure cantitățile de principii active din alimente corespunzător necesităților dictate de acoperirea normelor de alimentație pentru întreaga populație. În al doilea rând, este vorba de difuzarea prin diferite mijloace în rândul populației a normelor de alimentație rațională, lucru extrem de dificil, dacă se are în vedere necesitatea modificării unor tradiții alimentare, a concepțiilor greșite, privind starea de sănătate (de multe ori obezitatea este considerată un indicu de prosperitate și frumusețe!), a cunoașterii efectelor metabolice grave ale unei alimentații dezzechilibrate și a măsurilor capabile să le combată. După cum se poate observa, măsurile necesare promovării unei alimentații raționale nu pot fi concepute fără existența unui for central care să dirijeze toate acțiunile pe care le presupune o astfel de sarcină. În acest domeniu amatorismul nu poate fi admis. În prezent asistăm cu regret la apariția în presă a numeroase materiale axate pe cele mai variate probleme de alimentație difu-

zind cele mai ciudate recomandări, cu repercusiuni imprevizibile în starea de sănătate a celor care sînt dispuși să le urmeze. Educația sanitară în probleme de alimentație trebuie lăsată în seama specialiștilor, care să promoveze cu consecvență și perseverență datele fundamentale ale alimentației raționale. Este o problemă care intră în competența directă a unui Centru Național de Nutriție. Aceasta cu atât mai mult, cu cît statul nostru socialist, prin controlul pe care-l exercită asupra tuturor sectoarelor economice implică în producția alimentară are posibilitatea dirijării acestora în vederea asigurării celei mai corecte alimentații. O producție alimentară bogată, dar inegal repartizată pe diferite categorii de produse, poate avea, și în prezent are, o influență defavorabilă asupra stării de sănătate a populației care nu cunoaște în măsura cuvenită nici ce trebuie să mănînce, nici cînd

trebuie să mănînce și mai ales nici cît trebuie să mănînce. În aceste condiții nu trebuie să surprindă faptul amintit deja, că o parte din populația considerată „sănătoasă“ prezintă tulburări metabolice capabile să ducă, mai curînd sau mai tîrziu, la scurtarea vieții individului. În prezent este necesară o amplă acțiune de **prevenirea** a bolilor. De altfel, tematica de predare în învățămîntul medical, care în prezent este ocupată aproape în întregime de studiul bolilor **deja constituite**, s-ar cere modificată profund. Să nu uităm că medicina este în primul rînd arta de a menține starea de sănătate. Or, unul din principalele mijloace de menținere a stării de sănătate este tocmai alimentația rațională. Dacă vrem să prelungim viața activă a individului și să prevenim apariția leziunilor degenerative vasculare sau de altă natură, atunci alimentația trebuie să fie unul din elementele centrale de acțiune.

PERFECTIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL

(Urmare din pag. 16)

unei atenții sporite elaborării formei și conținutului formularelor, în scopul raționalizării acestora, precum și a facilitării utilizării lor în multiple scopuri. Ar fi util ca practic în fiecare minister și organ central să existe un nucleu de specialiști, care, pe baza principiilor stabilite și în cadrul programului de măsuri pentru raționalizarea sistemului de evidență, să asigure reprojectarea sistematică a formularelor existente.

Modificările intervenite în unele reglementări au avut efectul de reducere a volumului muncii de evidență, respectiv a soluțiilor unor probleme de sistem. Astfel, în afară de unele probleme soluționate în anii trecuți privind calculul amortizării, modul de inventariere în unitățile economice și social-culturale etc., au mai fost sau sînt în curs de soluționare probleme ca: simplificarea modului de determinare și vărsare la buget a economiilor realizate la fondul de retribuție, stabilindu-se clar informațiile necesare și interzicîndu-se solicitarea altor date de către organele bancare; reexaminarea metodologiei de elaborare a planului pentru producția de construcții-montaj în sensul corelării cu termenele de elaborare a planurilor de investiții ale titularilor de plan; unificarea talonului de factură cu dispoziția de plată-încasare în cadrul unui nou formular unic de factură adaptat la cerințele prelucrării automate a datelor prin care se elimină două instrumente separate de decontare, precum și scrisorile separate de transmiterea acestora, stimulîndu-se de-

contarea între unități din proprie inițiativă; simplificarea operațiunilor de reexpediere la intern a mărfurilor din import, prin punctele de frontieră în sensul eliminării documentului „aviz de reexpediere“ și completarea documentului „declarația vamală“ numai cu unele informații necesare, existente în documentul eliminat etc ;

Eliminarea birocratismului

PRINTRE SOLUȚIILE de eliminare a birocratismului și de reducere a numărului documentelor și a circuitelor acestora în relațiile dintre ministere, organe centrale și locale și unitățile subordonate acestora figurează : micșorarea numărului de rapoartări, informări și dări de seamă ; eliminarea corespondenței între unități, ce nu sînt direct subordonate ministerului, și minister ; eliminarea corespondenței între unitățile subordonate și minister privitoare la precizări în legătură cu actele normative, solicitare de sprijin în rezolvarea unor probleme, urmînd ca acestea să fie rezolvate operativ, telefonic ; delegări de competențe în aprobarea unor documentații de la minister către centrale industriale sau alte unități subordonate etc.

Desigur că o componentă importantă în în munca Comisiei a reprezentat-o instruirea personalului angrenat în această acțiune. Instruirea s-a desfășurat pe baza materialelor elaborate de Comisia guvernamentală și a instrucțiilor organizate cu membrii subcomisiilor pentru perfecționarea sistemului informațional din ministere, celelalte organe centrale și locale.

De asemenea, Academia „Ștefan Gheorghiu“. Centrele de perfecționare a cadrelor de pe lângă ministere și organe centrale au organizat cursuri speciale privind analiza de sistem informațional axate pe obiectivele programului de măsuri pentru raționalizarea sistemului de evidență. Desigur, în această privință este necesar să se continue eforturile de pregătire a unui număr suficient de cadre care să fie în măsură să elaboreze, să implementeze și să asigure întreținerea sistemelor informaționale concepute unitar în așa fel încît eficiența acțiunii să fie cît mai ridicată.

Pornind de la toate elementele enumerate, precum și de la realizările concrete obținute în domeniul perfecționării sistemului informațional se poate afirma că unitățile din economie au la îndemînă în prezent instrumentele necesare pentru elaborarea într-o concepție unitară a întregului sistem informațional. Realizarea obiectivelor stabilite este însă condiționată de asigurarea atenției cuvenite din partea tuturor factorilor de răspundere din unitățile economice și social-culturale pentru derularea acestei acțiuni, de analiza periodică și exigență a activității subcomisiilor pentru perfecționarea sistemului informațional, precum și de asigurarea unui număr minim de specialiști a căror sarcină exclusivă sau principală să fie elaborarea și urmărirea aplicării lucrărilor prevăzute în acest domeniu de activitate.

În felul acesta la încheierea acestor lucrări, pe lângă elementele de eficiență urmărite, se va asigura o bază clară care va permite continuarea eforturilor pentru perfecționarea și mai departe a sistemului informațional corespunzător cerințelor pe care le ridică dezvoltarea economică și socială complexă a țării noastre.

Şantier editorial

Legea valorii
şi creşterea
economică
a agriculturii

dr. Traian LAZAR

● Cum aţi formula aportul dv. la elucidarea problemelor legate de acţiunea legii valorii în agricultura noastră?

— Teza de bază, pe care încerc să o urmăresc în întreaga lucrare, este că valoarea şi preţurile produselor agricole, la fel ca ale tuturor produselor muncii omenestii, trebuie să reflecte sintetic şi cât mai exact condiţiile concrete, reale, obiective care au loc în procesele de producţie respective. Pornind de la această teză abordez — folosind în acest scop şi rezultatele unor cercetări concrete pe teren — problema formării cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obţinerea produselor agricole la nivelul zonelor pedoclimatice din producţia agricolă, determinate în funcţie de factorii obiectivi din zonele respective. Lucrarea încadrează cercetarea şi analiza acţiunii legii valorii, a pirghiilor valorii, în primul rând a preţurilor în agricultură, în activitatea de studiere şi rezolvare a unor contradicţii neantagoniste, care apar şi se manifestă şi în acest domeniu cuprins din plin în procesul dezvoltării şi modernizării.

● V-am ruga să precizaţi finalitatea practică a lucrării.

— M-am străduit să demonstrez necesitatea şi posibilitatea construirii şi aplicării unui sistem de preţuri diferenţiate pe zone pedoclimatice la produsele agricole, sistem fundamentat în mod ştiinţific. În acelaşi context, analizez condiţiile formării rentei diferenţiale în agricultura noastră socialistă, susţinând ideea limitării relaţiilor de rentă o dată cu aplicarea sistemului de preţuri diferenţiate pe zone pedoclimatice.

În lucrare se fac şi o serie de propuneri vizând, în principal, creşterea rolului preţurilor în stimularea introducerii progresului tehnic şi a economisirii muncii sociale în producţia agricolă, în procesul de zonare, profilare şi specializare a producţiei în agricultură, aşezarea pe baze mai reale a corelaţiilor dintre preţurile produselor agricole şi preţurile produselor industriale, îndeosebi a mijloacelor de producţie care reprezintă baza tehnico-materială modernă a agriculturii noastre socialiste ş.a.

A. S.

A adapta
structurile sociale

Jan TINBERGEN

„CRED MAI FIERBINTE ca oricând că cea mai importantă problemă pe care o au de rezolvat generaţiile aflătoare în marş pe arena istoriei este aceea de a organiza pacea, de a pregăti un viitor sigur celor ce vor urma după noi. Marx are dreptate atunci când spune că forţele productive determină pe o scară largă structura socială şi, dacă aceasta din urmă nu permite forţelor productive pe care noi le-am dezvoltat să fie folosite în mod eficace, ele vor forţa structura socială veche. În această ordine de idei menţionez faptul că dintre toate structurile sociale cred că actualele forme de colaborare între naţiuni sînt cele mai învechite şi de aici apare nevoia urgentă de a le adapta“.

(Există un secret al celebrităţii? Anchetă de Carol Roman, Editura politică, Bucureşti 1975)

Orizontul prognozei libere

A. LEVIN

ВОПРОСЫ
ЭКОНОМИКИ

DIFERENŢA dintre durata de timp a perioadei de prognoză faţă de cea de plan reprezintă așa-numitul „orizont al prognozei libere“ respectiv extensiunea mai mare (în comparaţie cu planul). În cazul prognozei de perspectivă a cererii populaţiei „orizontul prognozei libere“ nu trebuie să depăşească după părerea noastră 5—10 ani. Pe o astfel de perioadă de timp tendinţele noi ale cererii încep să se contureze şi pot fi considerate drept ferme... atît în ceea ce priveşte obţinerea de aprecieri fundamentate pentru prognoză cit şi pentru perioada de plan. Din aceste considerente dacă se elaborează un plan de perspectivă, de pildă pentru

1990. atunci prognoza de perspectivă a cererii populaţiei este raţional să fie elaborată pînă în anul 2000! Din păcate, în condiţiile actuale cînd se elaborează prognozele de perspectivă ale cererii populaţiei nu se ia în considerare necesitatea ca perioada de prognoză să depăşească pe cea de plan: perioada unor astfel de prognoze se referă la 15 ani, iar „orizontul prognozei libere“ este practic egal cu zero. În consecinţă tendinţele şi direcţiile în care se dezvoltă cererea, dincolo de limitele acestei perioade, rămîn necunoscute şi nu pot fi folosite pentru corectarea şi definitivarea prognozelor privind cererea în perioadele de plan.

(Voprosi Ekonomiki nr. 1/1976)

Banii sînt creaţi
de activitatea economică
şi nu invers

J. K. GALBRAITH

DIRIJAREA keynesiană a economiei capitaliste doar prin jocul politicii bugetare şi monetare nu mai corespunde nici structurilor şi nici nevoilor din ţările (capitaliste — n.ns.) dezvoltate industrial. Politica bugetară nu este capabilă să modereze în mod real cererea generală, ea nu este nici suficient de suplă şi nici suficient de largă ca să diminueze cheltuielile publice; politica monetară, de altă parte, rămîne un instrument incert şi în consecinţă secundar, deoarece banii sînt creaţi de activitatea economică şi nu invers. Pentru a face faţă situaţiei actuale J.K. Galbraith propune ca puterea publică (statul) să intervină în modelarea echilibrului economic la nivelul formării preţurilor şi al veniturilor. Aceasta presupune o politică permanentă de control a mişcării preţurilor şi a veniturilor. În acest fel, economistul american atribuie statului rolul unui organizator şi supraveghetor general al tuturor negocierilor ce au loc pe plan naţional între partenerii sociali.

(Money, Editura André Deutsch, London 1975, 324 p.).

„Reinflamarea“
ameninţă relansarea

Alan GREENSPAN

ECONOMIA (americană n. ns) este în prezent puternic influenţată de „speranţe inflaţioniste“. Mersul ei nu mai depinde pur şi simplu de obişnuitele influenţe fiscale sau monetare. O „reinflamare“ („reignition“) a inflaţiei ar ameninţa relansarea. Deoarece noi am început actuala întoarcere de la un nivel mai scăzut al activităţii decît în vreunul din ciclurile postbelice precedente, va fi necesară o perioadă mai lungă de creştere la o rată peste medie pentru a putea reveni la o utilizare deplină a resurselor. În mod realist chiar în cele mai bune împrejurări, revenirea la o ocupare deplină a forţei de muncă nu poate fi realizată în acest an sau în anul viitor.

(The Economist, 31-I-6-II 1976)

Revendicarea salarială —
efectul şi nu cauza
creşterii preţurilor

Jacques RUEFF

DINTR-UN STUDIU apărut în două numere consecutive din LE MONDE, sub titlul La fin de l'ère keynesienne (Sfîrşitul erei keynesiene), extragem: „Este o eroare şi o minciună să se atribuie revendicărilor salariale bazate pe exigenţe ideologice creşterea preţurilor şi inflaţia. Revendicarea salarială nu tinde decît să proţeze nivelul de trai al muncitorilor contra neîncetelor prelevări oculte al căror obiect sînt. Ea este efectul şi nu cauza creşterii preţurilor“.

(20-21 II. 1976)

PRIMA în plan istoric și logic din pozițiile proprii *ideologiei marelui capital**) — caracteristică anilor '50 și începutului anilor '60, când această ideologie cunoaște o dominație aproape absolută în ansamblul literaturii economice burgheze americane — afirmă *identitatea* absolută dintre interesele corporațiilor și cele ale societății. Fundamentată în plan teoretic în anii '50 de Fritz Machlup, D. Lilienthal, A. Berle, G. Means, A.D.H. Kaplan ș.a. și regăsită ca parte integrantă într-o serie de construcții teoretice optimiste-apologetice, ca cele ale „noii revoluții capitaliste”, „capitalismului colectiv” sau „popular”, „big-businessului”, „oligopolului” etc., această teză se bazează pe considerarea sistemului corporațiilor drept principal factor al progresului tehnic, al creșterii eficienței și diversificării producției, creșterii productivității muncii și asigurării „cele mai bune repartizări a bunurilor”¹⁾.

Activitatea corporațiilor era, astfel, considerată a concorda întru totul cu interesele societății, al cărei obiectiv ar fi tocmai creșterea producției de bunuri pentru satisfacerea nevoilor sociale. Această nouă „legitimizare” a corporațiilor era, evident, mai „evoluată” decât numeroasele variante de până atunci pe mult cîntată temă a liberalismului economic — condiție a libertății individului. Dar această nouă orientare sancționa și ideea unui raport de inversă determinare între parte și întreg: interesele corporațiilor erau cele care trebuiau să definească interesele societății și

Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (II)

și invers. Se considera că, în măsura în care interesele întreprinderii corporatiste sînt puse în valoare, interesul național este maximizat²⁾ sau, cum o afirmase brutal, chiar cinic, Ch. Wilson, fost președinte al lui General Motors și ministru în guvernul Eisenhower, „Ceea ce este bun pentru General Motors este bun pentru America”. În felul acesta, obiectivul capitalului-maximizarea profitului — era conceput ca expresie a intereselor societății. Orice încercare de a arunca vreodată asupra acestei „paradigme” ideologice a marelui capital, prin observa-

ția că businessul ar trebui să-și asume și o serie de „responsabilități sociale”, primea riposta severă a conservatorilor „liberali”. Prof. Milton Friedman scria iritat în 1962 că „responsabilitatea socială a oficialilor corporației... este de a servi interesele acționarilor sau membrilor acesteia... în această privință una și singura responsabilitate socială a businessului este de a-și folosi resursele și a se angaja în activități destinate să-i crească profiturile...” „Ideea că oficialii corporațiilor trebuie să-și asume alte responsabilități decît cea „de a câștiga cît mai mulți bani pentru acționarii lor... este o doctrină fundamentală subversivă”³⁾. Teza identității dintre interesele corporațiilor și „interesele naționale” sau ale „întregii comunități sociale”, a fost reluată și constant „revitalizată”, printre altele, cu argumentul că procesul de tot mai strînsă „întrepîndere” a „domeniului public cu cel privat”, ar face chiar să se „estompeze” diferența dintre ele.

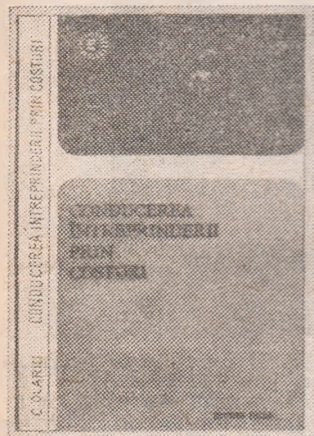
Încă de la începutul anilor '60, însă, ca urmare a agravării consecințelor economice și sociale ale mecanismului „economiei corporatiste”, a redescoperirii pe acest fond, de către opinia publică, a sărăciei și a discriminării rasiale, dominației în frontul ideologiei economice burgheze a ideologiei marelui capital, i-au luat locul tot mai ample dezbateri critice de orientare antimonopolistă care, în a doua jumătate a anilor '60 au evoluat într-un larg front ideologic de stînga. În creșterea acestui front un moment și factor

important l-a constituit crearea „Uniunii pentru economia politică radicală”. Elementul unificator al acestui larg, eterogen, dar activ front al ideologiei economice îl reprezintă antimonopolismul său, bazat pe afirmarea incongruenței dintre interesele monopolurilor și cele ale ansamblului societății. În aceste condiții himera „identității” intereselor societății și corporațiilor nu mai putea fi infiltrată cu sorți de audiență în conștiința publică. În lupta pentru cucerirea conștiinței maselor, ideologiei marelui capital îi era necesară găsirea unei noi formule, pe baza căreia să se atribuie corporațiilor a nouă „legitimitate”.

REAFIRMIND teza rolului corporațiilor de principal instrument al creșterii economice, dar recunoscînd faptul că în „unele” probleme, „uneori”, interesele capitalului ar putea să nu coincidă cu interesele societății, autori ca P. Drucker, J.J. Corson, Cl. Walton, W. Boumol, Ed. Mason, Melvin Aushan, D. Bell ș.a. consideră că există posibilitatea armonizării acestor interese acolo și atunci cînd ele nu coincid. Această armonizare înseamnă de fapt participarea businessului la „evitarea” unor „costuri sociale” ale activității sale, sau la rezolvarea unora din problemele sociale cu care societatea este confruntată. În formularea apologetică curentă din literatura economică occidentală ea înseamnă asumarea de către corporații a unor „responsabilități sociale”.

Ideea „responsabilității sociale” ca modalitate practică de a-

Fișe

● *Lucrarea Conducerea întreprinderii prin costuri* (Editura Facla, 1976), pe care profesorul Cornel Olariu, de la Universitatea din Timișoara, o oferă economiștilor din țara noastră, constituie o sinteză valoroasă a experienței acumulate în România și într-o serie de alte țări în domeniul conducerii eficiente a întreprinderilor. Cartea este

concepută într-o viziune proprie, în care costurile ocupă un loc important în activitatea de conducere a întreprinderilor economice. Prin lucrarea sa, autorul își aduce contribuția la traducerea în viață a sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și organizării activității economico-sociale în scopul utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și umane, al eliminării oricărei forme de risipă, al concentrării eforturilor poporului în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, al unirii și coordonării raționale, cu maximum de randament, a forțelor societății, pentru împlinirea Programului partidului. În carte se prezintă în mod foarte accesibil principalele metode moderne utilizate în calculația costurilor, precum și modul lor de utilizare de către organele de decizie din întreprinderi.

„Criza informațională”

● În studiul *Ekonomiceskaia effektivnost nauçnotehnicescoi*

informații (*Eficiența economică a informației tehnico-științifice*), apărut în revista *VOPROSI EKONOMIKI* nr. 1/1976, M. Bașin constată că amploarea pe care a căpătat-o știința și tehnica, în special în ultimii ani, se caracterizează prin aceea că numărul purtătorilor de informație tehnică și științifică, sub forma documentelor corespunzătoare, crește într-un ritm mai rapid decît posibilitățile consumatorilor de a folosi această informație. Deficiențele existente în organizarea folosirii fluxurilor de informație au determinat, după aprecierea lui M.B., esența actualiei „crize informaționale”, pe care unii specialiști o atribuie în mod greșit numai creșterii explozive a izvoarelor de informație. Fără a nega existența acestei explozii, M. Bașin consideră că ea nu este singura cauză a crizei menționate și că mai trebuie avut în vedere întregul complex ce se creează între cercetare, informație și folosirea ei. Din punct de vedere economic, perfecționarea folosirii informației tehnice și științifice trebuie îndreptată în direcția reducerii cheltuielilor legate de formarea sistemelor informatice și a centrelor de

calcul, pe de o parte, iar, pe de altă parte, de obținerea unui efect economic maxim de pe urma acestor cheltuieli prin reducerea termenului de la crearea informației tehnice și științifice pînă la introducerea ei în viața economică. Criteriul fundamental al efectului economic al informației, consideră M. Bașin, trebuie să fie economia de muncă vie și trecută.

ERA SOCIALISTĂ

Matematica și cerințele practicii

● *Cerințele practicii au influențat direct și vizibil înputurile matematicii*, scrie ing. Romulus Stichi în articolul *Matematizarea științelor și activităților practice*, apărut în revista *ERA SOCIALISTĂ* nr. 4/1976. Cu timpul însă, aceste influențe s-au exercitat și se exercită în mod direct asupra matematicii prin intermediul tehnicii și al științelor naturii și societății. Datorită gradului înalt de abstracție, matematica nu studiază numai relațiile cantitative și formele spațiale care au rezul-

firmare a armonizării intereselor corporațiilor cu cele ale societății a devenit tot mai mult, în cursul ultimului deceniu, unul din elementele caracteristice ale ideologiei burgheze. Este semnificativă în acest sens recenta lucrare „Social Responsibility and Business Predicament”⁴⁾, scoasă cu concursul mai multor personalități ale „lumii academice”. Apelându-se la prestigiul profesional al instituției editoare și al autorilor, se încearcă, pe de o parte, evitarea implicării sistemului întreprinderii capitaliste în dezbaterile privind „responsabilitatea socială” și, pe de altă parte, „disculparea” bussinessului de existența „îngrijorătoarelor” probleme sociale care au și generat aceste dezbateri. Pot fi unele „dezamăgiri” față de „așteptări” în ceea ce privește „sistemul”, dar multe din acestea sînt în ultimă instanță dezamăgiri față de o firmă particulară sau alta. „Sistemul” ar fi un „agregat social” (format din subiecți economici individuali), iar „dezamăgirile” față de el sînt analizabile ca un comportament dezamăgitor al entităților ce le cuprinde” (p.5). Firma ca organizație este cea căreia îi revine „sarcina de a-și asuma responsabilitatea”. Evident, numai considerente de ordin ideologic puteau îndemna autorii să facă o asemenea opțiune metodologică. Esența obiectivelor firmei și respectiv a comportamentului ei este funcție de sistemul din care face parte. Mecanismul acestui sistem obligă întreprinderea, sub amenințarea sucombării, să-și concentreze atenția asupra principalu-

lui obiectiv pe care i-l impune calitatea ei de formă de existență instituțională a capitalului – profitul maxim –, să nu țină cont de „costurile externe” sau de „dezeconomii” pe care activitatea sa le generează. În plus, acest mecanism nici nu incumbă sarcina și nici nu oferă firmei posibilitatea de a cunoaște și a avea „conștiința gravelor suboptimizări” la nivelul societății, generare de caracterul contradictoriu și necorelat al ansamblului intereselor particulare. Dar, ajunsă aici, autorii respectivi încearcă și disculparea, fie ea și parțială, a firmei, a bussinessului. Astfel, se consideră că unele din problemele în care bussinessului i se cere să-și asume „responsabilități sociale”, ca spre exemplu problema poluării, își au originea nu în bussiness, în întreprinderea privată, ci în „procesul productiv”.

Principala problemă în dezbateri este însă nu aceea cui îi revine răspunderea. Formula însăși de „responsabilitate socială”, ce exprimă modalitatea practică de „armonizare” a intereselor corporațiilor cu cele ale ansamblului societății, nu mai este astăzi respinsă de ideologii burghezi. Discuțiile sînt centrate pe problema: cum este posibilă această armonizare, cum poate bussinessul îndeplini „responsabilități sociale”? Unii economiști declară că realizarea acestei posibilități depinde exclusiv de... stat (guvern). Statul trebuie să creeze capitalului astfel de „oportunități pentru profit”⁵⁾ încît acesta să poată participa la rezolvarea problemelor „publice” din ase-

menea domeniului, „vitale” pentru membrii societății dar „subdezvoltate”⁶⁾, cum se exprimă J. K. Galbraith, ca învățămînt, asistență medicală, transportul public, calificarea forței de muncă, controlul poluării, reconstrucția orașelor și creșterea fondului de locuințe, dezvoltarea regională etc. În condițiile „economiei de piață”, aceste sfere au rămas și sînt sortite să rămînă în continuare „subdezvoltate”, să cunoască o permanentă penurie de capital, deoarece – cum constată și J. F. Kain – ele fiind, prin natura lor, „clar neprofitabile”, oamenii de afaceri care „caută maximizarea profiturilor” au o atitudine „deosebit de reluctantă față de angajarea în astfel de domenii”⁷⁾.

Rezolvarea problemelor cu care este confruntată societatea capitalistă în aceste domenii se face – și trebuie să se poată

face – susțin unii reprezentanți ai marelui capital – cu concursul bussinessului, dar în condițiile în care obiectivul său – profitul – să nu fie afectat.

Phillip I. Blumberg consideră pe bună dreptate că a numi un comportament „generator de profit” drept „responsabilitate socială a corporațiilor” înseamnă „a induce în eroare”⁸⁾. Realitatea obligă cercetătorul onest al economiei să consemneze legătura cauzală dintre obiectivul maximizării profiturilor și actele de „iresponsabilitate socială” a corporațiilor, cum se exprimă R. Heilbroner⁹⁾, în formă ideologiei economice burgheze devenind tot mai larg acceptată teza incompatibilității dintre urmărirea acestor obiective și îndeplinirea de către bussiness a unor „responsabilități sociale”.

Vasile PILAT

¹⁾ Vezi Revista Economică nr. 8/1976.

²⁾ D.E. Lienthal. Big Business. New York, 1953, p. 40; Fr. Machlup. The Political Economy of Monopoly, Baltimore, 1952 p. 23.

³⁾ Vezi Edwin M. Epstein. The Corporation in American Politics. Prentice-Hall, Inc. New Jersey, 1969 p. 115.

⁴⁾ M. Friedman. Social Responsibility of Business is to increase its Profits. New York Times 13 sept. 1970.

⁵⁾ James W. Mckie (ed) Social Responsibility and the Business Predicament. Brookings Institution, Washington D.C., 1974.

⁶⁾ Vezi: Cl. Walton (ed) Business and Social Progress. New

York, 1970; F.F. Randall and M.G. Duerr, Private Enterprise looks at its image. The Conference Board Inc. 1971, p. 37-38; J.J. Corson, Business in the Humane Society, New York, 1971, p. 278 etc.

⁷⁾ J.K. Galbraith. Economics and the Public Purpose, 1974.

⁸⁾ John F. Kain. Urban Problem. In: Social Responsibility and Business Predicament, p. 244.

⁹⁾ Phillip I. Blumberg. The Megacorporation in American Society. The Scope of Corporate Power. Prentice-Hall, New Jersey, 1975, p. 5

¹⁰⁾ Robert L. Heilbroner and others. In the Name of Profit. Profiles in the Corporate Irresponsibility.

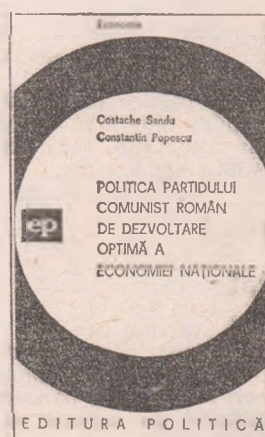
tat din contactul direct cu practica. Ea reia acest studiu al relațiilor și formelor, de data aceasta însă aplicat noțiunilor și teoriilor acumulate în interiorul matematicii înseși, realizînd în felul acesta „o abstracție a abstracțiilor”. Așadar, matematica este o disciplină bine conturată, cu o logică deosebit de eficientă a dezvoltării ei interne și care își creează continuu noi teorii și noțiuni abstracte, conform structurii ei interne, în vederea aplicării și verificării în practică. Granițele dintre matematica pură și matematica aplicată se deplasează în timp; dezvoltarea istoriei atestă o pătrundere continuă a noțiunilor abstracte în viața practică de toate zilele. Referindu-se la rolul matematicii în teoria și practica economică, R. Slich și subliniază că eforturile de a exprima legile economico-sociale prin formule matematice sînt în prezent ample dezvoltate. În principiu, nu se pot fixa nici un fel de limite apriorice ale matematizării științelor naturii și ale societății dar, în același timp, este esențial de avut în vedere că orice absolutizare a matematizării poate deveni o sursă de interpretări și denaturări ideologice.

Matematica modernă poate fi caracterizată drept o matematică a formelor și relațiilor; nu numai a celor date. Dar și a celor posibile. Prin urmare, obiectul studiului său tinde spre o formalizare cvasicompletă. Dar separarea totală a formei de conținut, formalizarea completă – nu este posibilă, și aceasta constituie contradicția fundamentală a matematicii.

Inflația nu este un fenomen conjunctural, ci un cancer social

● „S-a spus de mult timp și mai există tendința să se mai spună – observă Michel Debré într-un articol apărut în revista LE NOUVEL ECONOMISTE nr. 17/febr. 1976 – că inflația, adică creșterea constantă a prețurilor și a veniturilor, este un fenomen conjunctural... S-a spus de foarte mult timp și mai există tendința să se mai spună că o societate poate trăi bine în ciuda unei inflații puternice și cu caracter constant”. După M.D., acest lucru este inexact. Fără îndoială – comentează autorul – că în epoca noastră este fatal să se accepte o evoluție care stărnă rigiditatea ve-

niturilor și stabilitatea totală a banilor, deoarece această rigiditate și această stabilitate totală împiedică mișcarea către progres. Dar din această constatare să se tragă concluzia că este posibil să se suporte în permanență o rată a inflației superioară lui 4 sau 5 la sută, care să se mențină ani și ani de zile, aceasta înseamnă să accepți un veritabil „cancer social”.

● Politica Partidului Comunist Român de dezvoltare opti-

mă a economiei naționale este titlul unei lucrări apărute recent în Editura politică București, 1976, 96 p. Autorii – Costache Sandu, doctor în economie, și Constantin Popescu – își propun să sublinieze legăturile organice dintre proporțiile economice ca reflectare a gradului de dezvoltare a forțelor de producție, a organizării interne a structurilor economico-sociale, a modului de utilizare a resurselor de muncă socială, în vederea punerii în evidență a caracterului științific, realist al politicii economice a P.C.R., a preocupărilor sale consecutive de optimizare a sistemului unitar de proporții economice, precum și a necesității respectării legităților economice pentru accelerarea progresului economic și social al României socialiste. Cuprinsul lucrării: 1. Corelația optimă dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare; 2. Dezvoltarea structurii optime a economiei naționale; 3. Amplasarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial.

fise

ECONOMIE MONDIALA

UMBRA INFLAȚIEI ȘI ECLIPSELE TEORIEI

VIATA ECONOMICA ȘI SOCIALA DIN OCCIDENT continuă să fie serios afectată de fenomenul inflației. Acesta s-a instalat de atita vreme și pe întinderi atât de mari din cuprinsul geografic al lumii capitaliste, încât s-a putut afirma că mersul economiei capitaliste, contemporane este însoțit de inflație ca de o umbră.

Ceea ce a apărut în ultimii ani ca formă nouă de manifestare a fenome-

nului este ascensiunea ritmului de depreciere inflaționistă a banilor. De unde acum 10—15 ani, caracteristica inflației era aceea a unei creșteri constant lente („în pluton”), între 3 la sută și 5 la sută anual, ceea ce a determinat pe economiști s-o denumească „inflație tiritoare” (inflation rampante, creeping inflation), în anii din urmă „tirirea” a făcut loc unui suiz spectaculos. În marea majoritate a

țărilor, creșterea anuală a inflației a depășit 10 la sută, ajungând în Japonia anulului 1974 la 26 la sută, în Anglia anulului 1975 la 25 la sută, în unele republici sud-americane la peste 100 la sută. Niciodată înainte, inflația nu a fost atât de persistentă și de răspîdită, nu a înregistrat asemenea ritmuri înalte de dezvoltare în timp de pace, niciodată aceste ritmuri nu au diferit mai mult de la o țară la alta ca în prezent.

Rațiunea monedei și nonsensul inflației

ORICARE AR FI durata sau ritmul inflației, fenomenul constituie un nonsens economic.

„Regula jocului” monetar presupune existența unui echilibru între volumul banilor emiși și volumul mărfurilor și prestărilor de servicii de care dispune societatea. Acest echilibru conferă stabilitate puterii de cumpărare a banilor, iar stabilitatea este o însușire monetară fundamentală pentru funcționarea normală a economiei. De aceea, legile monetare și bancare din cele mai multe țări consideră menținerea stabilității monetare drept una din principalele sarcini.

Echilibrul descris mai sus fiind, schematic vorbind, rațiunea existenței banilor în societate, ce sens are ca societatea să încalce regula jocului și legile pe care și le-a impus, emițind mai mulți bani decât suma prețurilor mărfurilor și a tarifelor serviciilor pe care ea le poate pune la dispoziția consumatorilor productivi și neproductivi? Nici unul. Emisiunea excendentară de bani nu face să crească venitul național. În fața unui venit național neschimbat se va afla o cerere de consum sporită care nu va putea fi satisfăcută. Rațiunea respinge deci practica inflației.

Și totuși, inflația este la ordinea zilei pe o mare întindere a globului pămîntesc. Ea a rupt echilibrul necesar în economie, expresia vizibilă a acestei rupe constituind-o creșterea inflaționistă a prețurilor și tarifelor, de-a lungul unei întinse perioade istorice. Se poate ajunge la concluzia că inflația a reușit performanța de a deveni starea „normală” în țările capitaliste, iar stabilitatea banilor — starea excepțională.

Explicarea acestui nonsens cu adînci repercusiuni social-economice atât pe planul economiilor naționale, cît și pe acela al economiei mondiale, a atras economiști de toate formațiile științifice și coloraturile politice. Lucrările cu privire la cauzele inflației abundă în toate țările, îndeosebi în cele capitaliste dezvoltate. În ultimii ani, în fața persistenței îndărătnice a fenomenului și a neliniștii crescînde a unor largi cercuri ale societății în fața agravării lui, analizele teoretice asupra inflației au proliferat și mai mult. Unii teoreticieni se străduiesc sincer să furnizeze un răspuns corect, alții, dimpotrivă, mai mult induc în eroare opinia publică asupra adevăratelor resorturi ale inflației, asupra adevăratelor motive ale acelor forțe din țările capitaliste care recurg la inflație, ca parte a instrumentarului de politică economică.

Încercînd o sistematizare a teoriilor cu privire la inflație, se pot distinge două mari curente de gîndire: unul care atribuie inflația unor cauze monetare, iar altul care consideră acest fenomen ca fiind determinat de cauze nemonetare.

Teoriile monetariste: în interesul capitalismului monopolist de stat

TEORIILE MONETARISTE consideră inflația ca fiind o formă specifică monetară de dezechilibru. Potrivit acestor teorii, inflația constă în încărcarea circulației economice cu o cantitate excesivă de bani, numărul și depuneri în conturile bancare. Marxismul a arătat că, potrivit legii obiective a circulației banilor, atunci cînd cantitatea de bani fără valoare proprie — viteza lor de circulație rămînd neschimbată — depășește nevoile efective ale economiei, acești bani se depreciiază, deci prețurile cresc, ceea ce implică are ca efect redistribuirea venitului național în dauna maselor de oameni ai muncii și în

avantajul statului burghez și al claselor posedante. După o expresie plastică, inflația echivalează în acest sens cu cel mai nedrept impozit, ea luînd de la cei mai puțin avuți și dînd celor bogați: întrucît banii se depreciiază mai repede decît cresc veniturile nominale din muncă, toți cei ce au venituri fixe, deci nu numai salariații, dar și pensionarii, micii rentieri etc. obțin o parte tot mai mică din venitul național, în timp ce partea obținută de stat și de păturile sociale deținătoare ale mijloacelor de producție crește corespunzător. Pentru marxiști, inflația are deci un caracter de clasă, acesta explicînd cronicitatea fenomenului în țările capitaliste.

Teoria cantitativă a monedei se regăsește încă la economiști din secolul al XVIII-lea, ocupînd apoi un loc important în gîndirea clasicilor burghezi ai economiei politice și fiind preluată de „neoclasiici”.

O pauză în dezvoltarea teoriilor respective a apărut în urma publicării în 1936 a „Teoriei generale” a lui J. M. Keynes, în care autorul critica rolul banilor în economie, așa cum era privit de acele teorii, inclusiv legătura între cantitatea de bani și venitul național. Inflația era considerată în „Teoria generală” ca avînd o însemnătate mult inferioară, de exemplu, șomajului.

Revirimentul teoriei cantitative și al interesului pentru analiza inflației a venit din partea școlii de la Chicago, fără îndoială sub influența eșecurilor teoriei keynesiste și a experienței inflaționiste a S.U.A. din anii '60.

Reapare la școala de la Chicago ideea cantității de bani ca instrumente de stabilizare a economiei sau, invers, ca unul de instabilitate. Pentru acești neo-monetariști, „cantitatea de bani constituie o mărime-cheie pentru controlul nivelului prețurilor și al venitului național nominal”. Implicît, inflația reapare ca avînd o cauză monetară, ea fiind considerată un dezechilibru propriu sectorului monetar. Desigur, spre deosebire de concepția marxistă, noii promotori ai cantitativismului nu reliefează caracterul de clasă al inflației, pentru ei teoria monetaristă avînd ca scop formularea unei politici oficiale corespunzătoare stadiului capitalismului monopolist de stat.

Cum explică teoriile monetariste apariția și persistența fenomenului inflației?

În trecut, marile inflații au fost provocate aproape totdeauna de deficitul bugetului de stat, îndeosebi în legătură cu finanțarea războaielor. Un război s-ar fi putut finanța și pe altă cale: prin noi impozite sau prin împrumuturi de la particulari, adică fără inflație. Statul însă prefera să-l finanțeze împrumutîndu-se de la banca de stat sau de la celelalte bănci, adică prin inflație. Operația nu prezenta nici o dificultate, iar din punct de vedere politic era preferabilă, deoarece în felul acesta se arunca în mod ocult povara financiară a războiului asupra celor „slabi economicște”, principalele victime ale inflației.

Acest mod de a vedea a trecut din generație în generație, pînă în zilele noastre. Un război ca cel dus de S.U.A. în Vietnam, se arată într-o lucrare occidentală, s-ar fi putut finanța fără inflație, dacă ar fi existat voință politică necesară și desigur dacă ar fi permis-o condițiile politice interne?). Totuși, el a fost finanțat prin inflație de dolari.

Dar nu numai războaiele provoacă deficite bugetare. Cursa înarmărilor, cheltuielile tot mai mari pentru întreținerea unei birocratii statale și a aparatului de represiune în continuă umflare, pentru îndeplinirea noilor sarcini ale statului în actuala etapă de dezvoltare a capitalismului, sarcini legate de eforturile de a preîntîmpina sau combate stagnarea sau regresul economic („deficit spending”), determină mari, uneori uriașe deficite bugetare. Acestea se acoperă în general prin inflație.

Inflația, potrivit teoriei monetariste, nu este provocată numai de deficitele bugetare. Marile întreprinderi pot fi și ele la originea fenomenului. În condițiile actualului sistem de credit, aceste întreprinderi pot obține oricând fonduri pentru finanțarea politicii lor expansioniste, chiar atunci când la baza acestei politici stau calcule pe care realitatea economică nu le confirmă. Marile concerne bancare, societățile transnaționale, micșorează posibilitățile statului de a controla emisiunea de bani „scripturali”. În asemenea condiții, inflația crește, puterea de cumpărare a maselor se erodează.

Teoriile nemonetariste: de vină sînt... victimele

O SEAMĂ DE ECONOMIȘTI OCCIDENTALI consideră că explicațiile monetariste asupra genezei și continuării inflației sînt învechite. Că ele explicau inflația „veche”, în timp ce astăzi avem de-a face cu o inflație „nouă”, pentru care este necesară o explicație nouă¹⁾. Diferite teorii burgheze caută, pe de altă parte, să mascheze realitatea, deplasînd inflația de pe terenul monetar pe alte terenuri, confundînd inflația cu orice fel de creștere a prețurilor (deși prețurile pot crește și din alte motive) și încercînd să demonstreze că profitorii inflației n-ar fi clasele exploatare și statul lor, ci clasele exploatare.

Una din teoriile la modă este aceea care atribuie cererii rolul de generator al inflației. Această teorie susține că actuala inflație din țările capitaliste s-ar datora excesului de cerere (inflation par la demande, demand-push inflation). Excesul de cerere, față de o ofertă limitată, declară autorii respectivi, dezechilibrează piața, prețurile cresc, iar creșterea prețurilor anunță apariția inflației.

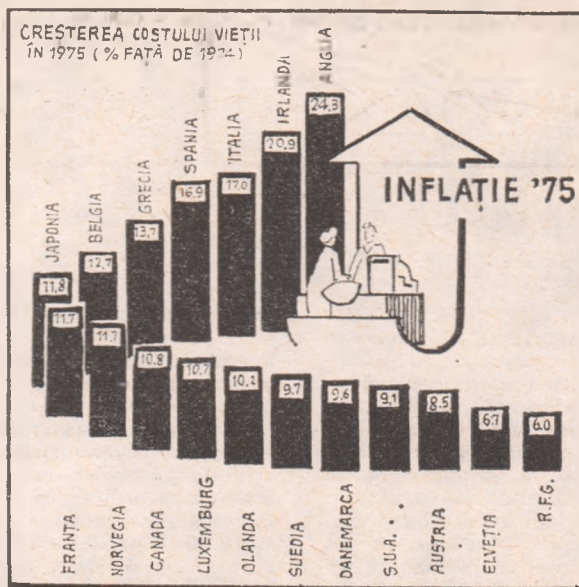
Mai departe, aceeași teorie „explică” și felul în care sporște cererea de consum peste posibilitățile societății de a o satisface. Vinovate ar fi sindicatele din țările capitaliste. Acestea au căpătat în ultima vreme o asemenea putere, încît nici o cerere de majorare a salariilor nu este, în cele din urmă, refuzată de stat sau de patroni, „terrorizați” de amenințările cu greva sau, și mai rău, cu confruntări politice. Sporurile de salarii obținute în felul acesta sînt inflaționiste, se afirmă, deoarece ele nu sînt însoțite în paralel de o sporire a productivității muncii. Potrivit acestei explicații, prin cerere inflația a devenit „salarială”, deoarece muncitorii și organizațiile lor ar fi cei care au provocat-o.

O asemenea interpretare tendențioasă a genezei inflației din țările capitaliste face abstracție de un fapt: majorările de salarii sînt ulterioare majorării prețurilor, ele sînt justificate de aceste majorări și nu creatoare ale lor. De aceea, succesul revendicărilor salariale este necesar și legitim, el bazîndu-se pe creșterea costului vieții. Teoria „inflației salariale” caută să inverseze rolurile, făcînd din principalele victime, clasa muncitoare și celelalte pături de oameni ai muncii, pretinsul factor generator al inflației și profitor de pe urma inflației.

Există teoreticieni în Occident care, conștienți de caracterul prea puțin verosimil și de slaba credibilitate a acestei interpretări, se mențin pe poziția explicației prin cerere a fenomenului inflaționist, însă recunosc că vinovații nu sînt numai muncitorii, ci și alte pături ale societății, statul însuși. Întreprinderile apar cu o cerere sporită, de exemplu pentru realizarea de investiții, însă aceste investiții se vor dovedi supra-dimensionate: apare inflația datorită unei cereri excesive de consum productiv. Statul, de asemenea, apare cu cereri de consum sporite. Economistul american Paul A. Samuelson, laureat al Premiului Nobel pentru economie, este unul dintre cei care au afirmat că inflația din S.U.A. se datorește cererii de consum a statului: „recunosc — scrie el — că inflația prin cerere pe care a moștenit-o Nixon a fost consecința escaladării războiului din Vietnam, inițiată de președintele Johnson în 1965. Dacă semeni vînt, culegi furtună. A revărsa noi mijloace de plată asupra unei economii care se află aproape la nivelul utilizării depline a resurselor nu poate decît să dea naștere unei inflații prin cerere”²⁾.

O altă teorie nemonetaristă asupra inflației este aceea care motivează acest fenomen prin creșterea costurilor de producție. Potrivit acestei ramuri a gîndirii nemonetariste, avem de-a face cu o inflație prin costuri (inflation par les coûts, cost-push inflation). O asemenea inflație s-ar datora unei serii de influențe asupra costurilor de producție, cum ar fi majorarea acestor costuri de către întreprinderi în faza ascendentă a conjuncturii, cînd patronatul se angajează într-o serie de cheltuieli, inclusiv o sporire „competitivă” de salarii pentru a-și asigura o forță de muncă cît mai calificată, procurarea de bunuri costisitoare-de investiție etc. Costurile cresc — și rămîn ridicate, deoarece salariile și prețurile rezistă, chiar după încheierea conjuncturii ascendente și apariția declinului.

Unii teoreticieni accentuează atît de mult asupra elementului salarii ca factor de declanșare a inflației prin costuri,

încît se ajunge de fapt tot la teoria inflației prin cerere și la concluzia ei practică: strategia antiinflaționistă nu poate fi decît o luptă împotriva revendicărilor clasei muncitoare de a-și menține și îmbunătăți condițiile de trai.

Cîteodată, apare în mod subsidiar în acest raționament și contribuția statului sau a organizațiilor monopoliste private. Statul contribuie la inflația prin costuri în sectorul cheltuielilor militare, în care întreprinderile furnizoare sînt încurajate să majoreze pe diferite căi costurile de producție, avînd în vedere că statul încheie cu ele contracte în care se admit sub diferite pretexte prețuri de livrare exagerate. Monopolurile contribuie, de asemenea, la inflația prin costuri prin poziția lor dominantă într-unul sau altul din sectoarele economice, aceasta permițîndu-le să transfere asupra consumatorilor diferite costuri de producție suplimentare.

ALĂTURI DE TEORIILE care, cum au fost cele de mai sus, atribuie inflația unor cauze interne, există concepții care fac apel la cauze externe, la factori dispași etc. În R.F.G., de exemplu, au persistat multă vreme păreri că inflația de acolo ar fi „importată”. Economisții adepți ai acestui curent nu reușesc însă să fie de acord asupra mecanismului de transmitere a inflației de la o țară la alta: soldul balanței curente, întreaga balanță de plăți, influența prețurilor externe etc. Alții amestecă factorii de ordin general, cum ar fi războaiele, tulburările politice, lupta de clasă, cu factori financiari-monetari, cum ar fi renunțarea la etalonul aur, circulația banilor de hirtie, creșterea exportului ca urmare a devalorizărilor monetare...

Crearea de confuzii într-o problemă atît de serioasă ca inflația merge atît de departe încît se ajunge la concluzia că, de fapt, nu știm nimic despre ea: „Analiza economică contemporană (de pe pozițiile burgheziei — n.n.) nu furnizează o explicație valabilă fenomenului inflaționist, ci, pentru a spune lucrurilor pe nume, vorbim despre un fenomen și ne luptăm, cu excepția unor scurte perioade de răgaz, împotriva unui fenomen despre care nu știm de fapt nici cine este, nici ce este”³⁾. Mai mult încă: au existat chiar propuneri ca termenul de inflație să fie șters din dicționare ca urmare a gravelor incertitudini pe care le creează: să se interzică „folosirea termenului și noțiunii din inflație în dicționare și discuții”⁴⁾.

Asemenea teze nu reușesc însă să deruteze atenția opiniei publice de la adevăratele cauze ale inflației, cu toate eforturile interesate care se depun. Ele nu reușesc nici să pună la îndoială adevărata strategie antiinflaționistă, pe care programele partidelor comuniste și muncitorești din țările capitaliste o promovează cu fermitate în interesul maselor largi, al însănătoșirii vieții economice și financiare.

dr. Costin KIRIȚESCU

¹⁾ M. Friedman, The Quantity Theory of Money, in: The Indian Economic Journal, vol. 17, nr. 4-5, 1970, p. 433.

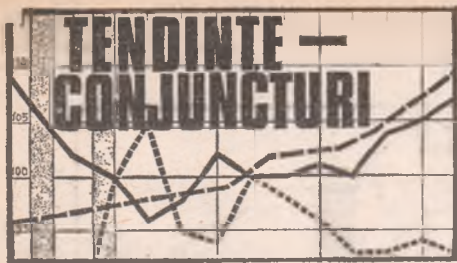
²⁾ Internationales Währungssystem und Inflation, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1973, p. 155.

³⁾ G. L. Bach, The New Inflation, Brown University Press, Providence, 1973, p. 7.

⁴⁾ P. A. Samuelson, Les économistes, sont-ils impuissants?, in L'Expansion nr. 43, iulie-august 1971, p. 73.

⁵⁾ P. Biacabe, Analyses contemporaines de l'inflation, Paris, p. 346.

⁶⁾ G. Maroussos, Le problème de l'inflation, Geneva, 1961, p. 90.

Indicatori — cheie pentru 10 țări

PRIN ALĂTURAREA celor mai recente date cu privire la mersul conjuncturii în principalele țări capitaliste, săptămânalul londonez după care cităm cifrele din tabel încearcă să dea pe un spațiu foarte restrâns o imagine de ansamblu altfel greu de obținut. În cazul producției industriale, bunăoară, compararea dinamicii pe 12 luni cu cea pe perioada cea mai recentă de 3 luni pentru

rea sau stagnarea producției (Australia, Franța, Italia, Olanda), se învecinează cu menținerea unor stări de criză (Canada, Suedia) ori cu recuperări foarte lente. O diversitate considerabilă caracterizează și evoluția prețurilor, care în câteva cazuri a fost mai rapidă în cea mai recentă perioadă de 3 luni decât în ultimele 12 luni, sau nu s-a încetinit. Somajul, care s-a menținut ridicat atât

Modificarea procentuală, la rate anuale, a unor indicatori-cheie^a

	Dinamica producției industriale, în %		Dinamica prețurilor plătite de consumatori, în %		Balanța comercială, în mil. dolari		Somajul	
	3 luni	12 luni	3 luni	12 luni	ult. 3 luni	ult. 12 luni	mil. pers.	%
SUA	+ 6,5	+4 (1)	+ 5	+ 7 (1)	+579(12)	+11000	7290(1)	7,3
Canada	- 8	-6 (9)	+ 8	+ 9,5(12)	-400(11)	- 2400	713(12)	7,1
Japonia	+ 5	-2 (11)	+ 4	+ 7,5(12)	+ 47(11)	+ 4800	1125(11)	2,1
Australia	+15	-2 (11)	+24,5	+14 (11)	+121(12)	+ 1900	287(12)	4,8
Franța	+19,5	+2 (12)	+ 8	+ 9,5(12)	- 63(1)	+ 1300	930(1)	..
R.F.G.	+ 6	+0,5(12)	+ 3,5	+ 5,5(12)	+640(12)	+15300	1052(12)	5,3
Italia	+72	0 (11)	+12,5	+11 (1)	-529(11)	- 2200	698(10)	3,5
Olanda	+41	-1 (11)	+ 5,5	+ 9 (12)	+162(10)	- 500	211 (11)	..
Suedia	- 6,5	-2,5(11)	+10	+10 (12)	- 17(11)	- 700	64 (12)	1,6
Anglia	+ 0,5	-2,5(12)	+16	+23,5(1)	-363(1)	- 6900	1233 (2)	5,3

a Cifrele în paranteză indică ultima lună a perioadei la care se referă datele. b Ultima perioadă de 12 luni pentru care există date.

Sursa: The Economist, 28 februarie-5 martie 1976.

care există date este de natură să arate în ce măsură industria țărilor respective reușește să depășească starea de criză. Situațiile de recuperare activă a terenului pierdut, după scăde-

rea în expresie absolută cit și relativ, afectă în cele 10 țări 13,6 milioane de persoane. Deci semne grave ale crizei persistă.

Balanțe de plăți 1975...

REZULTATELE pe 1975, devenite cunoscute recent, ale balanței plăților curente într-o serie de țări capitaliste dezvoltate indică deficite considerabile, cu toate că pe ansamblul acestor țări se înregistrează un excedent.

Austria și-a încheiat balanța pe anul trecut cu un deficit de 5,4 miliarde de șilingi, datorită mai ales unei balanțe comerciale pasive. Deficitul comercial de 30,4 miliarde șilingi a fost acoperit în cea mai mare parte grație excedentului la capitolele „turism”, în sumă de 26,2 miliarde șilingi.

În Finlanda s-a înregistrat o sporire considerabilă a deficitului în comparație cu anul 1974 — la circa 8,1 miliarde mărci finlandeze, față de 4,6 miliarde — ca urmare a unui pasiv comercial cu 2,7 miliarde de mărci mai mare decât în anul precedent, însoțit de o micșorare cu 0,4 miliarde a ac-

tivului la capitolele „turism” și „transporturi”.

Pentru Grecia anul trecut s-a încheiat cu un deficit de 1 222 milioane de dolari S.U.A., mai mic cu aproape 12% față de 1974 datorită încetirii creșterii importurilor și unui sezon turistic mult mai bun. Încasările în devize la capitolele „turism” au crescut în 1975 cu 42%, totalizând 622 milioane de dolari, iar transferurile emigranților au reprezentat 600 milioane de dolari (+ 11,7%). Criza economică din țările capitaliste s-a repercutat asupra încasărilor din navluri, care au scăzut cu 6,4%, la 763 milioane de dolari.

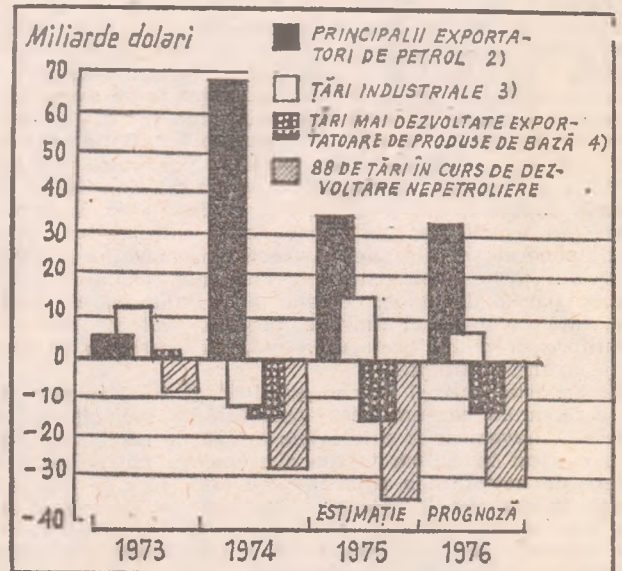
După date provizorii, Irlanda a cunoscut un deficit de plăți în sumă de 80—90 milioane lire irlandeze, față de circa 300 milioane de lire în 1974. Reducerea pasivului s-a datorat în bună parte evoluției comerțului exterior, în cadrul căruia exporturile au sporit anul trecut cu 26,9%, în timp ce importurile au crescut numai cu 4,4%.

...și o prognoză pe 1976

EXPERTII ai Fondului Monetar Internațional apreciază că în cursul acestui an nu se vor produce schimbări majore de locuri între principalele grupuri de țări din lumea ne-socialistă în ceea ce privește balanța plăților curente. Așa cum se poate vedea în grafic, vor avea loc însă oarecare modificări ale ordinelor de mărmi față de 1974. În speță, se va

reduce (sub 10 miliarde de dolari) excedentul însumat al țărilor capitaliste dezvoltate și se va micșora intrucivta deficitul țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. Țările ceva mai dezvoltate în exportul cărora produsele primare ocupă un loc apreciabil rămân în continuare în deficit pe ansamblul grupului, în timp ce excedentul marilor exportatori de petrol se menține la peste 30 miliarde de dolari.

BALANȚE ALE PLĂȚILOR CURENTE¹⁾

după IMF SURVEY - I.III. 1976

- 1) Bunuri, servicii și transferuri particulare.
- 2) Algeria, Bahrein, Indonezia, Iran, Irak, Kuweit, Libia, Nigeria, Oman, Qatar, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Venezuela.
- 3) Austria, Belgia-Luxemburg, Canada, Danemarca, Franța, R.F.G., Italia, Japonia, Olanda, Norvegia, Suedia, Elveția, Anglia, S.U.A.
- 4) Australia, Finlanda, Grecia, Islanda, Irlanda, Malta, Noua Zeelandă, Portugalia, Republica Sud-Africană, Spania, Turcia.

Evoluții monetare

PERIOADA 1—5 3. 1976 a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a cursului dolarului față de principalele valute occidentale. După ce la începutul perioadei piața valutară a „absorbit” efectul negativ al cifrelor balanței comerciale americane pe luna ianuarie a.c. — deficit de 72,6 milioane dolari, față de un excedent de 578,6 mil. dolari în decembrie 1975 — dolarul a înregistrat creșteri importante față de restul valutilor, atingând în scurt timp un nivel de circa 2,58 mărci vest-germane și respectiv 2.5930 franci elvețieni pentru un dolar, comparativ cu deschiderea de 2.5630 mărci și 2.5630 franci. La această evoluție au contribuit printre altele: creșterea dobânzilor în S.U.A., determinată de creșterea cererii de credite, care s-a reflectat și pe piața eurodepozitelor prin creșterea dobânzilor la depozitele în eurodolari, mărind astfel atractivitatea investițiilor în valuta americană; scăderea prețurilor cu ridicata în S.U.A. pe

luna februarie cu 0,5 la sută, comparativ cu luna ianuarie.

Faptul însă că dolarul a fost din nou folosit ca o valută „vehicol” pentru transferarea capitalurilor din valutele slabe (și în special din lira sterlină) în valutele tari (marca vest-germană și francul elvețian) a dus pe de altă parte la slăbirea valutei americane, cursul la sfârșitul perioadei fiind de circa 2,57 mărci, respectiv 2,5850 franci pentru un dolar.

Lira sterlină a atins cel mai scăzut nivel din istorie față de dolarul american, respectiv circa 1,98 dolari pentru 1 liră sterlină la închiderea piețelor valutare din acest interval. În ceea ce privește lira italiană, deschiderea pieței oficiale în Italia la 1 martie a.c. nu a dus la revenirea cursului valutei naționale ci, dimpotrivă, de la un nivel de circa 771 lire pentru un dolar la începutul intervalului, lira a cotat la sfârșitul intervalului circa 795 lire pentru 1 dolar, Banca Italiei fiind nevoită să intervină masiv pe piață pentru oprirea scăderii cursului.

O problemă prioritară a lumii contemporane: RIDICAREA ECONOMIEI ȚĂRILOR CEL MAI SLAB DEZVOLTATE

INȚELEGEREA corectă a potențialului de încordare și contradicții pe care il reprezintă actualmente o serie de situații de pe glob poate să se dovedească hotărâtoare pentru luarea de măsuri care să preîntâmpine înfruntări internaționale grave. Că subdezvoltarea constituie una din aceste situații este un adevăr rareori pus la îndoială astăzi în vreo parte a lumii.

„Perpetuarea subdezvoltării, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1975, are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale. Iată de ce putem aprecia că existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este o problemă fundamentală a zilelor noastre; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adâncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit!”.

Or, existența anume a unei tendințe de adâncire a decalajelor este clar sesizabilă într-un șir de evoluții din „lumea a treia”. Iar printre acestea starea și perspectivele economiei țărilor cel mai slab dezvoltate sint poate dintre cele mai preocupante.

Un spectru care trebuie îndepărtat

CATEGORIA țărilor cel mai slab dezvoltate, sau cel mai puțin avansate, din „lumea a treia” cuprinde prin definiție țările cele mai slabe în lumina unor indicatori economici și sociali hotărâtori (ca: venitul național pe locuitor, ponderea industriei prelucrătoare în venitul național, gradul de alfabetizare a populației), la care se adaugă țări incluse pe baza unor dezavantaje specifice datorate situației geografice: țări fără litoral și țări insulare deosebit de handicapate. O listă inițială de 25 de țări recunoscute de O.N.U. ca formând nucleul țărilor cel mai puțin avansate îngloba: Afganistanul, Benin (fost Dahomey), Bhutan, Botswana, Burundi, Ciad, Etiopia, Guineea, Haiti, Laos, Le-

sotho, Malawi, Maldive, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Samoa de Vest, Sikkim, Somalia, Sudan, Tanzania, Uganda, Volta Superioară, Yemen. În 1975 au fost adăugate la această listă patru țări: Bangladesh, Gambia, Republica Africa Centrală și Yemenul de Sud. Grupul țărilor cel mai puțin dezvoltate cuprinde astfel (pe baza datelor din 1973) o populație de 239 milioane de persoane, adică 13% din populația totală a țărilor în curs de dezvoltare (fără R.P. Chineză și Europa de sud). Citeva din caracteristicile economice care justifică includerea în acest grup sint ilustrate de datele din tabelul nr. 1.

Natura specială a problematicii țărilor cel mai puțin avansate și-a găsit oglindirea în Declarația difuzată de țara noastră la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. (septembrie 1975), document care expune „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale”. Țările în curs de dezvoltare, se arată în Declarație, ar putea fi grupate în prezent, din punct de vedere al venitului național pe locuitor, pe patru trepte, pe cea dintâi dintre ele situându-se țările cu un venit pe locuitor până la 200 de dolari. „Atenția trebuie concentrată, subliniază documentul românesc, către sprijinirea cu prioritate a țărilor care se găsesc pe prima treaptă, continuând în același timp sprijinul pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare aflate pe celelalte trepte (200—500 dolari, 500—1 000 dolari, 1 000—1 500 dolari — n.n.), astfel încât să se ajungă la dispariția împărțirii anacronice a lumii în state puternic dezvoltate economic și state slab dezvoltate, să se realizeze egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică, ținându-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărui stat”.

Necesitatea luării de măsuri grabnice și cit mai eficiente în favoarea țărilor cel mai slab dezvoltate este relevată consecvent de Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare — U.N.C.T.A.D. —, care se ocupă de problematica lor specială încă de la prima sa sesiune (1964). Ordinea de zi a celei de a IV-a sesiuni a Conferinței, care urmează să înceapă peste câteva săptămâni (Nairobi, 5—28 mai a.c.), prevede continuarea discutării acestei problematici în vederea luării de măsuri concrete, tocmai în lumina constatărilor dintr-un document pregătit pentru sesiune, în sensul că „perspectivele acestor țări rămân, cu câteva excepții, ex-

Tabel nr. 2
Tendințe pentru dezvoltare ale țărilor cel mai puțin avansate, comparativ cu celelalte țări în curs de dezvoltare, în dolari constanti pe locuitor (la prețurile din 1974).

	Țările cel mai puțin avansate		Celelalte țări în curs de dezvoltare	
	Media 1965-1968	1974	Media 1965-1968	1974
1. Puterea de cumpărare a exporturilor	22,2	12,8	49,4	62,2
2. Tranzacții totale de rezerve financiare din care:	8,2	11,4	18,3	20,8
Ajustor oficial pentru dezvoltare	(6,8)	(6,9)	(9,9)	(6,7)
Investații și donații ale țărilor din	(-)	(2,7)	(-)	(2,1)
3. Totalul serviciilor disponibile	22,4	24,2	67,7	83,9
4. Volumul importurilor	26,2	22,1	61,9	80,7
5. PIB pe locuitor ^a	141 ^b	102	248	316

a Fără principalele țări exportatoare de petrol
b Acordat de țările CEE și de instituțiile multilaterale
c Inclusive finanțele finanțate de CFAO prin facilitățile petroliere ale FMI
d În dolari la prețurile din 1973
Sursa: Document TD/191, 6 ianuarie 1976, p.6

trem de sumbre” și că situația celor mai multe dintre ele s-a agravat față de momentul ținerii sesiunii precedente, acum patru ani (TD/191, 6 ianuarie 1976). Măsurile adoptate până acum, se arată în document, nu au dat în ansamblu decât rezultate puțin importante — deși cele obținute au fost pozitive — în materie de asistență financiară și tehnică, iar în alte domenii nu se poate vorbi de rezultate concrete. „...Pare evident, arată experții U.N.C.T.A.D., că se face mult prea puțin pentru aceste țări și că, lucru poate și mai grav, ceea ce se preconizează a se face pentru ele este mult prea insuficient. Este urgent să fie înmulțite eforturile și să fie luate măsuri mai eficiente pentru a ajuta aceste țări să-și ridice bunăstarea economică și socială. De aceea Conferința trebuie să examineze măsurile pe care le poate lua imediat pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare cele mai slabe să îndepărteze spectrul unei mizerii permanente și tot mai mari”.

Evoluții recente puțin incurajatoare

PE CE DATE se sprijină aprecierile din documentul citat al U.N.C.T.A.D. asupra stării și perspectivelor economiei țărilor cel mai slab dezvoltate?

După ce în cursul anilor '60 produsul național brut pe locuitor a progresat în aceste țări, în expresie reală, cu numai 0,7% în medie pe an, primii ani ai celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare sint martori ai sistării de fapt a oricărui progres în acest domeniu. Are loc o plafonare care face să se îndepărteze din ce în ce mai mult speranța de a se putea realiza o creștere medie anuală de cel puțin 3,5% a venitului pe locuitor în țările respective, așa cum

Tabel nr. 1

Caracteristici ale economiei țărilor cel mai slab dezvoltate (agricultură, industrie, comerț exterior)

	Agricultură		Ind. local.		Comerț	
	% forței de muncă în populația sc-1973	% remun. în PIB ^a , 1973	% în PIB ^a , 1973	% în PIB ^a , 1972	% în PIB ^a , 1973	% în PIB ^a , 1972
Lista inițială						
Afganistan	82	51	11	6,8	17,4 ^d	
Benin	52	36	6	19,9	2,6	
Bhutan
Botswana	87	27	10	43,5	-	
Burundi	86	76	3	11,9	4,0	
Ciud	91	44	9	11,6	5,6	
Etiopia	85	49	11	10,1	1,5	
Guineea	83	27	10	15,9	2,9	
Haiti	83	49	10	8,9	41,9	
Laos	78	2,5	-	
Lesotho	89	37	3	14,6	3,2	
Malawi	87	46	15	19,6	6,2	
Maldive
Mali	91	34	14	9,8	5,6	
Nepal	92	68	14	3,5	19,2 ^b	
Niger	91	51	9	13,0	1,9	
Ruanda	91	51	15	10,8	4,5	
Samoa de Vest	29,2	-	
Sikkim
Somalia	82	32	8	14,3	0,7	
Sudan	80	37	9	22,3	-	
Tanzania	86	37	12	22,1	2,4	
Uganda	86	55	8	22,7	0,3	
Volta Superioară	89	38	14	6,2	-	
Yemen	73	71	3	1,6	-	
Total	85	47	10	14,2	3,9	
Lista edițională						
Bangladesh	75	56	8	6,9	50,5 ^b	
Gambia	84	50	3	43,6	-	
Africa Centrală	87	34	14	17,8	1,0	
Yemen de Sud	62	19	25	75,6	5,4	
Ansamblul TCD ^c	63	24	20	21,2	20,2	

a Produsul intern brut b În prețurile din 1972
c Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare
d Mai ales covoare e Mai ales țesături de lână.
Sursa: Document TD/B/AC.1/73/Add.1, 2 iunie 1975, tab.2,3,4 și 6.

preconizează Strategia internațională a dezvoltării. Numai trei țări din cadrul grupului — Botswana, Gambia și Malawi — au cunoscut în perioada 1970—1974 un ritm de creștere superior acestui minim. În cazul a 14 țări, cu o populație reprezentând aproape 80% din totalul locuitorilor pe întregul grup, creșterea medie anuală a fost mai mică decât 1%, iar dintre acestea, 10 țări cu peste jumătate din populația totală și-au văzut venitul pe locuitor regresiv în primii ani ai actualului deceniu.

O analiză pe sectoarele mari ale activității economice arată că producția agricolă, inclusiv producția agro-alimentară, care în anii '60 reușise să evolueze în pas cu creșterea demografică, a scăzut pe ansamblul grupului în anii 1970—1974. Indicatorii care oglindesc producția industriei prelucrătoare și activitatea de investiții arată și ei că în primii ani ai actualului deceniu rezultatele s-au deteriorat. La înrăutățirea situației a contribuit desigur seceta generală care a afectat în ultimul timp multe dintre țările cel mai slab dezvoltate, dar stagnarea de lungă durată a celor mai multe dintre ele reflectă, așa cum arată experții U.N.C.T.A.D., profunde dificultăți structurale. Iar criza economică mondială din 1974—1975 a mai agravat considerabil problemele întâmpinate.

Sub aspectele care prezintă un interes deosebit pentru U.N.C.T.A.D. — privind corelația dintre comerț și dezvoltare — dificultățile majore ale țărilor cel mai puțin avansate din „lumea a treia” rezultă înainte de toate din imposibilitatea aproape completă în care se află ele de a-și

Tabelul nr.3

Proiecții ale FNB pe locuitor în grupele mari de țări din lumea neocapitalistă, pe baza ritmurilor efective de creștere din anii 1970-1972, în dolari la prețurile din 1972

	Țări capitaliste dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare	Țările cel mai puțin avansate
FNB pe locuitor în 1973, efectiv	3841	247	96
FNB pe locuitor în 1980, proiecție	5089	306	100

Sursa: TD/B/AC.17/3, 10 iunie 1975, p.3

procura devize, fie prin sporirea încasărilor din export, fie prin înlocuirea efectivă de importuri (îndeosebi pe calea sporirii autonomiei alimentare), fie prin obținerea unui volum mai mare de ajutor. Datele din tabelul nr. 2 demonstrează, între altele, cât de dezavantajate sînt țările cel mai slab dezvoltate, chiar față de celelalte țări în curs de dezvoltare, sub raportul nivelului și dinamicii veniturilor în devize. Stagnarea în decurs de un deceniu (1965—1974) a produsului național brut real pe locuitor al țărilor cel mai slab dezvoltate nu poate să nu fie pusă în legătură cu acest handicap, influențele fiind însă desigur reciproce.

Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 2, puterea de cumpărare a exporturilor țărilor cel mai puțin avansate, exprimate în dolari constanți pe locuitor, a scăzut în 1974 față de mijlocul deceniului trecut cu 37%. Ce-i drept, transferul total de resurse financiare către aceste țări a crescut întrucîtva în intervalul menționat, iar partea relativă a ajutorului oficial pentru dezvoltare, acordat în condiții mai lesnicioase, ca și a aportului țărilor O.P.E.C., este mai mare în cazul țărilor cel

mai slab dezvoltate, decît în acela al restului țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Dar volumul total al devizelor disponibile a scăzut pentru cele dintîi, sub influența determinată a reducerii puterii de cumpărare a exporturilor lor, iar volumul importurilor pe locuitor s-a redus și el, reprezentînd în 1974 numai ceva mai mult de un sfert din acela al restului țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, față de aproape jumătate la mijlocul deceniului trecut.

Durabilitatea unor structuri

EXPERTII U.N.C.T.A.D. exprimă, pe fondul celor de mai sus, părerea că sporirea veniturilor în devize ale țărilor cel mai slab dezvoltate este totuși o sarcină mai ușor de realizat decît înlăturarea slăbiciunilor de structură ale economiei acestor țări (TD/191, p. 7). Nu mai puțin adevărat este însă că între cele două aspecte există o strînsă interdependență și că durabilitatea structurilor actuale defectuoase se opune atît ridicării venitului pe locuitor cît și sporirii încasărilor în devize. Structurile trebuie deci să stea în centrul preocupărilor atunci cînd se concep măsurile menite să reducă treptat rămînea în urmă a țărilor cel mai slab dezvoltate chiar față de celelalte țări ale „lumii a treia”, concomitent cu eforturile pentru reducerea marilor decalaje care despart ansamblul țărilor în curs de dezvoltare de țările industrializate. Ce evoluții se întrevăd în absența unor modificări structurale adînci, se poate constata pe exemplul unei prognoze pentru sfîrșitul deceniului actual (tabelul nr. 3).

Conform proiecțiilor respective, decalajul dintre ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate la indicatorul P.N.B. real pe locuitor crește de la 1 : 15,5 în 1973 la 1 : 16,6 în 1980. Aceasta confirmă o dată mai mult că necesitatea unor profunde modificări structurale, în proces și în slujba accelerării ritmurilor de creștere economică, este o problemă a tuturor țărilor lăsate de imperialism în stare de subdezvoltare. Dar în cazul țărilor cel mai puțin avansate decalajul respectiv crește în același interval de timp de la 1 : 40 la 1 : 50, ceea ce denotă că procesul de adîncire a decalajelor, dacă nu este contracarat eficient, are și o tendință de a se autoamplifica.

În ceva mai mare detaliu și limitat la corelațiile dinăuntrul „lumii a treia”, necesitatea accelerării prioritare a ritmurilor de creștere în țările cel mai slab dezvoltate și deci necesitatea atacării problemei structurilor rezultă din datele tabelului nr. 4.

Nevoia de resurse sporite

CĂILE de oprire a procesului de adîncire a decalajelor și de răsturnare a tendinței sînt în esență aceleași pentru toate țările în curs de dezvoltare. Dar în unele privințe există și deosebiri. Documentul pregătit pentru U.N.C.T.A.D. IV în problemele nucleului de țări cel mai puțin dezvoltate atrage atenția, între altele, asupra faptului că resursele lor interne pentru dezvoltare sînt deosebit de restrînse, dat fiind că aceste țări sînt puternic tri-

Tabel nr.4

Produsul național brut real pe locuitor al țărilor cel mai slab dezvoltate, 1973 și proiecții 1980, în dolari constanți la prețurile din 1972

Lista inițială	Variante 1980 ^a			
	1973	A	B	C
Afganistan	89	90	82	113
Benin	102	115	110	130
Bhutan	80	***	***	102
Botswana	247	316	1178	314
Burundi	66	46	86	84
Clad	83	70	55	106
Etiopia	85	98	79	111
Guineea	105	98	104	134
Haiti	116	104	138	148
Laos	63	71	51	80
Lesotho	97	104	103	123
Malawi	102	118	175	130
Maldiva	90	***	***	115
Mali	68	59	44	87
Nepal	84	84	78	107
Niger	102	119	56	130
Ruanda	73	80	76	93
Samoa de Vest	140	***	***	178
Sikkim	80	***	***	102
Somalia	101	98	129	129
Sudan	115	107	137	146
Tanzania	116	163	139	148
Uganda	134	158	123	170
Volta Superioară	68	83	69	87
Yemen	140	***	***	178
T o t a l	96	102	100	122

Lista adițională	1973	A	B	C
Bangladesh	75	81	70	95
Gambia	148	172	187	188
R. Africa Centrală	157	146	156	200
Yemen de Sud	106	71	77	135
Ansamblul TCD ^b	247	296	306	324

^a Variantele se bazează pe următoarele ipoteze: A - menținerea ritmurilor din anii 1960-1970; B - menținerea ritmurilor din anii 1970-1973; C - creștere medie anuală de 3,5%, conform Strategiei internaționale a dezvoltării.
^b Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.
Sursa: Document TD/B/AC.17/3/Add.1, 2 iunie 1975, tab.1.

butare unei agriculturii de subzistență, că disponibilitățile lor de cadre formate sînt foarte reduse etc. „Încă mult timp de acum încolo, se arată în document, nu se poate deci spera să se obțină altceva decît rezultate limitate pe planul mobilizării resurselor interne, și va fi necesară o asistență tehnică și financiară atît pentru întărirea eforturilor respective cît și pentru completarea lor... Este evident, din punctul de vedere al comunității internaționale, că vor fi necesare eforturi excepționale, și atunci cînd este vorba de întărirea măsurilor de politică comercială sau de sporirea fluxului de asistență tehnică și financiară, și pentru a face să progreseze capacitatea de import în măsura în care o cere accelerarea creșterii și ridicarea bunăstării economice și sociale” (pag. 7).

Implicit reiese încă o dată caracterul prioritar pe care trebuie să-l îmbrace preocuparea, sub diverse forme, a comunității internaționale pentru ridicarea economiei țărilor cel mai slab dezvoltate. În declarația care expune „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale” se relevă în mod explicit acest aspect. „Pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, se arată în declarație, România propune constituirea unui Fond de dezvoltare, administrat de O.N.U., care să fie repartizat, cu prioritate, statelor cu un venit național pe un locuitor sub 200 dolari”. Nu incape îndoială că astfel de propuneri se inscriu constructiv în ansamblul măsurilor proiectate să deschidă calea spre ieșirea din starea de subdezvoltare a unor țări în care trăiesc zeci și sute de milioane de oameni.

I. PĂDUREANU

Leipziger Messe
Deutsche
Demokratische
Republik

Tîrgul de la Leipzig — o manifestare internațională cu tradiție

TÎRGUL de la Leipzig este apreciat în toată lumea datorită posibilităților de stimulare a comerțului și a colaborării internaționale pe care le oferă. Iată spre ilustrare câteva cifre cu privire la ediția de primăvară care are loc între 14 și 21 martie 1976. Conducerea târgului se așteaptă ca la această manifestare să participe 9 000 de expozanți din circa 60 de țări. Aceștia ocupă o suprafață de circa 340 000 mp. partea principală revenind, corespunzător profilului târgului de primăvară, unor ramuri ca metalurgia, construcția de mașini și utilaje grele, mașini-unelte, mașini agricole, utilaje pentru construcții, mașini pentru industria alimentară și mașini de ambalat, electrotehnica și tehnica de automatizare, telecomunicații, aparate de măsurat și instrumente de precizie, iar din sfera bunurilor de consum — textile și confecții, sticlă și ceramică, produse ale poligrafiei și alimente.

Vor fi reprezentate circa 4 200 de întreprinderi de comerț exterior și întreprinderi industriale din R.D.G., care vor expune produse industriale și bunuri de consum de înaltă calitate. Cel mai mare expozant dintre țările socialiste este din nou U.R.S.S. Afară de aceasta la Leipzig participă România, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Cuba, R. P. Mongolă, R. D. Vietnam, R. P. D. Coreeană și R. P. Chineză.

Republica Socialistă România ocupă în cadrul târgului de primăvară o suprafață totală de aproape 1 500 mp și expune produse din 10 ramuri ale economiei. Produse selecționate pentru export vor fi ex-

puse de 17 întreprinderi de comerț exterior românești, care vor avea și birouri pentru tratative. Locul central printre expozanții românești îl ocupă produsele electrotehnicii și ale construcției de mașini. Pot fi relevate în mod deosebit, în cadrul pavilioanelor, mașinile-unelte și mașinile pentru industria alimentară, iar în aer liber, utilajele pentru construcții și mașinile agricole. Afară de aceasta România va participa și cu produse ale metalurgiei. În pavilioanele de expoziție din centrul orașului Leipzig, este prevăzută participarea întreprinderilor de comerț exterior românești cu produse alimentare la Messehof și cu tipărituri la Messehaus am Markt.

Ținând seama și de produsele expuse de R.D.G., la Leipzig se poate obține ca nicăieri altundeva o privire asupra potențialului economic mereu crescând al țărilor membre ale C.A.E.R. Totodată, lucru deosebit de important pentru o activitate expozițională rațională, există aici posibilități concentrate de contact cu majoritatea întreprinderilor de comerț exterior din aceste țări și din celelalte țări socialiste participante.

Peste 20 de țări în curs de dezvoltare, ca India, Irak, Republica Arabă Siria, Algeria, Nigeria, Brazilia, Argentina, precum și — pentru prima dată — Peru și Malaezia, vor participa cu expoziții colective oficiale. Până în prezent s-au anunțat participarea circa 2 200 de expozanți din circa 27 de țări capitaliste, ca de exemplu Australia, Belgia, R.F.G., Franța, Anglia, Italia, Japonia, Olanda, Austria, Suedia, Elveția, S.U.A.

Caracterul internațional al manifestării care reiese din cele mai de sus, constituie o bază solidă a desfășurării târgului și a schimbului de experiență științifico-tehnic.

Participarea reprezentativă în cadrul diferitelor ramuri oferă condiții optime pentru tranzacții și obținerea de informații atât expozanților cât și vizitatorilor specialiști din domeniul comerțului, producției și cercetării. Astfel, de exemplu, în ramurile metalurgie, construcția de mașini și utilaje grele, sînt reprezentate aproape fără excepție țările socialiste, precum și firme de vîrf din Europa occidentală și Japonia.

Bineînțeles că este important de a valorifica această ofertă bogată. De aceea se organizează, spre exemplu, grupe de specialitate care scot în evidență segmente importante ale ofertei unei ramuri. În cadrul programului târgului de primăvară sînt prevăzute grupele „mașini speciale”, „prelucrarea datelor”, „tehnica de automatizare”, „tehnica ambalajelor” și „confecții”. Acestea vor fi completate cu cicluri de conferințe despre diverse produse expuse, cu conferințe de presă specializate și cu contacte organizate între producători și utilizatori. Afară de conferințele menționate, concomitent cu desfășurarea grupelor de specialitate și cu manifestările pe ramurile principale se organizează un bogat program de manifestări tehnico-științifice. Printre acestea se vor număra simpozioane, colocvii și conferințe internaționale, în cadrul cărora vor fi lămurite importante probleme de producție și organizare.

În concluzie, se poate spune că târgul de la Leipzig oferă o platformă internațională atât expozanților cât și vizitatorilor, atât celor veniți pentru achiziții cât și experților în domeniul tehnicii.

Friedel LORKE

director general adjunct al Tîrgului de la Leipzig

DATE DE PROGNOZĂ

Dinamici în consumul de mase plastice

STATISTICILE referitoare la consumul de mase plastice pe locuitor în țările Europei occidentale evidențiază că în perioada 1970—1974 acesta a crescut într-un ritm susținut (cu o medie anuală de 11,4%), trecînd de la 29,6 kg la 45,5 kg. În 1974, industriei de ambalaje din țările respective i-au revenit peste 61% din consumul total de polietilenă, circa 40% din cel de polistiren, un sfert din consumul de polipropilenă etc.; industria materialelor de construcții deținea circa 63% din consumul de acetati polivinilici, aproape 50% din cel de policlorură de vinil, 33% din cel de aminoplaste, mai

mult de un sfert din consumul de poliester etc.; construcțiile de mașini (inclusiv mijloace de transport) absorb mai mult de trei sferturi din consumul unor rășini, 35% din cel de poliesteri și de poliuretani, mai mult de un sfert din consumul de polipropilenă etc.

După aprecierea specialiștilor, consumul de mase plastice în Europa occidentală va crește în continuare, chiar dacă ritmul înregistrat va fi întrucîtva mai lent decît în primii ani ai actualului deceniu. După cum se vede din tabelul alăturat, producția de ambalaje, industria construcțiilor, industria construcției de mașini și industria mobilei vor rămîne și în 1980 principalii consumatori de mase plastice (mai mult de trei părți din consumul total), ultima ramură urmînd să

Consumul de mase plastice în Europa occidentală

Ramura	1974		Ritmul mediu anual de creștere a consumului în 1975-1980 (%)	Previțiuni pentru 1980 (mil. tone)
	mil. tone	pondera în consumul total (%)		
Producția de ambalaje	4,3	28	7,4	6,6
Industria construcțiilor	3,56	cca. 23	6,8	5,3
Industria mobilei	cca. 2,0	12,9	8,3	3,2
Construcții de mașini (cu caracter general)	2,1	13,6	5,5	2,9
Agricultura	0,4	2,6	8,4	0,65
Industria electrotehnică	0,7	4,5	7,8	1,1
Producția de articole casnice	0,6	3,9	8,0	0,95
Producția de jucării	0,46	3,0	8,5	0,75
Alte domenii	1,3	8,5	...	2,25
Total	15,4	100	7,5	23,70

Sursa: "European Chemical News", 14 XI 1975.

cunoască — alături de agricultură și producția de jucării — o creștere comparativ mai

rapidă a consumului de mase plastice.

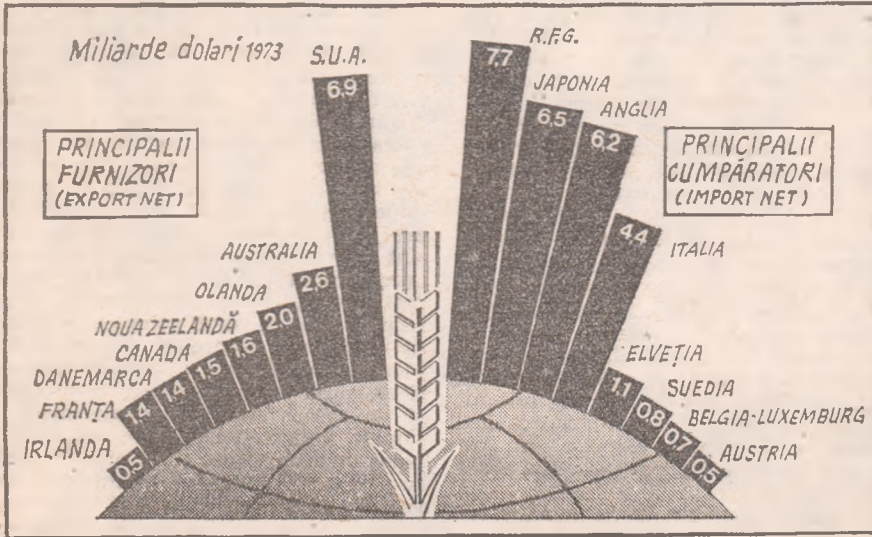
N. P.

Comerțul agricol

SCHIMBURILE comerciale cu produse agricole însumează anual sume con-

rabile în țările occidentale dezvoltate. Multe din ele sînt atît exportatoare cît și importatoare de asemenea produse, însă balanța, cum se poate vedea din grafic, se încheie în mod foarte diferit pentru diversele țări. Datele, referitoare la anul 1973 pentru care s-au publicat recent cifrele definitive, exprimă în miliarde de dolari excedentul exporturilor, respectiv al importurilor, pentru 16 țări capitaliste. Pentru ilustrare: în cazul R.F.G. excedentul importurilor rezultă dintr-un export de 3,2 miliarde de dolari, supracompensat de un import total în valoare de 10,9 miliarde.

(după VDI-NACHRICHTEN)

rilor străine, guvernul englez a creat anul trecut o societate de stat, preconizându-se ca aceasta să dețină o pondere apreciabilă în prospectarea și valorificarea zăcămintelor de țitei din sectorul amintit al Mării Nordului.

Tablouri, profituri, speculanți

ÎN JURUL pictorilor și în general al artiștilor plastici din Occident, odată ce căpătă notorietate, se agită traficanții avizi de profituri, care nu se dau în lături de la falsuri și ilegalități pentru a-și atinge scopurile.

Galeria de pictură Marlborough din New York, unul din cele mai importante centre unde se perfectează tranzacții cu opere de artă, a fost condamnată recent la plata unei amenzi de 3,3 milioane dolari. Sentința a fost dată după un proces care a durat patru ani și s-a ocupat de moștenirea lui Mark Rothko, un pictor abstractiionist care s-a sinucis în 1970, lăsînd în urma lui 800 de tablouri. Acestea au fost evaluate la aproximativ 30 milioane dolari. Dar, la numai trei săptămîni de la certificarea testamentului, galeria Marlborough a reușit să achiziționeze 100 de tablouri la prețul de numai 18 000 dolari fiecare; multe din ele au fost revindute ulterior la un preț de zece ori mai mare. Galeria a preluat de asemenea spre vînzare celelalte 700 de tablouri, percepînd „modestul“ comision de 50%. Cum a putut galeria Marlborough să obțină condiții atît de favorabile? Simplu: prin numirea a doi dintre cei trei executori ai testamentului lui Rothko în posturi de conducere a galeriei.

Minereu de fier prin conducte

ÎN R.P.D. COREEANĂ a intrat nu de mult în funcțiune o importantă conductă pentru transportul minereului de fier (concentrat) de la exploatarea minieră Musan la uzina siderurgică Kimchak. Considerată, atît prin lungimea sa (de 98 km) cît și prin traseul dificil pe care-l străbate (între altele, escaladează un lanț de munți la o înălțime de peste 1 500 m), drept unică în lume, conducta — împreună cu instalațiile de pompare și de tratament al minereului la cele două capete — a fost realizată în ceva mai mult de un an, în întregime cu echipament și materiale autohtone. În condiții de automatizare și comandă de la distanță, conducta furnizează cantități sporite de minereu de fier uzinei Kimchak, ale cărei capacități au fost extinse în ultimii ani. În viitor, este prevăzută instalarea unor conducte similare, care vor transporta cărbunele extras la Deukcheun, sarea de pe litoralul vestic, cimentul produs la Suncheun sau minereul extras la Keumdeuk, prețul de cost al transportului fiind de șapte ori mai redus decît pe calea ferată.

Creditorii Americii

DEȘI țară net creditoare în relațiile sale financiare externe, Statele Unite nu au numai debitori. De exemplu, deținînd aproximativ 1/3 din suma totală a bonurilor de tezaur ale S.U.A. vîndute în străinătate (20 miliarde de dolari), R.F.G. este cel mai important creditor străin al acestei țări. Totalul datoriei publice a Statelor Unite se ridică în prezent la 590 miliarde dolari, din care 66 miliarde sînt datorii externe. După suma bonurilor de tezaur deținute, R.F.G. este urmată de Japonia, cu 8,7 mi-

liarde dolari, Franța cu 6,2 miliarde, Arabia Saudită cu 4,5 miliarde, Elveția cu 3,5 miliarde, Canada cu 3,1 miliarde, Olanda cu 2,4 miliarde, Suedia cu 2,1 miliarde dolari. Cu sume variînd între 200 și 600 milioane de dolari, printre creditorii Americii mai figurează Iranul, Libia, Irakul și Kuweitul.

Petrolul submarin sub presiunea concurenței

RECENTA dare în exploatare a primelor zăcăminte de țitei din sectorul englez al Mării Nordului a prilejuit și apariția unor informații suplimentare privind ambianța în care se desfășoară valorificarea acestei bogății. După cum se știe, societățile engleze — primele interesate în acest domeniu — s-au lovit de concurența acerbă a companiilor străine, în primul rînd a celor din S.U.A. care dispuneau de o bogată experiență în domeniul prospecțiilor submarine și al exploatării zăcămintelor respective de țitei și gaze. Se apreciază acum că în 1974 în industria petrolieră și ramurile conexe, ocupate cu operațiunile amintite în sectorul englez al Mării Nordului, activau peste 370 de filiale ale unor companii americane ca Exxon, Gulf Oil, Mobil Oil, Texaco ș.a. În același an din cele 237 de companii care obținuseră licențe pentru prospectarea și extracția țiteiului în acest sector, 99 erau americane și dețineau 44% din întreaga suprafață concesionată (față de 75 și 33% în cazul societăților engleze). Lor le revin în exploatare exclusivă sau sub formă de participare patru cincimi din zăcămintele a căror valorificare poate fi realizată în condiții rentabile.

În fața ofensivei susținute a monopolu-

Oră de vară

DUPĂ un experiment care a durat trei ani, Anglia a revenit la folosirea și a timpului de iarnă, mai ales în urma insistențelor venite din Scoția, unde în timpul iernii se luminează de ziuă sensibil mai tirziu decît în sudul țării. Italia a introdus deja timpul său de vară, utilizat mai puține luni pe an decît cel englez, iar Franța îl va introduce pe al său în acest an, pe o perioadă diferită de a fiecăreia din cele

două țări menționate anterior. În felul acesta, timpul englez va fi mereu cu o oră înaintea celui de pe continent, ceea ce va crea o serie de probleme în cadrul Pieței Comune. Decalajul de o oră amplifică diferența deja existentă între orele de începere a programului birourilor în Anglia și în majoritatea țărilor partenere de pe continent, fapt care l-a inspirat și pe caricaturistul revistei *The Economist*. Comunicățiile telefonice și telex peste Canalul Mincii trebuie să se aglomereze într-un interval mai restrîns de timp, iar oameni de afaceri de pe continent care pleacă în Anglia ajung acolo spre sfîrșitul dimineții, în timp ce cei englezi venind pe continent au timp să rezolve o serie de probleme pînă la ora prînzului.

GLOSAR

Unitatea de cont europeană

Unitatea de cont europeană (U.C.E.) este o monedă de cont (adică o monedă fictivă) în cadrul Pieței comune, creată din necesitatea de a face față dificultăților decurgând din diversitatea monedelor în cadrul acestei organizații și din flotarea aproape generalizată.

U.C.E. este o monedă de cont de tip „coș”; ea se definește cu ajutorul unui grup de monede, respectiv al monedelor celor nouă țări ale C.E.E. Cantitățile din cele nouă monede care formează „coșul” sunt fixe (0,828 mărci vest-germane, 0,0885 lire sterline, 1,15 franci francezi, 109 lire italiene, 0,286 guldeni olandezi, 3,66 franci belgieni, 0,14 franci luxemburghezi, 0,217 coroane daneze, 0,00759 lire irlandeze). Ele au fost stabilite pe baza valorii inițiale a U.C.E. care era de 1,20635 dolari S.U.A. la 28 iunie 1974, aplicând un coeficient de ponderare ce reflectă contribuția fiecărei țări membre la produsul național brut însumat și la comerțul intracomunitar.

Calculul mărimii U.C.E. se efectuează zilnic de serviciile Comisiei C.E.E. în fiecare din cele nouă monede ale „coșului”, ca și în celelalte monede mai importante, valoarea respectivă fiind dată publicității. Cantitățile din fiecare monedă națională sunt evaluate mai întâi într-o monedă (francul belgian) la cursul oficial al zilei de la Bruxelles, obținându-se astfel valoarea „coșului” (adică a U.C.E.) în francii belgieni. Convertind suma obținută în fiecare din celelalte opt monede ale „coșului”, pe baza cursului oficial al zilei de pe piața națională respectivă, se obține mărimea U.C.E. în aceste monede.

Cursul U.C.E. exprimat în oricare din cele nouă monede variază de la o zi la alta, deoarece cursurile valutare ale monedelor respective nu rămân fixe, ci se modifică continuu.

În cadrul Pieței comune U.C.E. a fost adoptată până acum de Fondul european de dezvoltare, de Banca europeană de investiții, iar de la 1 ianuarie 1976 și de Comunitatea europeană a cărbunelui și oțelului, urmând ca în perspectivă să fie utilizată și pentru exprimarea bugetului C.E.E. (pentru care se utilizează în prezent o unitate de cont bazată pe paritățile aur).

D. D.

Scurt istoric al migrației

FAȚĂ de datele prezentate în nr. 8/1976 al revistei, câteva elemente în plus de ordin istoric mi se par interesante. În perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial, puțini oameni politici întrezăreau proporțiile pe care avea să le capete, în următorul sfert de veac, migrația internațională a forței de muncă în Europa occidentală. În 1946 Elveția număra doar 50 000 de muncitori veniți din Italia, pentru ca astăzi să aibă de șapte ori mai mulți, plus câteva sute de mii de muncitori veniți din alte țări decât Italia. În 1955 R.F.G. număra numai 80 000 de muncitori „oaspeți”, pentru ca în 1964 să fi atins deja nivelul de 1 milion. În 1973 numărul muncitorilor străini din R.F.G. depășea 2,5 milioane. Două treimi din muncitorii migranți din

Piața Comună se află în Franța și în R.F.G. De notat că dacă în 1960 circa trei sferturi din muncitorii străini din C.E.E. proveneau din țări membre ale acesteia, în special din Italia, în prezent proporția imigranților intracomunitari a scăzut la un sfert, în favoarea celor din afara C.E.E. (turci, spanioli, portughezi, nord-africani etc.).

Migrația a contribuit la susținerea creșterii economice mai rapide din Europa occidentală în perioada postbelică. Este un lux pe care nu ni-l mai putem permite, spunea președintele Franței, în vara anului trecut.

Ion Uimeanu
București

Apele României

Gh. Gorincu, Suceava — Țara noastră numără peste 3400 de lacuri, în genere de mici dimensiuni (peste 90% au sub un 1 km² suprafață). Deși nu acoperă decât 1,1% din suprafața țării, ele au o va-

loare economică incontestabilă, majoritatea având și o importanță turistică.

Riurile țării noastre sînt și ele mici (97% din total sînt mai scurte de 50 km). Datorită climatului continental, o caracteristică esențială a rețelei hidrografice din România este variația accentuată de nivel a apelor riurilor în cursul anului. În special riurile de cîmpie prezintă contraste mari de nivel, putînd ajunge în același an de la regim de inundație la secare totală. Sub raportul debitului la vărsare, după Dunăre (6500 m³/s la Tulcea), se situează Siretul (225 m³/s), Mureșul (165 m³/s), Oltul (164 m³/s). Someșul (118 m³/s) etc. În timpul calamităților din 1970, debitul Someșului a ajuns la 3342 m³/s.

Programul național de amenajare a bazinelor hidrografice, ce stabilește criteriile și măsurile de gospodărire complexă a tuturor apelor țării, are în vedere, în primul rînd, folosirea rațională a resurselor noastre de apă și menținerea lor într-o stare cit mai bună, asigurarea aprovizionării corespunzătoare cu apă atît a populației, cit și a industriei și agriculturii, în orice condiții climatice. El urmărește, totodată, ca prin lucrări de îndiguiri și crearea de baraje localitățile și suprafețele agricole să fie apărate de inundații, acordînd în același timp atenție valorificării potențialului hidroenergetic și prevenirii și combaterii poluării apelor.

La sfîrșitul anului 1975, suprafața amenajată pentru irigații era de 1474 mii de hectare, la care în primăvara acestui an se vor adăuga încă 256 mii de hectare aflate într-un stadiu avansat de amenajare. În actualul cincinal vor fi în total amenajate pentru irigații circa un milion de hectare.

Lobby

Raluca Teodoru, Calafat — 1) Prin lobby se înțelege un grup de persoane care reprezintă anumite interese comune (de exemplu, lobby-ul automobilului) și care exercită presiuni încercînd să determine organele legislative din țara respectivă — prin convingerea personală a membrilor acestora, prin publicații etc. — să se pronunțe și să voteze în favoarea sau împotriva unei măsuri legislative în domeniul respectiv de interese.

2) Noțiunea de dividend desemnează partea din profitul unei societăți pe acțiuni care revine fiecărui acționar în raport cu acțiunile pe care le posedă.

Sistemul metric

Ilie Georgescu, Orăștie — Există cinci țări care nu au optat încă pentru sistemul metric. Ele sînt Birmania, Brunei, Liberia, Republica Arabă Yemen și Republica Democratică Populară a Yemenului.

În Anglia evoluția către sistemul metric este considerată acum ireversibilă, dar termenul limită avut inițial în vedere — sfîrșitul anului 1975 — nu a fost respectat. Se estimează că vor mai fi necesari cinci ani pentru introducerea completă a sistemului metric. Cea mai mare rămînere în urmă se semnalează la bunurile de larg consum. Prima încercare de legiferare a sistemului metric a fost întreprinsă de Parlamentul englez în 1790.

În Australia tranziția spre sistemul metric este realizată în proporție cu mult peste 50%, o serie de ramuri utilizînd acum numai sistemul metric. Înlocuirea indicatoarelor de distanță și viteză pe șoselele Australiei a fost efectuată în câteva săptămîni. Irlanda a terminat la sfîrșitul lui 1975 adoptarea sistemului metric, iar Noua Zeelandă o va termina în cursul anului curent. Decisă în 1970 în Canada, tranziția spre metru va atinge punctul final în 1977—1978. Previțiunile meteorologice se fac din primăvara trecută numai în grade Celsius, iar pe o serie de șosele, alături de vechile indicatoare au apărut și unele în kilometri. Pînă la sfîrșitul lui 1975, sistemul metric a fost adoptat în proporție de 70% și în Nigeria.

În S.U.A. Congresul a adoptat în 1974 o lege prin care se alocă 40 miliarde de dolari în următorii patru ani financiari pentru rîspîndirea cunoașterii acestui sistem internațional de măsuri și greutăți.

Symphonie

Gheorghe Lupășcu. — Satelitul artificial franco-german „Symphonie” se află în prezent pe o orbită staționară deasupra Oceanului Atlantic și este utilizat, cu titlu provizoriu, de O.N.U. și instituțiile sale specializate.

Despăgubiri

Lucian Costescu, Timișoara — Cel mai mare accident din istoria aviației rămîne cel din martie 1974 cînd un avion de tipul DC-10 al companiei aeriene turce, avînd 346 de persoane la bord, s-a prăbușit lîngă Paris, cînd după decolare, după

ce și-a pierdut ușa de la compartimentul de bagaje. Un tribunal din Los Angeles a obligat de curînd firma americană constructoare — McDonnell-Douglas General Dynamic — să plătească despăgubiri importante.

Potențial european

Valeria Albușescu, Galați — Într-adevăr, deși cuprinde numai o cincime din populația lumii, Europa se situează pe primul loc printre continentele sau regiunile lumii în ceea ce privește potențialul economic și tehnico-stiințific. Astfel, după cum arăta recent revista *Mejdunarodnaia jizni*, în țările europene se creează circa 47% din venitul național mondial și aproximativ 55% din producția industrială de pe glob; totodată, ele participă cu 54% la exporturile mondiale. Cit despre cadrele științifice care lucrează în țările europene, acestea reprezintă circa jumătate din efectivul lor mondial.

Roma

Gheorghe Fierbinteanu, Craiova — Ambele cifre sînt corecte: Roma a devenit capitala Italiei în 1871, iar Italia a intrat în O.N.U. la 14 decembrie 1955, adică odată cu țara noastră.

Ecartament

Mircea Babeș, Teiuș — Ecartamentul de 1.435 m, decretat ecartament normal, este cel pe care l-a avut prima cale ferată cu tracțiune mecanică din lume (Liverpool-Manchester, în Anglia). În unele țări ecartamentul este mai larg decît cel normal. Astfel, în U.R.S.S. căile ferate au un ecartament de 1.524 m, iar în Spania și în țările Americii de Sud — de 1.626 m. În același timp există și căi ferate înguste, cu ecartamentul mai mic de 1.435 m (industriale, forestiere, miniere, agricole etc.).

În țara noastră există și căi ferate cu ecartament larg, ca de exemplu în Maramureș, între Cimpulung pe Tisa și Valea Vișeuului (37 km), unde calea ferată este „încălcată” (adică are patru șine), ambele localități avînd stații de frontieră spre rețeaua feroviară sovietică. Calea largă pe porțiunea respectivă poartă numele de linie de peaj. Prin peaj se înțelege dreptul de a folosi o cale ferată străină pentru transportul de mărfuri cu vehicule proprii.

PRODUCȚIA DE MĂRFURI ȘI BANII

(Urmare din pag. 17)

Valoarea nu este dată însă de mărimea timpului de muncă individual cheltuit de fiecare producător ci de **timpul de muncă socialmente necesar**. Acesta reprezintă **timpul de muncă necesar pentru producerea unei anumite valori de întrebuințare în condițiile de producție predominante, normale din punct de vedere social și la media socială de îndeminare și intensitate a muncii**.

În condițiile producției de mărfuri bazate pe proprietatea privată, stabilirea timpului de muncă socialmente necesar are loc în mod anarhic, pe piață, în procesul luptei de concurență între producători. Să presupunem că cererea de stofă este de 10 000 m și că această cantitate de stofă este produsă de trei categorii de producători care se diferențiază între ei după timpul de muncă individual cheltuit pentru producerea unui metru de stofă :

- categoria I — cheltuiesc 1 oră/m și aduc pe piață 10 000 m
- categoria II — " 2 ore/m " " " " 85 000 m
- categoria III — " 3 ore/m " " " " 5 000 m

În procesul luptei de concurență între producătorii din cele trei categorii, categoria a II-a își impune prețul pe piață deoarece această categorie de producători a adus pe piață cantitatea cea mai mare de stofă, care satisface majoritatea covârșitoare a cererii, timpul lor de muncă individual devenind timp de muncă socialmente necesar. Timpul de muncă socialmente necesar nu este deci o medie aritmetică, ci o medie socială : este timpul de muncă individual al producătorilor care lucrează în condiții medii de producție, cele mai răspândite în ramura respectivă. Timpul de muncă socialmente necesar nu este o mărime fixă, constantă, ci se modifică odată cu dezvoltarea forțelor de producție.

Banii și funcțiile lor

X marfă A = Y marfă B.

Această formă a devenit tot mai greoaie pe măsura sporirii și diversificării valorilor de întrebuințare care formau obiectul schimbului. Se simțea nevoia desprinderii din lumea mărfurilor a unei mărfi speciale, care să joace rol de echivalent general — adică să măsoare valoarea și să se poată schimba cu toate celelalte mărfuri. Rolul de echivalent general a fost jucat la început de diferite mărfuri : vitele, blănurile, sarea, tutunul etc. Ulterior acest rol a fost preluat de metale, întâi arama, apoi aurul, apreciat pentru calitățile fizico-chimice deosebite pe care le are. Trecerea la utilizarea unei mărfi unice ca echivalent general marchează apariția **formei bani a valorii**. **Banii reprezintă o marfă specială, separată din cadrul mărfurilor la capătul unui îndelungat proces de dezvoltare a producției și schimbului de mărfuri, care îndeplinește funcția socială de echivalent general al tuturor celorlalte mărfuri.**

Banii îndeplinesc o serie de funcții care s-au dezvoltat treptat odată cu circulația mărfurilor și anume : măsură a valorii, mijloc de circulație, mijloc de teaurizare și de acumulare, mijloc de plată, bani universali.

Banii ca măsură a valorii, reprezintă principala funcție a banilor, care constă în aceea că ei servesc pentru a măsura valoarea mărfurilor. **Valoarea mărfurilor exprimată în bani poartă denumirea de preț**. Banii pot îndeplini această funcție în mod imaginar nefiind necesară prezența lor alături de marfa a cărei valoare se măsoară. Funcția de măsură a valorii se exercită prin **etalonul prețurilor**, care reprezintă o cantitate determinată de aur pe care o conține unitatea monetară a unei țări și care servește la măsurarea prețurilor tuturor mărfurilor.

Banii ca mijloc de circulație. În această funcție banii servesc ca intermediar general în schimbul de mărfuri. Pentru aceasta banii trebuie să existe efectiv în momentul efectuării schimbului. Odată cu apariția acestei funcții schimbul se scindează în două acte distincte : M-B (vânzarea) și B-M (cumpărarea).

Banii ca mijloc de teaurizare și de acumulare. Apărind în calitate de reprezentanți autentici ai valorii, ca întruchipare a avuției sociale, banii sînt scoși din circulație și transformați în tezaur particular. Pentru a putea fi teaurizați banii trebuie să aibă valoare intrinsecă. Teaurizarea este specifică orinduitorilor precapitaliste. În capitalism, banii servesc ca mijloc de acumulare capitalistă, adică de sporire a proporțiilor capitalului.

Banii ca mijloc de plată. Această funcție ia naștere în legătură cu apariția și dezvoltarea relațiilor de credit. Ea constă în stingerea obligațiilor rezultate din vânzarea mărfurilor pe credit. Banii servesc ca mijloc de plată și atunci cînd se restituie împrumuturi bănești, cînd se achită impozitele, chiria, salariile etc.

În funcția de **bani universali**, dezbrăcînd forma de monedă națională, ei servesc la plata mărfurilor cumpărate în cadrul comerțului internațional constituind mijloc general de schimb. Banii universali servesc și ca mijloc de plată universal și apar ca o cantitate de metal specificată în legea de emisiune din fiecare țară cînd se achită diferite obligații între țări. Banii universali apar ca întruchipare absolută a avuției, cînd aurul este transferat dintr-o țară în alta. Funcția de bani universali este îndeplinită de aur.

La începutul producției de mărfuri, schimbul se efectua în natură, sub forma trocului, adică

noua unitate, cel puțin cinci ani. În cazul incapacității temporare de muncă veți primi numai 50% din retribuția tarifară de încadrare în loc de 65% cit ați primit, în cazul trecerii la noua unitate pentru transfer.

Absolvent

Ing. MIRCEA VINTILĂ, Alexandria — Modul de retribuire, în situația dv este reglementat de art. 35 (c) din Legea retribuiri. Aici se prevede că cei care la data promovării examenului de diplomă sau licență în învățămîntul superior au o vechime de cel puțin patru ani ca muncitori, maiștri sau în funcții medii, în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează la nivelul de bază a funcției unde au fost repartizați să lucreze după absolvire sau la o retribuție care să le asigure o creștere a retribuției cu o clasă.

revista economica

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 10
DIN 12 MARTIE 1976

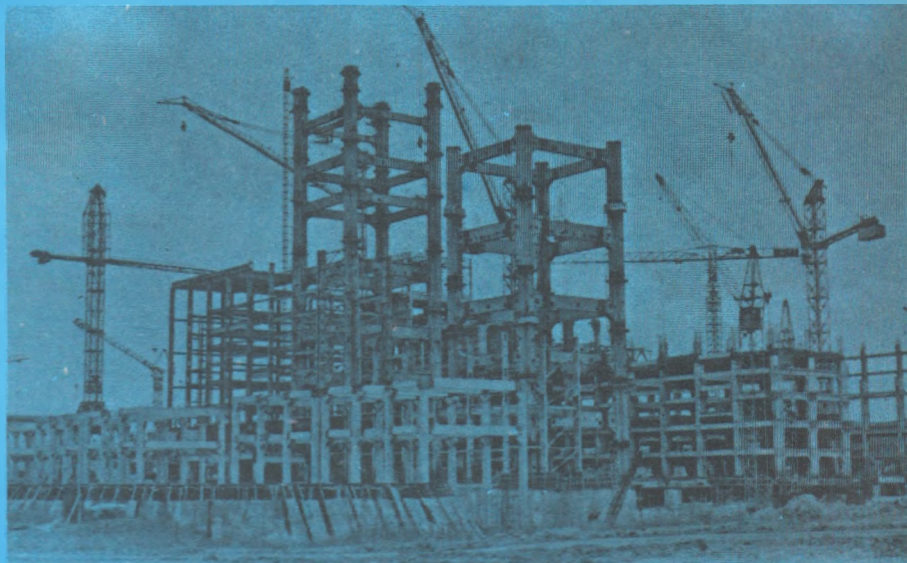
— FAURIREA SOCIETĂȚII SOCIALE MULTILATERAL DEZVOLTATE. Dezvoltarea serviciilor în cadrul modernizării structurii economiei naționale (dr. N. Nichita, dr. I. Mărculescu)	1
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Cincinalul 1976—1980: structuri, ritmuri, eficiență. Utilizarea cu înaltă eficiență a fondului național de dezvoltare economico-socială (Gh. Obreja)	3
— Plan ● angajamente: cum le realizăm? Pe șantierul de investiții — folosirea judicioasă a materialelor (Maria Ioniță, Constantin Donose)	5
— Experiențe în actualitate: Organizarea producției de legume (ing. Nicolae Babici)	7
— Un program amplu de amenajare a potențialului hidroenergetic (Al. Nourescu)	8
— Noi resurse în circuitul economic. Deșeurile menajere, sursă de materii prime și de energie (ing. Stelian Dumitrescu)	10
— Creșterea gradului de prelucrare a produselor exportate	12
— Dezbateri „R.E.”. Zonarea turistică — componentă a sistematizării teritoriului (II)	13
CONDUCERE-ORGANIZARE	
— Perfecționarea sistemului informațional în sprijinul conducerii economice (dr. I. Bati)	15
CONSULTAȚIE	
— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul superior economic. Producția de mărfuri și banii în condițiile proprietății private (lector dr. S. Lintaru)	17
TEORII ● IDEI	
— Omul ● tehnica ● mediul. Alimentație rațională și implicații economico-sociale (C. Ionescu -Tirgoviste)	18
— Dinamica ideilor	21
— Școli — curente — economiști: Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (II) (Vasile Pilat)	22
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Umbra inflației și eclipsele teoriei (dr. Costin Kirîțescu)	24
— Documentar. O problemă prioritară a lumii contemporane: Ridicarea economiei țărilor cel mai slab dezvoltate (I. Pădureanu)	27
— Tîrgul de la Leipzig — o manifestare internațională cu tradiție (Friedel Lorke, director general adjunct al Tîrgului de la Leipzig)	29
— Mondorama	30
— Curier: Întrebări-Răspunsuri	31
Redacția și administrația : Calea Doroobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69	
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București	
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”	

CURIER

Desfacerea contractului de muncă

CONSTANTIN GHEORGHE, Tirgoviste — Potrivit art. 200 (1) din legea retribuiri după cantitatea și calitatea muncii, retribuția persoanelor al căror contract de muncă a fost desființat din proprie inițiativă — demisie — și se reîncadrează în muncă se stabilește la nivelul de bază. Pentru a putea trece la gradația I-a, va fi necesar să aveți o vechime la noul loc de muncă de cel puțin doi ani, vechimea realizată la unitatea de unde urmează să plecați prin demisie, nemaiputînd fi luată în considerare. De asemenea, întrucît demisia întreprinse vechimea în muncă în aceeași unitate, pentru acordarea sporului pentru vechime va fi necesar să realizați, la

M.E.E.
TRUSTUL ENERGOMONTAJ
Calea Dorobanți nr. 103-105
Sector 1 - București
Telef. 79 70 20

ANGAJEAZĂ:

Pentru șantierele Energomontaj de la Termocentralele Turceni - județul Gorj, Deva - județul Hunedoara, Brazi - județul Prahova, Brăila - județul Brăila, Palas - județul Constanța, muncitori individuali sau organizați pe echipe, în următoarele specialități :

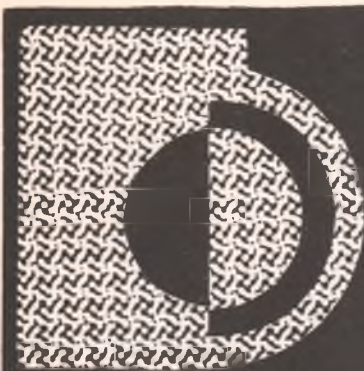
- sudori electrici ;
- sudori autogeni ;
- montori agregate rotative (ventilatoare, pompe etc.)
- montori turbine (termo și hidro) ;
- montori cazane

Se asigură gratuit locuință, transport la și de la locul de muncă, precum și masa la cantina șantierului - contra cost.

Retribuția se face în acord global sau acord simplu.

Există posibilități de a urma cursuri de calificare gradul II, precum și cursuri de policalificare în diferite specialități (sudură în mediu argon, montori turbine și cazane etc.)

Informații suplimentare se pot obține zilnic, între orele 6,30-15,30, la Serviciul Producție, telefon 79 75 90 sau la sediile șantiierelor din localitățile de mai sus.

ÎNTRERINDEREA DE CONFECȚII BACĂU

BACĂU, STR. MILCOV Nr.4 tel.32800 telex 021306

PENTRU GARDEROBA DV....

...una dintre cele mai reprezentative unități din sectorul confecției, ÎNTRERINDEREA DE CONFECȚII BACĂU, realizează o bogată și diversificată gamă de confecții începînd cu pijamale pentru copii și adulți, prezente în cca. 40 de modele noi – pentru acest an, sacouri bărbătești, din țesături tip lînă și poliester, pantaloni din aceleași țesături, pentru bărbați, femei și copii.

Noutățile pregătite pentru acest an de fabrica băcău-ooană includ prezența unor modele noi și variate de pardesie din poliester texturat, pentru femei și bărbați, sacouri în desene și modele noi (numărul lor ridicîndu-se la cca 25), tuturor acestora adăugîndu-li-se un sortiment apreciabil de cămăși de noapte, pijamale, realizate din articole noi TEROCEL, BADIST, TERRA, țesături frumoase, atrăgătoare, destinate fetelor și femeilor.

Deci,
completați
elementele vestimentare
care sînt prezente
în garderoba dv.,
cu articole purtînd marca
ÎNTRERINDERII
DE CONFECȚII BACĂU.

